

QABİL

SEÇİLMİŞ ƏSƏRLƏRİ

M.F.Axundov adına
Azərbaycan MİM
Kəşfiyyatı

“ŞƏRQ-QƏRB”
BAKİ-2004

*Bu kitab "Qabil. Dənizlər mavidir, meşələr yaşıl" (Bakı, Şirvan nəşr, 2003)
nəşri əsasında təkrar nəşrə hazırlanmışdır*

Ön sözün müəllifi:

Bəkir Nəbiyev

894.3611 - dc 21

AZE

Qabil. Seçilmiş əsərləri. Bakı, "Şərq-Qərb", 2004, 248 səh.

Bu kitaba çağdaş Azərbaycan poeziyasında öz səsi, öz sözü olan parlaq istedadlı şair Qabilin müxtəlif illərdə qələmə aldığı şeirlər daxil edilmişdir.

Bir çox əsərlərinin mövzunu şəhər həyatından götürsə də, qaldırdığı mühüm mədəni-əxlaqi problemlər, izlədiyi yüksək məqsəd, təlqin etdiyi vətənpərvərlik və bəşərlik qayələri etibarilə Qabil şəhərli-kəndli Azərbaycanın, bütün elin-obanın şairidir. O, həmişə fəal həyat mövqeyində dayanıb, vətəndaşlıq borcunu öz üzərində hiss edib, ölkədə baş verən hər bir mühüm hadisəyə münasibətini bildirib.

Həyat həqiqətlərinin realist təsvirinə, detalların təbiiyyətinə böyük tələbkarlıqla yanaşan və müasir Azərbaycan şerinin çox yayılan, çox təqdir edilən nümunələrini yaradan Qabilin gözəl bir şair kimi fəaliyyətinin bütün səhərlərinə ilk əvvəl məhz poeziyasının zərif qanadları sayə salır.

ISBN 9952-418-04-0

© "ŞƏRQ-QƏRB", 2004

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

İLHAM ƏLİYEVİN

"Azərbaycan dilində latın qrafikası

ilə kütləvi nəşrlərin həyata

keçirilməsi haqqında"

12 yanvar 2004-cü il tarixli sərəncamı

ilə nəşr olunur və ölkə kitabxanalarına

hədiyyə edilir

ÖN SÖZ

Qabilin ədəbiyyatımıza gəlişi bir-iki illik fərqlə Bəxtiyar Vahabzadə, Nəbi Xəzri, İslam Səferli, Qasım Qasımzadə, Əliəğa Kürçaylı kimi şairlərin yaradıcılığa başladığı dövrə təsadüf edir. Xoşbəxtlikdən bu nəslin nümayəndələri zamanın və sənətin çox sərt və mürekkəb sınaqlarına sinə girdi və istedadın qanadlarında hərəsi poeziyamızda özünə layiq mövqeyə ucaldı. Bu gün Qabil də onlar kimi şerimizin öz səsi, sözü, dəst-xətti, sənətdə öz mənliliyi olan orijinal nümayəndələrindən biridir. Özlərindən əvvəlki ədəbi nəslin böyük nümayəndələri Səməd Vurğun və Rəsul Rzadan fərqli olaraq Qabil və onun qələm yoldaşları müstəqil Azərbaycanın yaranmasının şahidi, bu böyük və ağırlı prosesin şirinli-acılı gedişatının iştirakçısı da oldular.

Azərbaycan mədəniyyətinin belə qələm sahiblərinə həmişə böyük ehtiyacı olmuşdur. Bu sözləri yazarkən Anarın Qabil haqqında yaxşı bir məqaləsini xatırladım. Məqalədə yaradıcılığı yüksək qiymətləndirilən Qabil şəhər şairi kimi səciyyələndirilir. Əlbəttə, Qabilin böyük şəhərdə doğulması, məhz burada boya-başa çatıb bir ziyalı, bir şair kimi püxtələşməsi, hətta bir çox əsərlərinin mövzusu şəhər həyatından götürməsi nəzərə alınarsa, bu fikir doğrudur. Lakin bir qədər açıqlanmasına ehtiyac var. Mənə elə gəlir ki, bu və ya digər əsərinin mövzusu, materialını kənddənmi, şəhərdənmi götürdüyündən asılı olmayaraq, onlarda qaldırılan mühüm mədəni-əxlaqi problemlər, izlənen yüksək məqsəd, təlqin edilən vətənpərvərlik və bəşəriyyət qayələri etibarilə Qabil şəhərli-kəndli bütün elin-obanın, cənublu-şimalı Azərbaycanımızın parlaq istedadlı şairidir.

Qabil 1926-cı ildə avqustun 12-də Bakıda dəmiryolçu ailəsində doğulmuşdur. 1948-ci ildə Pedaqoji İnstitutun dil və ədəbiyyat fakültəsini bitirib. Tələbə ikən, 2 aprel 1944-cü ildə "Ədəbiyyat qəzeti"ndə "Gəl, baharım!" adlı ilk şeri çap olunub. Bir müddət Yardımlıda müəllimlik edib. 1950-ci ildə sənətindən dan yerinin ilk şəfəqlərin müjdesini verən "Səhər açılır" adlı kitabı nəşr olunub. 1951-1954-cü illərdə respublika qəzetlərində əməkdaşlıq edib, redaksiyaların tapşırığı ilə yazılar hazırlamaq üçün Azərbaycanın bölgələrini qarış-qarış gəzib. Moskvada iki illik Ali Ədəbiyyat Kurslarını bitirib (1956). Bakıya gəlib Radio və Televiziya Komitəsində redaktor, "Ədəbiyyat və incəsənət" qəzeti redaksiyasında şöbə müdiri, "Azərbaycan" jurnalının redaksiyasında redaktor müavini işləyib.

Çox maraqlıdır ki, Qabil özündə şeir və qafiyəyə meylin ilk təkənini 30-cu illərin sonlarında, 40-cı illərin əvvəllərində Bakı bazarlarında dərvişlərin oxuduğu qəsidələrdən, qohum-qonşu evlərində dinlənen mərsiyələrdən almışdır. Onun bədii sözlər, ahəngdar kəlama, vəznə, qafiyəyə həssaslıq göstərməsində həm təziyyə məclislərinin, həm də klassik şeri, əruzunu yaxşı bilən mərhum müəllimi Mirzə Cavadın mühüm rolu olmuşdur. Ümumiyyətlə, ətraf

mühitdən, düşüncə şəraitindən, psixoloji iqlimdən asılı olaraq hər bir istedadlı qələm sahibi ədəbiyyata öz xüsusi yolu ilə gəlib. Yurdumuzun Qazax bölgəsində bir gələcək istedadın zövqü aşiq məclislərində, qoşma, gəraylı və dastanlar mühitində müəyyənloşubsa, Muğanda bir başqasını nəvəsinin əsrarəngiz nağılları öz təlsimlə salıbsa, Bakıda bir sıra hallarda bu nəcib missiyanı Abşeron qəzəlxanları, dərviş qəsidəsi, yanıqlı mərsiyələr yerinə yetirmişdir. Bu deyilənlər, əlbəttə, bir sıra digər konkret amillərin məna və əhəmiyyətini qetiyyə azaltmır.

Qabilin "Nəsimi" mənzum romanını təkrar oxudum və onun Nəsiminin qətlinə, imamların faciəsinə həsr olunmuş beytlərindəki yanıqlı ahəngin kökləri mənim üçün bir qədər də aydınlaşdı, xəyalımda şairin artıq dillər əzbəri olmuş "Mərsiyə"sinin ürəklərə od salan misraları canlandı:

Öldü gənc, öldü uşaq, öldü gəlin-qızlarımız,
Ölmədi, şanlı şəhid oldu neçə yüzlərimiz.
Bu saat Kərbəbəla düzləridir düzlərimiz;
Necə qan ağlamasın üzlərimiz, gözələrimiz?!
Gecəni atəş ilə qırmızı qan cələdilər,
Xalqımı, millətimi gülləbaran eyələdilər!

Bu şerin təkə adı yox, özü də çağdaş poeziyamızda nəşr olunmuş ilk mərsiyə idi. Ədəbiyyatımızın çox zəngin janrlarından olan mərsiyəmizin tarixində bəlkə də ilk dəfə idi ki, günahsız həmvətənlərimizin kütləvi qırğını təşkil edib bu faciəni imperiyada yaşayan başqa millətlərə "nümünə" göstərənərə ümumxalq nifrəti elan olunurdu. Azərbaycan xalqının sinəsinə çəkilməmiş çalın-çarpaz dağların göynərtisini ürək yangısı və sənətkarlıqla oksətdirmək baxımından Qabilin əsəri mərsiyə ədəbiyyatının ən görkəmli nümayəndələri olan Qumrinin, Dəxilin, Racinin klassik mərsiyələri ilə səsleşir və xüsusən də dilinin aydınlığı etibarilə onlardan heç də geri qalmır:

Tutulub vahimədən nitqi bu gün, dil bu səhər,
Bəzəyib Abşeronu qanlı qərənfil bu səhər.
Bakı fəryad eləyir, gözəndə axır sel bu səhər,
Gəmilər nalə çəkir, ərşə çıxır zil bu səhər,
Gecəni atəş ilə qırmızı qan cələdilər,
Xalqımı, millətimi gülləbaran eyələdilər.

Qabil bir şair olaraq həmişə fəal həyat mövqeyində dayanıb. O yerdə ki, vətəndaşlıq borcunu öz üzərində hiss edib, çəkinmədən, hər hansı müqaviməti, tənqidi, tənbehi saya salmadan sözünü şaxə deyib. Doğrudan da, vətəndaş şair təkə öz şeirlərində deyil, bir sıra ədəbi-publisist yazılarında da ölkədə baş verən heç bir mühüm hadisəyə laqeyd qalmır, nəyi isə təsdiq edir, nəyi isə rədd edir, fikir və duyğularını car çəkir. Qabil gözəl bir şairdir və

fəaliyyətinin bütün sahələrinə hər şeydən əvvəl poeziyasının zərif qanadlarının sayə saldığını görürük.

Onun hər bir əsərinin bir növ yaranma tarixi, tərcümeyi-halı var. Bu da müəllifin özünün canlı müşahidələri, onun başına gələnlərlə, haradasa qarşılaşdığı gözənilməz hadisələrlə, yaradıcılıq stixiyası deyilən prosesin min bir məcraya düşüb axması ilə əlaqədardır. Şairi heç vaxt tərk etməyən çox zəngin, əlvan müşahidələr onun şeirlərinin ilk rüşeymidir. Daxili hərarət və zərurət, mənəvi ehtiyac, duyğuların carpışması bu rüşeymi canlandırır bədii mətləbə, obrazlara, təsvir və ifadə vasitələrinə, onları da misralara, şərə çevirir. Məhz bu yolla yarandığı üçün Qabilin əsərləri çağdaşı olan bir çox şairin əsərləri arasında seçilir, onun öz səsinə, öz sənətkar mənliliyinə əks etdirir. Öz şeirinə müraciətlə, böyük təvazökarlıqla bu misraları yazdıran da elə onun əsərlərinin yüksək əyranına inam və etibarındır:

Saysız şeir içində adi şeirsən,
Ancaq nə şerikin, nə ortağın var.
Böyük bir axında üzüb gedirsən,
Xırdaca gəmişən, öz bayrağın var.

Bu gəmi nə qədər “kiçik” də olsa, onunla ədəbiyyatların böyük şeir deryasında hər cür hava şəraitində arxayınca səfərə çıxmaq olar. Çünki bu gözəl deyimlər, orijinal ifadə vasitələri, obrazlar, ahənglər aləmində bu gəminin məhz Qabilə məxsus vüqarla dalğalanan bayrağı var. Qoy bu bayraq Qabilin gəmisinin dor ağacında da, şerimizin üfüqlərində də həmişə vüqarla dalğalansın!

Bəlkə də məhz Qabilə məxsus bayrağın altından cəsarətlə boy göstər-dikləri üçündür ki, onun “Yarpaqlar tökülür”, “Küləkli havalarda, yağışlı havalarda”, “Məhəbbət deyil”, “Gedən yerim olaydı” kimi əsərləri vaxtilə böyük xalq şairimiz R.Rzanın diqqətini cəlb etmiş və o, ədəbi yığıncaqların birində şerimizin vəziyyəti barədə danışarkən həmin əsərləri təzə poetik köşflər kimi qiymətləndirmişdi.

Qabil bütün varlığı ilə, hüceyrələrinə qədər lirik şairdir: çağdaşlarının poetik surətini yaradanda da, ictimai-əxlaqi problemləri qaldıranda da, təbiəti vəsf, məhəbbəti tərənnüm edəndə də:

Onsuz da ömrümün xəzan çağıdır,
Xəzanın üstünə xəzan gətirmə.
Üroyin mehə bənd gül yarpağıdır,
Onu qoparmağa tufan gətirmə.
Onsuz da yandırır tökən bir neyəm,
Ney yandıran yerə kaman gətirmə.
Acı şikəstəyəm, həzin gileyəm,
Sakit olmağıma güman gətirmə.

Azərbaycan poeziyasının ən çox yayılan və təqdir edilən nümunələrindən olan “Saman çöpü”, “İki şar”, “Sonuncu kibrit çöpü”, “Parovoz”, “Təndir”, “Vətəndaş səmşinlər”, “Sonuncu vaqonun qırmızı işığı” şeirlərində Qabil başqalarının yüz yol görüb əhəmiyyət vermədiyi detallar, təfərrüatlar əsasında insanın qayğılarından, insan psixologiyasının növ-növ çalarlarından bəhs etmiş, zərredə ümman görüb göstərməyin ürəyoyatan nümunələrini yaratmışdır. Onun “Cırtan”, “Məhəbbət deyil”, “Qarışdırma”, “Səhv düşəndə yerimiz” kimi elə xrestomatik şeirləri də var ki, ədəbi prosesin faktı olmaqla yanaşı, məişətimizin, zehniyyətimizin, bütünlükdə xalq mədəniyyətinin faktına çevrilmişdir.

Sonuncu şerin belə geniş yayılması təkcə onunla bağlı deyildi ki, xalqımızı olmazın müsibətlərə düşür etmiş səhvlərin cəmiyyəti az qala başdan-başa bürüdü yə bir dövrdə yazılmış və ictimai varlığın həqiqətən də ən tipik eynini ifşa etmişdi. Səbəb bir də o idi ki, yerləri səhv salmaq, daha geniş götürsək, siyasətdə baş-ayaq vurmaq hadisəsi şeirdə ancaq ilk baxışda sadə görünən sərrast vasitələrlə poetik məntiqin dəmir mənəşəsində sıxılıb əzilmiş, qeyrətsizlər, korlaşmışlar, xaric səslənənlər, bir sözlə, “müsibət olanlar” cəmiyyətin çox çətin sağalan ağır yarası kimi qəzəblə təşrih olunmuşdur.

Qabilin bir çox digər əsərləri kimi “Cırtan” şerinin də çıxış nöqtəsi onun ürəkdən sevdidi folklorumuzdadır. Körpəlikdən hər bir azərbaycanlının az qala əzbər bildiyi eyni adlı uşaq nağılı şairin təxəyyülünə qanad vermiş, cırtanlar mühitinin ikrah oyadan “iyerarxiyasının” bir növ modelini yaradıb amansızcasına qamçılamaqda köməyinə çatmışdır. Bu şerin üzdenirə qəhrəmanları təkcə sırayı cırtanlar deyil; onların arasında torpağın, bayrağın qeyrətini çəkməli olan simasız rəyasət adamları, ən böyük vəzifə sahibləri də var.

Bütünlükdə Qabil şeri üçün sözcülük, uzunçuluq yaddır. O həmişə ümumi sözlərdən qaçır, həyat həqiqətinin realist təsvirinə, detalların təbiiliyinə və seçilib yerləşdirilməsinə xüsusi tələbkərliliklə yanaşır. “Qoy danışsın təbiət”, “Quba bağları”, “Adsız bulaqlar”, “Göy göl” və bir sıra digər şeirləri deyilənlərə parlaq sübutdur. Bu baxımdan adı çəkilən son şeri ancaq Əhməd Cavadın eyni adlı məşhur əsəri ilə müqayisə etmək olar.

Qabil uşaq şairi kimi məşhur deyil. Lakin onun uşaqlar və yeniyetmələr üçün əsərlərindən ibarət “Nağaraçı” adlı xüsusi kitabı var. Bu kitabda toplanmış şeirlər şairin uşaq psixologiyasına yaxından bələd olması, onların qavrayış imkanlarına uyğun təsvir və ifadə vasitələri, “xoruz səsi eşitməmiş” qafiyələri ilə cazibədardır.

Hansı janrdan yazır, hansı vəznə söz qoşursa, Qabil orada mütləq nə işə bir iz qoyur. Onun klassik ənənələrimizə əsaslanıb yeni məzmun aşladığı rü-bailəri, “Nəsimi” mənzum romanı, “Ömür həbləri” satirik romanı, bir sıra ədəbi məqalələri bu fikri söyləməyə ciddi əsas verir. O, təqribən minə yaxın rübai yazıb onların böyük bir hissəsini ayrıca kitab kimi nəşr etdirmişdir. Dördcə misradan ibarət dar bir meydanda ilhamın köhlənini səyirdib geniş mənalara, dərin mətləblərə ifadə etmək baxımından rübai poeziyanın ən

mürəkkəb bir janrıdır. Qabil bu sahədə səviyyəcə klassiklərimizin eyni formalı əsərlərindən heç də aşağı olmayan nadir nümunələr yaratmışdır.

Qabilin əvvəlcə poema kimi düşünülmüş “Nəsimi”si bu janrın hüdud və imkanlarını aşmış, orijinal mənzum roman kimi ədəbiyyatımızın qiymətli nümunələri sırasına daxil olmuşdur. Əsəri xalq tarixinin ideoloji, siyasi və hərbi keçməklərlə dolu olan çox mürəkkəb bir dövrünün mədəni-əxlaqi problemlərini, rəngarəng insan xarakterlərini zəngin epik lövhələrdə, axar-baxarlı poetik bir dillə, ümumiləşdirmələr yolu ilə canlandırdığı üçün mən onu mənzum roman hesab edirəm.

Əsərin əsas müvəffəqiyyəti, heç şübhəsiz, orta əsrlərdə yaşamış böyük Azərbaycan humanisti, mübariz şair, cəfakəş insan İmadəddin Nəsiminin bədii surəti ilə bağlıdır. Qabilin Nəsimisi xalqın həyatı, ənənə və arzuları ilə qırılmaz tellərlə bağlı olan mütəfəkkir, ana dilli şerimizi yüksək mərhələyə qaldıran bənzərsiz sənətkardır. Mənzum romanda o, insanları maddi və mədəni buxovlardan azad görmək uğrunda həyatını qurban verən bir əqidə adamı, dostluqda, sevgidə dəyanətlə ürəkləri rıqqətə gətirən fədakar bir aşiq kimi canlanır. Əsərdə Nəsiminin həyatına, tarixlərin yaddaşına əbədlilik həkk olunmuş poetik irsinə çağdaşımız bir sənətkarın aydın, fərdi baxışı hakimdir. Qabilin Nəsimisi dünyanın ışıqlığı kimi qəbul etdiyi insanı layiq olduğu yüksəklikdə görmək istəyən, elə bununla da orta əsr fanatizminə meydan oxuyan, bu qənaətdə ömrünün fəci qürubuna qədər ardıcıl və sabitqədəm olan bir filosofdur.

Qabil ömrünün təqribən on ilini sərf edərək çox böyük axtarışlar aparmalı olmuş, saysız-hesabsız ədəbi, tarixi mənbələr oxumuş, mövzusu ətrafında “iyne ilə gor qazmaq” məcburiyyəti qarşısında qalmışdı. Qəhrəmanının dünyaya gəldiyi Şamaxını, əqidə mübarizələrində qol-qanad açdığı Bakını, qənaətlərini təbliğ etdiyi və özünə həmfikirilər axtardığı Türkiyəni, İranı, Misiri, Suriyanı gəzmiş, Nəsiminin faciəli ölümünün dilsiz şahidi olan qədim Hələbdə onun qərrib şəhid qəbrini ziyarət etmişdi. Qabil şairin məzar torpağından bir ovuc götürüb Bakıya, onun böyük istedadının və təkrarsız qəhrəmanlığının pərəstişkarı olan həmyerlilərinə ərməğan gətirmiş, 1974-cü ildə Nəsiminin 600 illik yubileyi ərəfəsində bu bir ovuc müqəddəs torpağı, şeir-sevənlərin tutduğu bu ərməğanı Nizami muzeyinə bağışlamışdı...

Qabil on illər ərzində göstərdiyi ədəbi-ictimai fəaliyyətinə görə, yüzlərcə gözəl şeri, “Nəsimi” mənzum romanı və “Ömür həbləri” kitabı da buraya daxil olmaqla bütün yaradıcılığı və əlbəttə, xalqımız üçün çox gərəkli olan yorulmaz ictimai fəaliyyəti müqabilində Azərbaycanın xalq şairi fəxri adına layiq görülmüşdür.

Bəkir Nəbiyev

QORU OZÜNÜ

*Fələk özü bilər neyləyər sənə,
Hiylədən, kələkdən qoru özünü!
Səndə nə işi var pələngin, şirin,
Hünudən, milçəkdən qorü özünü!*

*Böyük adamların işi başqadır,
Xırda adamlardan qoru özünü!
Açıqın-aşkarın işi başqadır,
Örtülü bazardan qoru özünü!*

*Eybi yox, kükrəsin qasırğa, tufan,
Oğrun yeldöyəndən qoru özünü!
Xoşun gəlməsə də qaraqabaqdan,
Dili “can” deyəndən qoru özünü!*

*“Qul xətasız olmaz, ağa kərəmsiz”,
Xəta heç, günahdan qoru özünü!
Nəfsin vicdanında qoy salmasın iz,
Kəmşirin tamahdan qoru özünü!*

*Elə hey deyirsən: “Şeytana lənət!”
Özünə lənətdən qoru özünü!
Özünə xəyanət – dəhşət xəyanət,
Dəhşət xəyanətdən qoru özünü!*

*Möcüzə peyğəmbər şənina şayan,
Yerişin itəndə qoru özünü!
Elə ki, sallandın dalay-dalaydan,
Söz-sovun bitəndə qoru özünü!*

*Qürurun əlçatmaz zirvəsi aləm,
Sən oxlov udannan qoru özünü!
Qaydadır, aşığa dəmkəş tutan dəm,
Şaha dəm tutannan qoru özünü!*

*Ovqatın gülüdür gülüb-danışmaq,
Şit-şit irişənnən qoru özünü!
Üzdə şapalağı unudan uşaq,
Dalda goreşənnən qoru özünü!*

*Gözəldi arılı, şəhli tər çiçək,
Dərmanlı çiçəkdən qoru özünü!
Dönüb ruzun olar hər daş, hər kəsək,
Minnətli çörəkdən qoru özünü!*

*Səma yeddi rəngdə, yeddi çalarda,
Rəngi qarışandan qoru özünü!
Yer-göy bir hamarda, bir ixtiyarda,
Üzü qırışanda qoru özünü!*

*Ay hələ... hələ ki, yaşıl yarpağım,
Sarı yarpaqlardan qoru özünü!
Qızılbaş köhnəsi-ay qürub çağım,
Qoru! Qorxaqlardan qoru özünü!*

*Ehtiyat igidin yaraşığıdır,
Sən də yaraşıqla qoru özünü!
Ömür ay işığı, gün işığıdır,
Bu qoşa işıqla qoru özünü!*

25.07.1995

ŞƏHİD ANASI

*Mavi ekranda şəhid anası
minnətdarlıq edirdi...*

Ay başına dönüm, şəhid anası!
Balası əlindən gedənim mənəm.
Sənin ah-nalənə yer-göy yanası,
Sənə hüsr verir Vətənim mənəm.

Sənə baş əyincə bu el, bu diyar,
Sən kimə təşəkkür edirsən, kimə?!
Siz ey türkəsaya, əziz analar,
Borclu da çıxırsız hələ hakimə?

Sinəndə göynəyən çalın-çarpaz dağ
Sağalan deyildir qiyamətəcən.
Ay anam, ay bacım, bu lap oldu ağ,
Minnətdarlıq nitqi söyləyirsən sən.

De ki: – Oğul verdim Vətənə qurban,
Dilinə başqa söz gətirmə, Anam!
Müxbir qabağında sorğu-sualdan
Tutulub özünü itirmə, Anam!

Dumanlı dağa dön mavi ekranda,
Dumanlı dağa dön, qorxağa dönmə!
Boş-boş təsəlliye uyma heç yanda,
Kül altda közərə-közərə sönmə!

Keçək canımızdan torpağa görə,
Müqəddəs borcun da heç minnəti var?
Bəs əlindən gətmiş uşağa görə
Hələ təşəkkür də etsin analar?!

Sənə başsağlığı verdi komandır,
Bu gözükölgəli qan bahasıdır.

Bəlkə həlakının səbəbi də sirt,
Sirli ölümlərtək sirt qalasıdır.

Şəhid anasına iftixar halal,
Təsəllisi olsun qoy bu iftixar.
Özgə şey, özgə söz, özgə hal-əhval
Müqəddəs varlıqdan qoy olsun kənar.

Sənə dil verəndə de, hanı mürvət? –
Səni öyrədənən həyası hanı?
Bələ danışmazdın xoşunla əlbət,
Saxtalıq götürmür Ana vicdanı.

... Su qatma Ananın göz yaşına, dur!
O müqəddəs yağmur durası deyil.
Sırıma Anaya yalançı qürur, –
Yarası göbəlök yarası deyil.

10.10.2002

GÜN O GÜN OLMAYACAQ, NƏ QƏDƏR Kİ...

Nə qədər ki,
Gic-gic şeir yazırsan sən,
Qardaşının,
Yoldaşının,
Sirdaşının,
Soydaşının
Ayağının altını
Qazırsan sən,
Gün o gün olmayacaq!

Pəhləvan da bizim övlad,
Nə olar, qoy çıxarsın ad, –
Ancaq bu gün
Nə qədər ki,

Döşək üsdə,
Xalça üstə,
Güləşənlə öyünürsən, –
Nə qədər ki,
Ekrandakı
Guya müdrik
Gülməcənlə,
Əslən təlxək hırıltınla,
Gülüşünlə öyünürsən –
Gün o gün olmayacaq!

Nə qədər ki,
Erməninin qarasınca
Qarı kimi deyindirən,
Nə qədər ki,
Lap xırda bir toplantıda cosub-daşır, –
Sözdə-sovda
Qəzəbdən don geyindirən,
Boğazına güc verirsən,
Qoluna yox;
Nə qədər ki,
Millət çıxmır,
Cürət çıxmır,
Qeyrət çıxmır
Ölüm-dirim yoluna, yox,
Gün o gün olmayacaq!

Nə qədər ki,
Dərk eləmək istəmirsən,
Heç olmasa özünə
Görk eləmək istəmirsən, –
Bəs darıdan donuz çıxmaz
Axı zorsuz,
Kiş-kis ilə,
Çolağımız, şilimiz də
Rəqs edirsə arsız-arsız,
Elə-bələ vərdis ilə

Gün o gün olmayacaq!
Nə qədər ki,
Can deyib, can eşitməyir
Zabit-əsgor;
Nə qədər ki, oğul demir
Əsgərinə komandirlər,
Nə qədər ki,
Azərbaycan mchmedciyi
Əmr gözlər,
Əsgərlikdən qaçanlara
Nə qədər ki,
Gedir qızlar –
Gün o gün olmayacaq!

Kimi tutub dindirirsən,
Kimdən sual eyləyirsən:
– Arzun nədir? – soruşursan,
– İstəyin nə? – söyləyirsən,
Hamı deyir eyni sözü:
– Bir Şuşa... bir Cıdır düzü.
Ancaq heç kim köhlənini
Yəhərləmir Cıdır üçün.
Eh, çoxları darıxmayır,
Heyfsilənmir Şuşa üçün, –
Lov qoparır pəncərədə
Daş qıran bir şüşə üçün...
Sözde yarıb-yaxırlılar
Şuşa üçün, Cıdır üçün.
Hərdən sovqat aparırlar
Gözdən pərdə çadır üçün.
Gözdən pərdə asılırsa:
Fil qulağında yatırsa,
ATƏT özü baş qatırsa –
Gün o gün olmayacaq!

Gül düzürük şəhidlərin
Məzarına ara-sıra:

Ah çəkirik neçə nakam
Baharına ara-sıra.
Ara-sıra məlhəmlərlə
Sağalarını söylə, yara.
Ara-sıra olan yerdə,
Qanlı yara olan yerdə,
Unutqanlıq olan yerdə;
Çal-çağırılı,
Çığır-bağırılı
Canfəşanlıq olan yerdə;
Divar girov olan yerdə,
Papaq girov olan yerdə
Gün o gün olmayacaq!

Gün o gün olmayacaq! –
Nə qədər bu gündəyik;
Təndirimiz qızmasa,
Dalbadal küt gündəyik.
Axı niyə qızdırıq
Biz günəşli diyarda;
Kimdən imdad umuruq
Rəngbərəng xülyalarda.
Halva-halva deməklə
Ağız şirin olarsa,
Dığa-dığa deməklə
Millet rahat olarsa...
Gün o gün olmayacaq!
Şikəstənlə millətin
Qabağında ağlasan,
Ah-nalənlə Şuşanın
Şinəsini dağlasan;
Xəyalında atını
Çapsan Cıdır düzündə,
Çapsan – Xarı bülbulü
Tapsan Cıdır düzündə;
Həqiqətə yetməsə əlin, ünün, –
Ay gözüüm,

Ay sənə qurban özüm,
Gün o gün olmayacaq!
Bulaq çoxdu – yanğıma
İsa bulağı gərək.
Özümkü özümdədir,
Özgə əllərdə qalan
Vətən torpağı gərək;
Dünyaya Qarabağdan
Zəfər sorağı gərək,
Verməsən bu sorağı;
Ulduz görməsə yağı,
Ulduz görməsə ilan,
Ulduz görməsə düşman,
Əmr etməsə komandan,
Qalxmasa Azərbaycan, –
Gün o gün olmayacaq!

ŞƏHİD SAYILMAYIR

Şəhid sayılmayır
Gün vuran əsgər,
Şəhid sayılmayır
Don vuran əsgər.
Şəhid sayılmayır –
Qoy hamı bilsin!
Qoy gül balaların
Anası ölsün!

Məgər kef-damaqda
Gün vurdu onu?
Məgər qarlı dağda
Don vurdu onu?
Məgər turist idi,
Nəydi bu uşaq, –
İşi dağı-daşı
Boş-boş dolanmaq?!

Şəhidlik zirvəsi
Qanlı döyüşdə –
Əlbəttə!
Vətən uğrunda
Şanlı döyüşdə –
Əlbəttə!
Bəs bərkə, bəs boşa
Salan təlimlər
Çevrilib olmalı
Müdhiş zülmələr?
Dözümün həddi var –
İnsan-insandır;
Həddinsə səddini
Aşmaq yamandır.

Əsgər döyüşlərə
Qanadlanmalı, –
Yoxsa gün altında
Bisib yanmalı?..

Əsgəri vətənə
Verir əmanət
Ata-analar,
Vətən də əsgərə
Versin iqtidar.
Hər zabıt cənab
Qoy versin cavab.

Əsgərə deməyin:
– Vəfat etdi! –
Onu gün vuranda,
Don vuranda da –
Öz şəhidliyini
İsbat etdi.
Başında ildırım
Şaxıyanda da,
Üstünə quzğunlar
Şığıyanda da.

Şəhidlik qanunu
Nədən ibarət?
Torpağa, bayrağa,
Xalqa sədaqət!
Adı bir, şəkli min
Qəhrəmanlığın
Daş-tərəzisi, –
Arşınımı var? –
Deyin! Axı deyin, –
Qəhrəmanlığın?!

Şəhid sayılmayı
Hər ölən əsgər,
Şəhidlik meyarı –
Döyüş və səngər.
Səngərə, döyüşə
Gedən yolları
Əsgər tabutları
Bağlayır axı;
Nakam ömürlərin
Nakam baharı,
Vallah, ürəkləri
Dağlayır axı.

Əsgər çayda batır –
Şəhid sayılmır;
Qasırgada itir –
Şəhid sayılmır.
Əsgər özbaşına
Batmayıb axı,
Əsgər özbaşına
İtməyib axı.

Bəs döyüş təlimi
Döyüş deyilmi?
Düşmənin üstünə
Yürüş deyilmi?
Əsgər çimərlikdə

Boğulmayıb ki...
Hərəmi düzündə,
Murov dağında
Səngərsiz ölməkçin
Doğulmayıb ki...

Əndazə verilir
Köçkün-qaçqına
Bir əsgər təlimdə
Düşür üçquna
– Şəhid oldu – demir,
– Öldü! – deyirik.
– Tabutu hörmətlə
Gəldi deyirik,
Gəldi öz evinə,
Öz ünvanına.
Ananın cırılır
Siri-sifəti,
Atanın qolları
Düşür yanına.
Ay ananız ölsün,
Adsız igidlər!
Dad-ləzzət görməyən
Sütülcə əsgər.

Hələ də titrəyir
Daşkəsəndəki
Əsgərlər gömülən
Torpağın təkisi...
Bəlkə lap hələ də
Uşaqlar diri, –
Şəhid sayılmayı
Fəqət heç biri.
Şəhid sayılmayı
Hər ölən əsgər, –
Vətən çağırışına
Hər gələn əsgər.

DƏNİZLƏR MAVİDİR, MEŞƏLƏR YAŞIL

Dənizlər mavidir,
Meşələr yaşıl, –
Hələ seçməyirsən
Rəngdən rəngi sən –
Yat mışıl-mışıl.
İdraka yetməyə
Hələ ləngi sən,
Çıxıb yol yetməyə
Hələ ləngi sən.

Nə dəxli,
Oğlansan, qızsan, –
Yat, quzum.
Yat, yat, qızılgülə
Hələ bat, quzum.
Boyumə, böyümə, –
Aman günüdür.
İnsan ki, böyüdü –
Yaman günüdür.

Nə qədər bilmirsən
Məhəbbət nədir;
Sədaqət,
Xəyanət,
Şücaət nədir –
O qədər uyu.
Dəxli yox
Oğlansan, qızsan, –
Gec böyü.

Bilmirsən
Bu dərə,
Bu dağdı, quzum.
Bilmirsən

Bu qara,
Bu ağdı, quzum.
Bilmirsən
Şəhid kim,
Fərari kimdir;
Bilmirsən
Atlı kim,
Süvari kimdir.
Bilmirsən
Ölümün neçə rəngi var, –
Həm gorbagoru var,
Həm çələngi var...

Yox, yox, böyüməyə
Tələsmə, quzum!
Yellən yüyürükdə,
Yat, əsnə, quzum!
Bir beşik,
Bir məzar,
Bir əvvəl,
Bir axır.
İki nöqtə var.
Elə əvvəldə qal,
Axıra qaçma;
Ay təpiş-tüpüşüm,
Üstünü açma...

Dənizlər mavidir,
Meşələr yaşıl;
Yat mışıl-mışıl.
Ərə gedəcəksən;
Qız alacaqsan,
Alçalacaqsan,
Ucalacaqsan,
Atılacaqsan,
Satılacaqsan.
Qocalar evinə

Qatılacaqsan.
Eşqin atəşində
Sönməyəcəksən.
Əsgər gedəcəksən –
Qayıdacaqsan,
Əsgər gedəcəksən,
Dönməyəcəksən...

Nacins olacaqsan,
Ya da ki, salim;
Nadan olacaqsan,
Ya da ki, alim.
Ya saymayacaqsan
Zinoti-zəri,
Ya da eşəcəksən
Zibillikləri...
Mənim süd qoxulu
Körpəm, a laylay,
Mənim gül yuxulu
Körpəm, a laylay!
Göydə bulud əlvan,
Zirvələrdə qar.
Sənə qurban olsun
Qoca qarılar.

Açım bələyini,
Əl-qol at, tərən.
Vallah, böyüməyə
Tələsmə, körpəm!
Nə hicran bilirsən,
Nə də ki, vüsal;
Nə hələ nəhl,
Nə də əhli-hal.

Mən də söz danışdım;
Necə ki, necə?
Gündüzü doğmurmu

Qaranlıq gecə?!
Dahilər beşikdə
Dahi olurlar?!
Beşikdə dünyanın
Qara köləsi,
Beşikdə tacidar
Şahı olurlar?!
Böyü, hər dalğaya,
Dördə sinə gər.
Sifətini mərdə,
Namərdə göstər.
Beşikdən qalxmayıb
Bos bəşər məgər?!
Dənizlər mavidir,
Meşələr yaşıl.
Yuxun səmavidir, --
Yat mışıl-mışıl.

29.07.2002

ULDUZLAR

Gözümü göy üzündən çəkməyirəm haçandır,
Şəfəqli bir gecəyə bürünmüşəm, qalmışam.
Ay aləmə süd çilər, ulduzlar çıraqbandır,
Onlara baxa-baxa dərin fikrə dalmışam.

Dörd dövrəm uca dağdır, yaşıl meşə, ayna su,
Səma dağlar qoynundan səhnə kimi görsonir.
Başqa cür seyr edirəm bu gün Ayı, ulduzu,
Elə bil cazibəmlə kainat enir... enir...

Ulduzun uzaqlığı, yaxınlığı seçilmir,
Zəkalar gözəyarı varır bunun fərqi!nə!
Təsəvvür və təxəyyül böyüyür ki, kiçilmir --
Baxdıqca kəhkəşanın uzaq, soyuq bərqinə.

Oxumuşam neçə yol, eşitmişəm min kərə,
Ulduzun ön xırdası dünyamızdan böyükdür.
Şüası da torpağa çatır milyon illərə,
Sığmır kiçik ağıma, şəkkim yaman böyükdür.

Yardımlı-kürremizin xaşxaş boyda zirvəsi
Üstündəki səma da o nisbətdə olacaq.
Yardımlı üzərində ulduzların hərəsi
Yer şarının özündən gəl ki, böyükdür ancaq...

Viləşin sahilində baxıram ulduzlara,
Doğmaca dünyamızı fikrim gəzir, dolanır.
Əqlimizə hökm edən bir rəyə, bir qərara,
Qardaş, mən inanmıram, çox da çoxu inanır.

Hər ulduzun özünün Spartakı, Babəki,
İskəndəri, Kolumbu, Sabiri, Qaqarini,
Hər ulduzda insanlar lap elə bizim təkli,
Əqidəsi, amalı, andı, məzhəbi, dini?!

Şəhər yerində göyün görünmür yaraşığı,
Ulduz şəhərlərin də bulanıqını səması?
Bir milyon il yol gəlir bir ulduzun işığı,
Şahid ol bu gəlişə, sübut et bu təması!

Bir qulağa deyilən yetişmir bir qulağa,
Ölüb gedir nəsihət edilən də, edən də,
Bu otağın işığı düşməyir o otağa,
Ulduzdan milyon ilə işıq gəlir, eh sən də...

Bizə xırda görünən bu səma cisimləri
Dünyamızdan da böyük bir dünyadırsa əgər;
İkinci Nizamiyə Yer həsrət çoxdan bəri,
Neynəyir ulduzlarda bir belə nizamilər?

Rəfailin fırçası, Magellanın yelkoni,
Nəsiminin inadı, Füzulinin fəryadı –
Min ulduzdan birində olubmu, varmı yəni?
Tək bizim planetin dünya çağırılı adı!

Ulduzlar həm hesabsız, həm də Yerdən
çox uzaq,
Ay Yerə həm çox yaxın, Ay həm də
vahiddi ki...

Onun məchul səthinə insan endi üzünə,
Nə tapdı?.. Nə gətirdi?.. Dövrümüz
şahiddi ki...

Bəşərin bir cüzini Aya köçürsək əgər,
Skafandra salın Yardımlını xəyalən!...
Hələ bir yana dursun böyük çaylar, dənizlər,
Tək Viləşin suyuçün termos
düşünürəm mən...

Yardımlı dağlarını gürşad döyəndə hərdən,
Sellər-sular aləmi ağzına alıb gedir.
Bircə gilə su düşsə bütün səyyarələrdən!
Xəyala sığmadıqca adam qocalıb gedir...

Marsa baxan teleskop həyat soragındadır,
Yaşılığa bənzəyən əlamət görüb orda.
Yardımlı meşələri son bahar çağındadır,
Yaşıl taca qızıllar düzülür xırda-xırda.

Ulduzlar asımana səpilib tabaq-tabaq,
Sonsuzluq sarayının bəzəkləridir onlar.
Biri də... min biri də dünya deyildir ancaq,
Fərziyyənin ölçətməz çiçəkləridir onlar.

Səhrada və deryada ecazkar həmdəmimiz,
Onunçün lap yaxında görürük ulduzları.
Baxtımıza düşəni seçib görürük biz,
Yarın ixtiyarına veririk ulduzları¹.

Bəşir ulduzumuz, bəşirmir ulduzumuz,
Bəlkə tale rəmzidir ənginliyin qaşında?
Sayrışır ulduzumuz, sayrışmır ulduzumuz
Kiminin sinəsində, kiminin başdaşında.

¹"Mən verdim ulduzları sənə ixtiyarına" – R.Rza.

Yeganə dünyamızın əsrarlı yaraşığı!
Məndən inciməzsəniz yaqin ki, belə desəm.
Almır, bəlkə də verir sizə nuru, işığı
Hava, torpaq, su, atəş – dörd birlik vahid
aləm!

Parıl-parıl ulduzlar, pərakəndə ulduzlar!
Cahan dairəsində sayrışın siz, yanın siz!
Bir teleskop şüşəsi, bir də şair gözü var...
Hənsinə keyfinizdir, ona da inanın siz!

KÖHNƏ

Köhnə hamam, köhnə tas,
Köhnə paxır, köhnə pas.
Bax, əsnə!
Bəs nə?
Bəs nə bilmisən
Kəşafəti,
Axmaz suda
Üfunəti?!

Köhnə-köhnəyə nisbət:
Köhnəyə həsrət də var,
Köhnəyə qiymət də var,
Köhnəyə minnət də var,
Köhnəyə rəğbət də var,
Köhnəyə nifrət də var,
Köhnəni qanan da var,
Köhnəni danan da var.

“Məlikməmməd”
Köhnə nağıl,
Ortada
Sıyrılmış qılınc
Köhnə sədd,

Köhnə qeyrət,
Köhnə ağıl...
Köhnəlməyən
Köhnə adət.

Köhnə hasar,
Köhnə məzar,
Köhnə əsil,
Köhnə nəsil,
Köhnə əsr,
Köhnə qəsr,
Köhnə qala.
Əla!

Anan deyərdi:
– Qızılbaş köhnəsiyik
Biz.
Qızılla, qanla yazılıb
Köhnə tariximiz.

Köhnə şərab,
Köhnə kitab,
Köhnə tütün,
Köhnə dost –
Ürəyi bütün.
Naxışları solmayan,
Tamaşasından
Doymaq olmayan
Köhnə xalı-xalça.

Köhnəliyə mürge düşür,
Köhnəyə xeyir!
Bu köhnə əl yazısı,
Oxu, gör ki, nə deyir.
Xəzinələr kəşf edir
Hələ bəşər köhnədə.
Köhnəlik axtarma sən,
Axtarma hər köhnədə!

Köhnə ötən günlərin
Həsreti göz yaşında...
Köhnəlməz, şən günlərin,
Köhnə toy-düynlərin
Xiffəti yaddaşında.

Köhnə muzeyə zinət,
Arxivə əmanətdir.
Köhnə təzəyə vüsət,
Gəncliyə şərəfətdir.
Köhnə böyüyə hörmət,
Qayğıdır, itaətdir.

Bir daşı tərənməyir
Köhnə imarətlərin,
Dastanı tükənməyir
Köhnə rəşadətlərin,
Vulkanları sönməyir
Köhnə cəsarətlərin,
Olmur tarixi əfvi
Köhnə cinayətlərin.

Köhnə kişi görəndə
Vücudə siqlət gəlir.
Ortaya ədəb-ərkan,
Ehtiram-hörmət gəlir.
Süfrəmizə bir az da
Xeyir-bərəkət gəlir.
Köhnə kişi bəlkə də
Gedib cavan yaşında.

Bircə dən də olmayıb
Kirpiyində-qaşında.
Köhnə zaman müddəti,
Zaman kəsiyi deyil.
Köhnə – belə bükülmüş
Qoca çəliyi deyil!

Köhnəyə min afərin!
Köhnədir Xudaferin.
Tağları mamır-mamır.
Köhnə düşməninin də
Ürəyi çamır-çamır.
Bu körpü – ulu körpü
Düşmənin də köhnədir
Qeyzi, hiddəti, köpü...

El – köhnə yara! – deyir.
Demir: köhnəlmiş yara.
Köhnəlməz qeyrətlə bax
Bu köhnə yaralara!
Sən gəl, köhnə yaranı
Tanı köhnə közündən.
Nə başını ağrıdım,
Qorxma köhnə sözündən.

08.12.2001

DUA

Peyğəmbərin duasıtək
Müstəcəb şair duası.
Duaların hamısından
Çox əsəb şair duası.
Allaha da elə göydə
Yetəcək şair duası.

Qatarlansın durna səfi,
Sülh aparsın Bağdada qoy.
Eşidilsin haqqın səsi,
Haqq yetişsin imdada qoy.
Yer kürəmiz ot tayası,
Nə dəxli var, alovlansa
Nə səbəb, nə mənada qoy.

Allah, sən qoru aləmi
Qılgılımdan, dəli başdan.
Bəri başdan... bəri başdan.

Xoşbəxt olsun
Ər evinə köçən qızlar.
Çevrilsin göz bəbəyinə
Olan-qalan namusla ar.
Nəslimizin sabahıdır,
Yazısına pozu olmaz
Xalis nikah.
Nikahların özün geri
Oxumaqdan qoru, Allah!
Abır-həya pərdəsinə
Özün bürü lütləri sən.
Özün götür bülövä çək
Beyni-başı kütləri sən!

Anaların sinəsinə
Çəkilməsin övlad dağı.
Allah, agah deyil sənə
Körpələrin, qocaların atılması?!
Yad ellərdə eloğlumuz
Olsun daha xoş soraqlı.
Qoyma gəlsin üstümüzə
Əli bağlı, qolu bağlı.

Taleyinə həmdən seçən
Cavanca qız, cavan oğlan
Toydan üç gün, beş gün sonra
Olmasınlar qoy peşiman.
Zorən təbib, zorən şair
Olmasın qoy millətimiz.
Şöhrət özü tapar bizi,
Əgər varsa qismətimiz.
Əgər varsa yadda qalan
Zəhmətimiz, xidmətimiz.

Boşboğazlar az danışsın,
Gəlsin mətləb üstünə qoy.
Hər iş, hər güc, hər tərpəniş
Gəlsin məqsəd üstünə qoy.
İrad, eyham, hər sərzəniş
Gəlsin niyyət üstünə qoy.
Kimə lazım ötüb keçən
Karivana boş-boş hürmək.
Hər əməldə, Allah, bizə
Yerdə-göydə sənsən kömək!

Torpaqların qol gücünə,
El gücünə azad olsun!
Millətimi dil gücünə
Qoyma şüarla şad olsun.

Rəhmsizi rəhmli et,
İlahim mənim!
Fəhmsizi fəhmli et,
İlahim mənim!
Kasıb ayrı, dövlətini
Xəsis eyləmə.
Xəlg etdiyin bəndələri
Xəbis eyləmə.

Qucaqlaşmaq, bıçaqlaşmaq
Gətirməsin qoy!
Ani qəzəb ömrü sona
Yetirməsin qoy!
Xalatı tək təmiz olsun
Həkim vicdanı.
Dərdlə birgə sən verirsen
Həm də dərmanı,
Həm də loğmanı.

Sahildəyəm, əlim göydə,
Gözüm Xəzərdə,

Əks-səda eşidirəm
Mələkələrdən.
Dəniz mavi, səma sonsuz,
Buludlar əlvan,
Eşit şair duasını,
Ulu Yaradan!
Deryalar da, səmalar da
Sənin dərgahın!
Hələ məchul dünyalar da
Sənin dərgahın!
Azərbaycan torpağında
Bərqəraram mən.
Ana yurdum, Vətənimlə
Bəxtiyaram mən.
Hər quşun da öz yuvası
Özüyün əcəb...
Tanrım, sənə sidq ürəklə
İnanıram mən.
İnanıram: dərgahında
Duam müstəcəb.

05.09.2002

TƏK-TÜK

Tək-tük yaxşılar da var
Yamanlar arasında.
Tək-tük yaşlılar da var
Cavanlar arasında.
Tək-tük aydınlr da var
Dumanlar arasında.
Tək-tük köhlənlər də var
Madyanlar arasında.
Tək-tük həqiqət də var
Gümanlar arasında.
Tək-tük doğrular da var

Yalanlar arasında.
Tək-tük dastanlar da var
Hədyanlar arasında.
Tək-tük azmanlar da var
Cırtdanlar arasında.
Tək-tük yorğalar da var
Yortanlar arasında.
Tək-tük oyaqlar da var
Yatanlar arasında.
Tək-tük çıxanlar da var
Batanlar arasında.
Tək-tük Vətən yolunda
Şəhid gedənlər də var –
Mitingdə yaxasını
Yırtanlar arasında.
Tək-tük gözütöx da var
Gödənlər arasında.
Tək-tük el oğlu da var
“Əşşi, nə el?” – deyib
Özün güdənlər arasında.
Tək-tük cəsarətli var
Qorxaqlar arasında.
Tək-tük ləyaqətli var
Yaltaqlar arasında.
Tək-tük əhdə vəfa var
Sadiqlər arasında.
Bu saat... vəzifəsiz
Sabiqlər arasında,
Xalislər arasında
Bir sürü qırdı-qaçdı
Nacinslər arasında.
Tək-tük əsl fərəh var
Zorən fərəh içində,
Tək-tük dolu qədəh var
Zorən qədəh içində,
Zorən qılıq içində,
Zorən sağlıq içində.

Tək-tük Bəhlul Danəndə
Nadan-əbləh içində.
Tək-tük əsl xanəndə
Şit-şit bəh-bəh içində...
Tək-tük ürəyi büllur
Qurddu-xəbis içində.
Tək-tük əsil-nəsil nur
Cümlə nacins içində.

Bəs təəssüf oyatmır
Bu tək-tük səndə, şair?!
Ürəyini qanatmır
Tək gül çəməndə, şair?!
Qoy pislər tək-tük olsun,
Yaxşılar çox-çox olsun,
Xalçada göz oxşayan
Naxışlar çox-çox olsun!
Niyə tək-tük sözünü
Fırlatmayaq tərsinə?
Həyat müəlliminin
Şuluq salma dərşinə!

Yaxşılar, ləyaqətlər
Tək-tük olub, tək-tükdür,
Tək-tük də olacaqdır.
Yaxşılar, şərəfətlər
Tarixdə qalacaqdır.
Kürreyi-ərz tərsinə
Fırlanmayıf nə qədər –
Tək-tük bildiklərimin
Başqa söhbəti hədəf!

02.01.2002

AYDINLIQ

Göz aydınlıq istəyir,
Dünyanı aydın görək.
Söz aydınlıq istəyir,
Mənəsi aydın görək!

Dostluq da, düşmanlıq da
Aydın-aşkar görək.
Yaxşılıq-yamanlıq da
Elə necə var – görək.

Dupduru ümmanların
Dibi aydın görünür.
Ruzulu oğlanların
Cibi aydın görünür...

Aydınlıq – şəti şumda
Kəsməkdi, bəli-bəli.
Ərkyanə incimək,
Küsməkdi – bəli-bəli.

Aydınlıq – düyün düşən
Kələfin ucu demək.
Qapalıyla güləşdə
Açıgın gücü demək.

Aydınlıq – etibarın,
Pənahın aydınlığı.
Həm bu günün, həm də ki,
Sabahın aydınlığı.

Aydınlıq – açıq fikrin,
Qətiyyətin qərarı.
Aydınlığın əlində
Ünsiyyətin açarı.

Aydınlıq – ən bahalı
Bir girov, bir əmanət.
Lap ən başı havalı
Etməz ona xəyanət.

Zəif görən gözlərə
Büllur düzən həkim çox...
Aydınlıqdır gözlərə
Büllur düzən, həkim yox!

Aydınlıq aydın gəlir,
Gözü qamaşdırmayır.
Çaşbaş işlər düzəlir,
Fikri dolaşdırmayır.

Aydınlıq – bir qol-qanad –
Süz üfüqdən üfüqə.
Fikrin-düşüncən azad –
Bürün əlvan şəfəqə.

Aydınlıq həqiqətə,
Haqqa salırsa işıq –
Məhbus bəraət alır...
Zindan qapısı açıq.

Kimin gözündə sönüb
Aydınlığın bülluru,
Allahın ondan dönüb
Həm üzü, həm də nuru.

Aydınlığın fərqi
Varmırıq o qədər də.
Aydınlıq əlac tapır
Pünhan azara-dərdə.

Aydınlığın dilinə
Mızızın dili yatmaz.
Aydınlığın gülünə
Cənnətin gülü çatmaz.

Bəli, aydınlıq görək
Hər cürə əmmalara.
Dözməyir idrak, ürək
Alt-üst müəmmalara.

– Aydındır – deyirik biz
Aydın olmayan şeyə.
Necə gəlir dilimiz
Aydınlıq deyə-deyə.

Aydınlıqsız mustuluq,
Göz aydınlığı hədə.
Aydınlıqsız iş şuluq,
Boş şey müqavilələr.

Aydınlıq yollarını
Bağlayır qaranlığın.
Aydınlıq qollarını
Bağlayır toranlığın.

Aydınlıq əhdi-vəfa,
Ömrə-günə zəmanət.
Həm aydın cövrü-cəfa,
Həm də aydın səadət.

Aydınlıq axı nə su,
Nə bizdən cörək istər.
Gül kimi incə duyğu,
Gül kimi ürək istər.

12.06.2002

ŞERİMİZİN ANA BÜLBÜLÜ

Qocalar, cavanlar, öziz balalar!
Əsl müəllimdi şairə Nigar.
Şahanə, ləyaqət müəllimiydi,
Dürdanə, ziqiymət müəllimiydi;
Dünyaca sədaqət müəllimiydi.
Sınıf otaqları ona dar idi;
Şagirdləri insan adamlar idi,
Gözəllik dərsinin müəllimiydi,
Millətin irsinin müəllimiydi.
Hüsnü düşmənin kəsdi qılıncək,
Şairə önündə namərd gülüncək...
Ana şerimizin ana bülbülü –
Göy gözlü Göygölün sona bülbülü;
Göy gözlü Rəsulun ipək Nigarı,
Xanım-xatın yarı, qəşəng Nigarı.
Zövqün, düşüncənin, aqlın, kamalın,
Xanımlara şayan cahı-cəlalın
Rəmzi ətir saçan çiçək dostəsi,
Eşqin, məhəbbətin kövrək bəstəsi...
Nigar Rəfibəyli bəy qızı Nigar,
Bir aydın, lacivərd göy üz Nigar –
Əlvən mənzərəli yer üz Nigar.
Məhsəti, Natəvan mabədi Nigar,
Göy kimi, yer kimi əbədi Nigar.

Gəncə, 01.07.2003

HAYIF SƏNDƏN

Hayıf səndən, hayıf, xanım.
Sərv boylu mayıf xanım.
Başımdan tüstü burulur –
Baxan hüsnünə vurulur.
Şərin sirayət bəlası
Səni çaşdırdı-çaşdırdı,
Ay şairlik mübtəlası,
Odsuz ocağın üstündə
Səni daşdırdı-daşdırdı.
Surətin tovuz bəzeyi –
Dərrakən tovuz ayağı;
Bir söz tapıb söz deməyi –
Sandım sənə tay olmağı...
Bu nə vəba, bu nə bəla?!
Bu nə zülüm, bu nə cəza?!
Ay erkəyim, dişim mənim,
Ay qadınım, kişim mənim!
Süpürgəçi olaydın kaş,
Gül camallı ay qarabaş.
Aqlın azca saz olaydı,
Gələdən də az olaydı.
Biləydin ki, bilməyirsən
Bu sənəti.
Dərk edəydin aldandığın
Bu dəhşəti.
Evin, ərin, oğlun-qızın
Yoxmu, söylə!
Torba-torba cızma-qaran
Çoxmu, söylə?!
Sənə gülmək cinayətdir –
Sinə dağım!
Ağlamağım gəlir, vallah,
Ağlamağım...
Hayıf səndən, hayıf, xanım!

Sərv boylu mayıf xanım!
Qapılardan ayağını-əlini yığ!
Mən baxıram camalına yazıq-yazıq.
Kamal yoxsa, söz-söhbətsiz
Şeydi camal.
Qan sızılmış bir parça ət –
Keydi camal.
Nə hikmət var, nə ovsun var
Şeirdə bəs?
Dərk etməyib şair olmaq
İstər hər kəs?..

“QAYTAR ANA BORCUNU...”

Ay uzaqlarda qalan
Yaxın canım-ciyərim.
Sahilsiz ayrılığım,
Ümman qədim-kədərim –
Şairim Əli Kərim!

– Qaytar Ana borcunu! –
Deyib haray salanım,
Nankor oğul başında
İldırımlar çalanım...

Borcu başına dəysin
Naxələfin, bikəsin, –
Kömür olardı rəngin,
Qaralardı nəfəsin
Anaya əl qaldıran
Bir qansız görseydin –
Amansız görseydin...

Sönüb gedərdi o dəm
Gözünün nuru, Əli!

Sönmək nədir, ay canım,
Sən vulkana dönərdin.
Mənim sakit cavanım, –
Sən tufana dönərdin.

Həm də göyərdin bu iş
Şeir söhbəti deyil.
Dillər əzbəri olan,
Şeir gövhəri olan
Şeir töhməti deyil.

– Qaytar Ana borcunu!
Qaytar Ana borcunu!
“Bir gözəl, bir sevimli
Oğul böyütdü Ana...”
Bu saat, Əli!
Ruhu narahat Əli! –
Ana qatilləriylə
Doludur həbsxana.

Göyçayın sənnət bağı
Əcəb məkandır, Əli!
İsgəndər Coşğun orda
Sənə qulaq yoldaşı,
Sənə həyəndir, Əli!

Hər ikiniz gül kimi,
Büllur kimi safsınız.
Xislətdə şəffafsınız,
Sənətdə sərrafsınız.

Şair Balasadiq da
Ruhən yanınızdadır.
“Balaca bir daxma”nın
Vəfadar keşikçisi –
Xiridar keşikçisi.
Bir osaqda kül olub,

Yananların şairi,
Ata-ananı ülvî
Sananların şairi.

Ay Əli!
Sən gedəli
Dünya dolub-boşalıb.
Dolub-boşalmağı heç, –
Dünya pis günə qalıb.
Pis günün pis şairi,
Ütük, nacins şairi
Peyda olubdur, Əli!
Müqəddəs hər nə varsa,
Kömürmənin pozanlar var.
– Fahişəlik Anadan
Başlanır – yazanlar var.

Bilirsən nə qiyamət
Qoparardın gücünlə,
Bu nalayiq sözləri
Dilinə gətirənin
Dilini doğrayardın
Öz qələm ülgücünlə.
Kəlləsini yarardın
Kəllə vuran başınla.
Qollarını qırardın
İdmançı qollarınla
Qaldırdığın daşınla.

– Qaytar Ana borcunu!
Qalıbmı borc ödəyən?
Borcunu qaytarmayan
Oğula şükr elə sən.

10.06.2003

ÜZR İSTƏ

İstirahət günü – avqustun 11-də televiziyanın "Lider" kanalında aparıcının "İstirahət sizin üçün nə deməkdir" sualına müdrik, düşündürücü cavab verən səmimi insan, şair dostum Zəlimxan Yaqub aparıcının ikinci – "Xəzərə münasibətiniz" sualına cavab verib dedi (eynilə): – Mən dənizi sevmirəm, dəniz sudur, mən ona biganəyəm. Mənimki dağlar, meşələr, bulaqlardır. O yerlərdə göz açmışam, böyümüşəm.

Zəlimxan, dənizdən gəl üzr istə!
Özün öz sözünə gül, üzr istə!
Bilərəkdən deyil, bilməyərəkdən
Öz təbiətinə zidd gedirsən sən.
Elə dəniz kimi qaynayıb daşan,
Lap elə dənizə yaxşı yaraşan,
Allahdan vergisi dəniz şairim!
Ürəyi dənizdə təmiz şairim!
Ana Xəzərimdən gəlməyir xoşun?
Zümrüd sularına qonmayır quşun?!
Dənizlə üfünün qovuşan yeri,
Sulara od salan qızıl dan yeri.
Ayın gümüş səvi, ulduz şabaşı
Yeni heç tərptəmir qağa-qardaşı?
Ləpələr erk ilə sillələr səni,
Dalğalar qeyz ilə silkələr səni.
Sən bu sahillərdə mindin şöhrətə,
Xəzər çevrəsində qazandın ad-san.
Sözümü qətiyyənlə yozma minnətlə.
Ay həm yaxşı şair, həm yaxşı insan!
Xəzər gözişləməz əngin bir aləm.
Dünya sularının həsrət çəkdiyi –
Üstü də, altı da zəngin bir aləm.
Xəzəri ilk dəfə görə Nəsimi
Elə söyləyib də Nəsimi kimi:
Mən cahana sığmazam,
Bəh-bəh, iddiaya bax,

Sonra da əynimdəki
 Üç arşın əbaya bax.
 Cahanın bir küncünə
 Sığışıb cahan dəniz,
 Tufan toxunmayınca
 Sakit dayanan dəniz.
 Ənəlhəq, bu ümmanın
 Görən neçə yaşı var?
 Təzə-köhnə dalğanı
 Necə ayırmaq olar?!
 Olmaz sərin baxmaq sərin Xəzərə,
 Nizamilər kimi dərin Xəzərə.
 Xəzər su olsa da su deyil, şair!
 Xəzərin qiyməti bu deyil, şair!
 İlin dörd fəslində onun hər anı
 Valeh etməyirmi ruhu olanı?!
 Başa düşürəm ki, mətləb uzanır,
 Neyləyim, səhvənə ürəyim yanır.
 Adamın dilindən yapışmaq da pis,
 Ancaq söhbətimiz, sözüümüz xalis.
 Xəzər sənə möhtac, ya sən Xəzərə?
 Dönsən Borçalıya – doğma mahala,
 Zəlimxan bala,
 Vallahi, danlayar səni dağ-dərə,
 Bir ovuc su verməz bulaqlar sənə,
 Kəm baxıb büzülər dodaqlar sənə.
 Səndən üz döndərər yaşıl meşələr,
 Axı qol-boyundur meşəylə Xəzər.
 İlişib qalsaydın o meşələrdə,
 Tilsimə düşsəydin o dağlarda sən –
 Bax, bu mühitindən uzaqlarda sən...
 Çörək ağacına döndərüb sazı,
 Çayxana aşığı olardın azı,
 Aralıq şairi olardın çoxu.
 Üstünə pul atıb bazar qanmazı,
 Deyərdi: – Dinqıldat, – deyərdi: – Oxu!

Zəlimxan elədi bu ümman səni,
 Bəxtinə yazılmış bu məkan səni,
 Mirvari qumların hər danəsi dürr,
 Qızıl sahilləri vəsf et, ömür sür.
 Qanın qaralanda Xəzərə tapın,
 Qəlbin daralanda Xəzərə tapın.
 Fərəhdən uçanda qağayıya dön,
 Aç qanadlarını, göy sulara en!
 Yaşıl da, mavi də, göy də olur su,
 Əlvanlıqda uçsun şairin ruhu.
 Dağlara qayıtsan –
 Deyər ki, dağlar,
 Deyər ki, ormanlar,
 Büllur bulaqlar:
 Zəlimxan, dənizdən gəl, üzr istə!
 Özün öz sözünə gül, üzr istə!

11.08.2002

ÜÇ NÖQTƏ

Sözün, fikrin davamıdır üç nöqtə,
 Üç sərcədir telə qonub yellənir.
 Kimin kimə eyhamıdır üç nöqtə,
 Köks ötürüb ürəyində dillənir.

Arifə bir işarədir üç nöqtə,
 Uzun-uzun mətləblərin qisası.
 Üzr, ifşa, ibarədir üç nöqtə,
 Hissin-ruhun dövr eləyən qisası.

Dayaz fikri dərin etməz üç nöqtə,
 Hər üç nöqtə çaşdırmasın sizləri!
 Acı şeyi şirin etməz üç nöqtə,
 Qaynatmasın, daşdırmasın sizləri!

Aşıqanə məktubların ovqatı,
Üçcə damcı həya təri – üç nöqtə.
Qarlı qışın, ilk baharın ovqatı
İsmət-qismət çiçəkləri üç nöqtə.

Söz tapmasan dada yetər üç nöqtə,
Əvəzində o danışar, o dinər.
Yersiz olsa boş şey, hədər üç nöqtə,
Mənalarla kədərlənər, sevinər.

İncə mətləb kodlarıdır üç nöqtə,
Hər biri bir qıfılbandı, aç görək!
Lap bir məktəb açarındır üç nöqtə,
Bu məktəbin təlimindən qaç görək!

Bir him-cimdir, bir qaş-gözdür üç nöqtə,
Qazdan ayıq xəbərdardı, ayıq ol!
Dilə gəlməz elə sözdü üç nöqtə,
Atalar da üçdən deyib, sayıq ol!

Ömür yolu göz önündən keçər hey,
Baxıb-baxıb dolan gözdü üç nöqtə.
Xatirələr bulağından içər hey,
Gözü yolda qalan gözdü üç nöqtə.

Mənaların açmasıdır üç nöqtə,
Açıldıqca şərhə qalmaz ehtiyac.
Təxəyyülün uçmasıdır üç nöqtə,
Simurqa da daha olmaz ehtiyac.

Etirafdır, xəyalətdir üç nöqtə,
Üzümüzdə üç şillənin yeridir.
Anlayana kifayətdir üç nöqtə,
Köksümüzdə üç güllənin yeridir.

02.06.1997

BU DÜNYA

Tufan qamçısını çırpısa da üzə,
Toz-torpaq sovrulub dolsa da gözə,
Kol-kos, qaratikan çıxsa da dizə
Yenə də çiçəkdi, güldü bu dünya.

Keçsə də çox yerdən Çin sədditək sədd,
Tikanlı, məftilli, hasarlı sərhədd,
Gözdən asılsa da pərdətek min hədd
Yenə də cunadı, tüldü bu dünya.

Başından aşısa da dərdi bəşərin,
Seli gurlaşsa da təhlükələrin,
Ayıqlar götür-qoy etsə də dərin
Yenə öz keyfində... lüldü bu dünya.

NÖKƏR

Qəşəng toyda səninlə
Görüşdük dünən axşam;
İçindən yox... çölündən
Necə dəyişir adam...

Nə yaman ağarıbdır
Saçın-başın, ay nökər!
Məəttələm, nökər də
Heç qocalarmış məgər?

İnsan qocalır ancaq
Öz dərdinnən-sərinnən;
Öz götür-qoyu, özce
Qəminnən-kədərinnən.

Axı sənin olmayıb
Öz aləmin – öz için;
Ağa pilləkənində

Töyşüyürsən bəs neçin?!
Toyda nöker,
Vayda nöker;
Dənizdə nöker, –
Çayda nöker,
Bu tayda nöker,
O tayda nöker.
Ağanla
Kosmosa uçsan –
Ulduzda nöker,
Ayda nöker.

Nə buynuzun,
Nə neştərin.
Nə acı dilin,
Nə yaman şəkərin;
Təmənnalı da deyil
İnsafən bir xidmətin.
Sadəcə:
Nökərisən
Allah verən xislətin.

QAMIŞ AYRI... QƏMİŞ AYRI...

Qamış da bir bitkidir, –
Qayğıya möhtac deyil.
Nə ot-aləq, nə çayır,
Nə sərvdə tac deyil.

Qamışdan qarğı olur,
Qarğıdan ney və tütək;
Tütəyi ki, çalırısan –
Tel-tel titrəyir ürək.

Nəmiş, sucaq yerlərin
Sevimlisidir qamış;

Qamışdır da – özüyçün
Xışıldayır da yaz-qış.

Əl-ayağa dolaşdı, –
Dartırlar, qoparırlar.
Doğrayıb qurtarırlar...
Dil də axı suludur...
Dil də axı nəmişdir.
Dildə bitən bitkisə
Qamış deyil... qəmişdir...

Dilçəyindən qoparıb
Atardım bu qəmişi;
Cızhacızla ocağa
Çatardım bu qəmişi.

Toy plovuna qonan
Qara milçəkdi qəmiş;
İlan-əqrəb yuvası; –
Qara ürəkdi qəmiş.

YAZA BİLMİRƏM

Mən daha heç bir şey yaza bilmirəm,
Daha çimçəşirəm qələmdən, sözdən.
Bu hərc-mərcliyə dözə bilmirəm –
Sənət və sənətkar düşübdü gözdən.

Dünyada nə qədər söz bilməyən var,
Qələmə qurşanır, sözə qurşanır.
Cızma-qaraçıya qapı açanlar
Ziyankar işini yaxşı iş sanır.

Yeməli, zəhərli göbəlök qoşa,
Yeməli tək birdi, zəhərli yüz-yüz.
Gözümüz, zövqümüz az qalır çaşa,
Hər şey tərəzisiz, hər şey ölçüsüz.

Zəhərli göbələk həyatın sonu,
Şeir xəstəliyi – şerin süqutu.
Zəhərli! Yeməli! Ayrın onu,
Göz önündədir ki, dəlil-sübutu.

Vallah, gözdən düşüb mavi ekran da,
Ucuzluq bazarı: Gəl, ay müştəri.
Hər nə yox idisə Azərbaycanda,
Düzüm-düzüm idi şeir gövhəri.

Oynamağa nə var – utanmırsansa,
Yaza bilmirsənsə – əksinə, yaz də!
Allah vergisinə inanmırsansa,
Suyu neynəyirsən, quruda üz də.

Mavi ekranların kanallarında
Gündə üzə çıxır nə qədər “dahi”.
Sovet – müstəmləkə ruzigarında
Hansı deşikdəymiş bunlar, İlahi?!

Dərisiz pendirdi, ərşiz arvaddı,
Sözün ki, sərrafı, meyarı yoxsa.
Xalqın söz sənəti gözündən batdı –
Sözün ki, qiyməti, miqdarı yoxsa.

...Tanınmış... görkəmli...
sevimli... parlaq...
Dümbələk “şair” də dartır özünü.
Bir dəstə zövqsüz, bir dəstə sarsaq
Çəpik çala-çala yırtır özünü.

Ədəbi görüşlər... musiqi-filan...
Nemət dolu süfrə, təbrik, gül-çiçək.
Bu yerdə sarsılır, dözməyir vicdan,
Deyir: Sən şairsən? Xalası göyçək!

Qotazlı, bəzəkli dəvətnamələr,
Təqdimat dalmca təqdimat gəlir.

Güləb bihuşusan, ya müşki-ənbər?!
Umsunma, görmürsən suraqat gəlir?!

Söz tüfeyliləri, söz həşəratı
Qonur qəzetlərə, dalayır bizi.
Hələ kor atın da kor nəşriyyatı,
Qazanc güdə-güdə dalayır bizi.

Ölkəmiz senzuru niyə bağladı?
Bu ölüm hökmünün ləğvitək bir şey!
Guya sərbəstliyə ağ gün ağladı,
Bu “ağ gün” ağdan da ağ oldu, ehey!..

Dərmanla, loğmanla qalxar aradan
Baş versə səhiyyə fəlakətimiz.
Millətə ağıl ver, ulu Yaradan!
Dəhşətdir səviyyə fəlakətimiz.

Saman bizimkidir, samanlıq ki yox,
Bu – müdrik, ibrətli bir zərbi-məsəl.
Dövrən bizimkidir, nadanlıq ki yox,
İstedada qurban hər iş, hər əməl.

Mən daha heç bir şey yaza bilmirəm, –
Daha çimçəşirəm qələmdən, sözdən.
Bu hərc-mərcliyə dözə bilmirəm –
Sənət və sənətkar düşübdü gözdən.

GÖZƏLLƏR ÖPÜR MƏNİ

Gözəllər öpür məni,
Minnət öpüşüdür bu.
Ehtiram öpüşüdür
Hörmət öpüşüdür bu.
Gənclik xatiratımın,
Cavanlıq həyatımın

Həsretidir bu öpüş.
Qızların-gəlinlərin
İsmətidir bu öpüş.
Şum çəkilmiş üzümün
Qismətidir bu öpüş.
Gözəllər öpür məni
Gümüşü papağımçın...
Mavi ekranda əksim,
Məclisdən sorağımçın.
Gözəllər öpür məni,
Busə deyil bu öpüş.
Hər yaşın öz öpüşü,
Qüssə deyil bu öpüş.
Paltomu tutan qızın
Öpüşüdür bu öpüş.
Nəvəmtək ceyran qızın
Öpüşüdür bu öpüş.
Şeirimin barəsində
Yaxşı rəydi bu öpüş.
Şairlə görüşməyə
Səydi – nəydi bu öpüş.
Dayı, əmi sözündən
Qulağım çoxdan qabar.
Çoxdan quru səhradır,
Dodağım çoxdan cadar.
Ancaq ki, dünənin yox –
Dünənki süsənin yox,
Bu günün, bu saatın
Öpüşüdür bu öpüş.
Bugünkü batabatın...
Öpüşüdür bu öpüş.
Gözəllər öpür məni,
Bu nə böyük mükafat!
Ömrün hər bir anında
Su qalıbsa canında,
Vallah, gözəldir həyat.
Gözəllər öpür məni,

Səvaba qərq olurlar.
Gözəllər öpür məni,
Gülaba qərq oluram.
Ömür xatirə dolu,
Həyat ağı-qaralı.
Olmamışam tamarzı –
Qəlbi nisgil yaralı.
Bu günün öz sevdası,
Bu sinnin də öz dəmi.
Gəncliyin öz dünyası,
Qocalığın aləmi...
Gözəllər öpür məni –
Uşaq öpüşüdür bu.
Gözəllərin zarafat --
Şıltaq öpüşüdür bu.

SONA

Ağlı topuğundadır
Saçı uzun olanın.
Min yol zati-pakına
Lənət bu ağ yalanın.
Camal ilə kamalın vəhdəti –
Sona Xəyal.
Həqiqətlə xəyalın vəhdəti –
Sona Xəyal.
Qədim divan, dibaçə,
Neçə saralmış varaq
Sərraf gözləri verir
Bu varaqlardan soraq.
Qədim əl yazıları sirr dolu,
hikmət dolu.
Gözü zərrəbin edən bir xətt
min möhnət dolu...
Bu, Sona taleyidir,
Bu, Allah vergisidir.

Hər kəslə danışmayan
 Şifrələr sərgisidir –
 Sonanın dindirdiyi,
 Danışdırdığı aləm.
 Elmin bu ağır yolu –
 Yolu Sona Xəyalın,
 Ümman səbriylə köksü
 Dolu – Sona Xəyalın.
 Hərükləri şələlə –
 Bizim gözəl qızımız.
 Söz şamı, pərvanəsi,
 Şeir-qəzəl qızımız.
 Yazdığı hər kitabda
 Ağıl-iradə təndir,
 Sona xanım işini
 Təmənnasız görəndir.
 Vücuduna hopmayıb
 Qazan-quzan buxarı.
 Ona açıb sirrini
 Qədim əl yazıları.
 Mirzə Ələkbər Sabir,
 Əbdülxalıq Cənnəti,
 Heyran xanım,
 Məhsəti.
 Füzuli öz yerində,
 İrs kökləri dərinə.
 Rəsul Rza sənəti,
 Hacı Mail qiyməti.
 Əziz-yaxın xələflər,
 Uzaq-uzaq sələflər
 Sonanın qələmində,
 Sonanın kitabında.
 Bu zərif qızımızın
 Düzümündə-tabında.
 Nə biləyində qolbaq,
 Nə boynunda həmail.
 Sona Xəyal Allahın

verdiyi hüsne qail.
 Kaş ki bütün xəyallar
 belə həqiqət olsun,
 Cəmi qızlarımıza
 Sonalıq qismət olsun.
 Bir gün kitabələrin
 Sona çırsın tozunu –
 Bir qız bir oğlanındır –
 Tapsın baxt ulduzunu.

QORXURAM

Gəzib dolanıram
 Pərişan-pərişan,
 Nigaran-nigaran.
 Səksəkə içində
 Qaçılmaz
 Təhlükə içində.
 Yaş ötür,
 Ömür tükənir,
 Üzümlü qarsıyır
 Müdhiş hənirti,
 Əzrayıl həniri...
 Məlum şey – getməlidir
 Gələnlərin hər biri.

Mənim pərişanlığım,
 Mənim nigaranlığım
 Bu deyil qəti.
 Qorxuram gözlərimdə
 Qala torpaq həsrəti,
 Qələbədən, zəfərdən
 Müjdə-soraq həsrəti...

Qaçqının yer-yurduna
 Qayıtmaq intizarı,

İntizar rüzgarına
Çox deyilmiş şüarı.
Qorxuram ürəyimdə
Qala nağıl həsrəti,
Yarasına duz basan
Məlikməmməd qeyrəti.
Ağıl-zəka həsrəti,
MİRZƏ Cəlil yangısı,
Təzə düha həsrəti.
Salınmış təzə yurdun
Hər daşı başqa söhbət...
Doğma ocağa həsrət
Gözyaşı – başqa söhbət...

Qatillik hökm sürür,
Ölüm hökmü sıfırda.
Qrosslar razı deyə,
Avropanın pərsəngi
Oluruq xırda-xırda.

Kitablar ümmanında
Bir cəhalət qayığı.
Nəzakətsiz,
Nəcabətsiz,
Ləyaqətsiz,
Xəcalətsiz
Yazılardan qorxuram,
Özbaşına özündən
Razılardan qorxuram.
Axı belə deyildi,
Vallah, millətim mənim.
Gözümdəmi qalacaq
Ağlar həsrətim mənim?!
Ədəbsizlik gül açır,
Dilənçilik dil açır.
Böyük-küçük pərdəsi
Sərhəddi yox, səddi yox.

Haqsızlığa etiraz
Bir kimsənin həddi yox.
Qulaqlarım partlayır
Toyda haray-həşirdən.
Dözmür, bağrım çatlayır,
Yarımçıq çıxıram mən.
Axtarıram Rəşidi,
Rübabəni, Şövkəti,
Qəbirə aparacaqdır
Məni Bülbül həsrəti.
Retro mahnı deyirlər
Ölməz mahnılarıma.
Çəyirtkə müğənnilər
Daraşib, ay camaat,
Nəğməkar diyarıma.

Rüşvətin hesabı yox,
“Mersedes”in sayı yox.
Milli şərəfsizimin
Bərabəri-tayı yox.
Axı heç vaxt olmayıb
Lap belə də millətim,
Belə günə qalmayıb
Lap belə də millətim.
Riyakarlıq toxumu,
Saxtakarlıq toxumu
İçimizdə cücərir,
İçimizdə göyərir,
Kim olsa da bağbanı.
Elə bil bihuşdarı
Udub dövrün vicdanı...

Bizim də yaxşımız var,
Necə ki var dünyada.
O qədər çox yaman ki,
Yaxşılar düşmür yada.
Hüceyrə sağlam gerək,

Təmiz olmalı toxum.
Dərd məni öldürəcək,
Ərşə çəkilir yuxum.
Sabir! Böyük Sabirim!
Sabir! Böyük şairim!
Dünyasını dəyişmək
Fikriylə ölən çoxdur.
Dəyişdiyi dünyadan
Bir nəfər gələnin yoxdur.

Bir dünya tanıyıram
Nəzərimdə-gözümdə,
Söhbətimdə, sözümdə.
Dünyaların ülgüsü
Azərbaycan dünyası,
Bu dünyanın güzgüsü –
Ulu Sabir dühası!
Bu güzgüdə gördüyüm

Göz dağım, sinə dağım.
Bu səbəbdəndir belə
Pərişan dolanmağım,
Nigaran dolanmağım.

08.09.2002

HƏM ADI, HƏM ALI

Torpağın adı torpaqdır –
Mirvarisi-gövhəri yox.
Bayrağın adı bayraqdır –
Saçaqlarında zəri yox.

Oğulların adı övlad –
Nə Koroğlu, nə Babəkdir.
Qızların çalmır qol-qanad –
Nə huridir, nə mələkdir.

Çaylarından süd axmayır,
Heç bir çaydan axmayantək.
Şimşəklərin lal çaxmayır,
Heç bir şimşək çaxmayantək.

Sən Ana – sən adi Ana,
Müqəddəsdir adiliyin;
Sığmaz ölçüyə-mizana
Adiliyin-aliliyin.

Analar durar yanaşı –
Olmaz yaxşısı-yamanı.
Anaya fərq qoyar naşı –
Yox, yox, belə naşı hanı?!

Vətən Ana, Ana Vətən, –
Ananın yoxdu qiyməti.
Qaç əttökən mədhiyyədən,
Sübut etmə məhəbbəti.

“Vətən” sözü saqqız deyil,
Gəzmə çeynəyə-çeynəyə.
Vətən düzü yarpız deyil,
Gəzmə iyləyə-iyləyə.

Qol gücünə sözüm yoxdur,
Ruhun vüsəti başqadır.
Pəhləvan, güləşçi çoxdur, –
Oğul qeyrəti başqadır.

Yaxa yırtma, sinə döymə,
Ürəyini qopar, göstər!
Düşməni qarğıyıb söymə,
Söyüşlə and içmir əsgər.

Ol, ya olma Vətən daşı, –
Daş hər yerdə elə daşdı.
Ol Vətənin Vətəndaşı,
Vətənçinin Vətəndaş başdı.

Quşun da yuvası isti –
Saman çöpündən cah-calal...
Zurna-qaval çalma, bəsdı;
Ana yurdun qeydinə qal.

Balaların ürəkləri
Qurban Ana torpağına;
Qanlı şəhid köynəkləri
Dönsün Vətən Bayrağına.

ÜMİD SƏNƏDİR ANCAQ...

Uzanır danışqlar,
İmzalanır sənədlər.
Xəritədə aləmə
Göstərilir sərhədlər...
Səsimizə səs verir
Dünya başbilənləri;
Ümid sənədir ancaq,
Azərbaycan əsgəri!

Dəyirman masalarda
İzi var dirseklərin...
Ağlasıqan söhbəti,
Sözü var dəstəklərin,
Yardım bağlamasında
Özü var dəstəklərin,
Lap ləl-cəvahir olsun
Hər yardımın dəyəri...
Ümid sənədir ancaq,
Azərbaycan əsgəri!

Diplomat cənabların
Hər biri hörmətlidir.
Bu məqamda ölkəmə
Təşrifi qiymətlidir.

Səyi təqdirəlayiq,
Rəyi ədalətlidir.
Gözdən-nəzərdən salan
Kimdir ki, bu işləri?
Ümid sənədir ancaq,
Azərbaycan əsgəri!

İşğal altında qalır
Torpağımız-daşımız,
Nələr görmür gözümüz,
Nələr çəkmir başımız.
Qarışıb bir-birinə
Baharımız-qışımız.
Çadır göstərmək olub
Hər çatana peşəimiz...
Sərgi olmasın deyə
Bu Mil-Muğan düzləri,
Ümid sənədir ancaq,
Azərbaycan əsgəri!

Ali qonaqlar gəlir
Dünyanın hər yerindən.
Ürək yanır, göz dolur
Şəhid qəbirlərindən...
Düşünüb daşınram
Özlüyümdə dərinədən:
İntiqam ala bilməz,
Qana qan ola bilməz,
Məzarları bəzəyən
Ehtiram çiçəkləri...
Ümid sənədir ancaq,
Azərbaycan əsgəri!

Söhbətlər çözlənir,
Bir şey görünmür hələ,
Heyətlər təzələnir,
Bir şey görünmür hələ.

Müddətlər təzələnir,
Bir şey görünmür hələ.
Açılmır ki, açılmır
Düynü bu torpağın.
Qov alışa bilərmə,
Od saçmasa çaxmağın?
İldırımlardan belə
Umma bu zərrələri,
Ümid sənədir ancaq,
Azərbaycan əsgəri!

Sülhə qurban kəsərim,
Mən də qan istəmirəm.
Təzə-təzə qərənfilli
Xiyaban istəmirəm.
Tükənir səbrim fəqət,
Sazışlar,
Qətnamələr,
Bəyanətlər
Kifayət!
Ziyafətlər
Kifayət!
Ziyafət dumanında
Nəzakətlər kifayət!
Yurdsuzlara yurd olan
Biyaban istəmirəm!

Yellənsin sülh bayrağı,
Bu bayrağa kəm baxan,
Həm baxmayan,
Həm baxan
Bədgüman istəmirəm,
Sevindirsin milləti
Qoy sülhün şad xəbəri,
Ümid sənədir ancaq,
Azərbaycan əsgəri!

GƏTİRMƏ

Onsuz da ömrümün xəzan çağıdır...
Xəzanın üstünə xəzan gətirmə!
Ürəyim mehə bənd gül yarpağıdır...
Onu qoparmağa tufan gətirmə!

Onsuz da heç nədən dolan gözüme
Kəsilmək bilməyən leysan gətirmə!
Onsuz da işığı solan gözüme
Qaranlıq gətirmə, toran gətirmə!

Onsuz da gəncliyin sönübdür odu...
Soyuq sarayıma boran gətirmə!
Tutqun göylərimin yoxdur hüdudu...
Tutqun göylərimə duman gətirmə!

Onsuz da yandırır-yaxan bir neyəm,
Ney yandıran yerə... kaman gətirmə!
Acı şikayətim, həzin gileyəm...
Sakit olmağıma güman gətirmə!

Onsuz da gecikən vüsəlimizə,
Gəl vaxtsız-vədəsiz hicran gətirmə!
Qabiləm, rəhm etmə əhvalımıza...
Aman istəmirəm... aman gətirmə!

1972

MƏHƏBBƏT DEYİL

Mən səni görməyə adət etmişəm,
Adət məhəbbət deyil!
Səni görməyəndə xiffət etmişəm,
Xiffət məhəbbət deyil!
Sənə min ehtiram, hörmət etmişəm,
Hörmət məhəbbət deyil!

1996

Gözündə çağlayan mehribanlığa
Heyrət etmişəm,
Heyrət məhəbbət deyil!
Yalvarıram, sən
Məhəbbət umma məndən.
Hanı iqtidarım,
Məhəbbətin tufanına sinə gərən
Gəncliyimi
Sənə qurban vermək üçün
Geri qaytarım?!
Geri qaytarım...

KÜLƏKLİ HAVALARDA, YAĞIŞLI HAVALARDA

Külək əsir, üşüyür yenə daş-divar,
Səkilərin üstünə düşür damcılar,
Küçələrdən tələsik keçib gedirlər,
Səni xatırlayıram, qəlbimdə kədər –
Biz də belə gedərdik,
Küləkli havalarda, yağışlı havalarda.

Külək əsir, titrəyir qapı-pəncərə,
Yağış yağır... şırhaşır düşür şəhərə.
Dalda yerə çəkilir bir qız, bir oğlan
Qorxub yağışdan.
Biz də belə edərdik,
Küləkli havalarda, yağışlı havalarda.

Külək əsir... sevdəyim mahnını çalır.
Yağış yağır, o vaxtı yadıma salır.
Bir qız keçir sən geyən jakətdə bu dəm,
Duman çökmüş şüşədən onu görürəm,
Səni görmürəm...
Küləkli havalarda, yağışlı havalarda.

Külək əsir, közərir odum, yanıram,
Yağış yağır, gözümdən yağır sanıram.
Səni, səni axtarır, səni gəzirəm.
Başqa vaxtı hicrinə bir cür dözüürəm,
Ancaq dözə bilmirəm
Küləkli havalarda, yağışlı havalarda.

1961

YARPAQLAR TÖKÜLÜR

– Şeş-qoşa!
– Pənc-çahar!
Nərd atır qocalar
Bir şəhər bağında,
Bir payız çağında.
– Bu dü-bir!
– Bu sələr!
Çişkinli bir səhər...
Nərdtaxta yaş olur.
Daşları daş olur.
Vururlar, səs salmır,
Güman ki, həzz almır
Oyundan qocalar...
– Pənc-qoşa.
– Sə-çahar!
– Darıxdım, Ağabəy!
– Deyirsən dincələk?
Sükuta daldılar
Bir qədər.
Nurani üzlərdə,
Çəsməkli gözlərdə
Bir həsrət, bir kədər.
Yarpaqlar tökülür
Sapsarı.
Yarpaqlar tökülür,

Cəzb edir onları.
– Xəzandır, Mirələm!
– Görürəm!
Yenə yaz gələcək,
Çöl-bayır güləcək.
– Biz necə?
– Biz çətin,
Yetişib növbətim,
Növbətin.
Yüz şeş at, yüz beş at,
Burda gəl baş aldat –
Hədərdir, Mirələm!
– Bilirəm.
Bir uşaq bu ara
Yanaşdı onlara:
Saati soruşdu,
Baxdılar, gördülər
Saat da yatıbdır.
Susdular – sükutun
Məqamı çatıbdır...
Yarpaqlar tökülür
Sapsarı,
Yarpaqlar örtürlər
Zərləri, daşları...

GEDƏN YERİM OLAYDI

Yuxum ərşə çəkiləydi,
Dan yeri –
Qızarmış gözlərimdə
Təki söküləydi.
Səhər,
Başımda sevdalı fikirlər,
Harasa gedən yerim olaydı.
Çətin bir ünvan axtaraydım,
Gəlişimə inanmayan,
Gəlişimi gözləməyən

İnsan axtaraydım,
Raketdən sürətli nə var dünyada;
Təki...
Gedən yerim olaydı...
Gedəydim, payı-piyada.
Külək,
Yağış,
Qar
Canımı üzəydi.
Büdrəyib yıxılarda
Kötüklər,
Daşlar
Dizimi əzəydi.
Cəhənnəmə ki...
Təki
Gedən yerim olaydı...
Axşam düşəndə
Çataydım
Sıldırımlı dağlara sığınmış bir kəndə,
Döyəydim bir qapını
Əllərim əsə-əsə,
İt zəncir gəmirəndə,
Adam çıxaydı səşə.
Bir cüt pərişan gözlə
Göz-gözə,
Bir xoş, mehriban üzlə
Üz-üzə
Dayanaydım.
O, heyrət elədikcə,
Mən alışıb-yanaydım.
Qucaqlayıb boynunu,
Sığallayıb telini,
Qupquru dodağımla
Yandırardım əlini.
Uşaq kimi ağlayaydım,
Bulaq kimi çağlayaydım!
Gedən yerim olaydı, gedən yerim,
Kiminsə həsrətiylə açılaydı səhərim.

SUQOVUŞANDA

Gözüm qaldı gözlərinin qarasında,
Ürəyimə bir od düşdü
İki suyun arasında.
Nə Araz söndürdü, nə də Kür mənə,
Qoyma külə dönüm, gəl söndür mənə
Suqovuşanda.

Gecə sakit, hava sərin, göy ulduzlu,
– Gəl sahilə enək, – dedin
Gülə-gülə, nazlı-nazlı.
Endik lap sahilə, lap yavaş-yavaş,
Qız, əlin əlimdən çıxmıyaydı kaş
Suqovuşanda.

Gözüm qaldı dodağının qönçəsində...
Gözüm qaldı can evimin
Həsret dolu guşəsində.
Bir möcüzə göstər, sənə yaraşım,
Gizli yox, aşikar qaynayım-daşım
Suqovuşanda.

O sahildən bu sahilə qayıq üzür,
Avarçını səsləyirsən:
– Bizi gözdür!
Sən Allah, dayanaq, duraq beləcə,
Nağıltək uzansın bu nağıl gecə
Suqovuşanda.

Meh titrədir telindəki qızılgülü,
Baxışının xumarından
Oldum dəli...
Zəncir istəmirəm, qanad ver mənə,
Bir təzə, sevdalı həyat ver mənə,
Suqovuşanda.

Hansı qüdrət çəkib sənə surətini?
Ana südü pak eləyib
İsmətini.
Gəlsin, hanı Vaqif, hanı Ələsgər?
Səpilsin başına gözəlləmələr
Suqovuşanda.

İnanmıram duymayasan nə haldayam,
Gözüm sənə baxa-baxa
Xəyaldayam.
İlbizlər də sussuz ulduzlar kimi...
Təki sən, təki sən eşit qəlbimi
Suqovuşanda.

Nə yaxşıdır bu saatlar, dəqiqələr,
Nə yamandır
Sənsiz keçib ömrüm hədər.
Bizi innən belə ayırmaq olmaz,
Gör necə birləşib Kür ilə Araz
Suqovuşanda.

DÜNYA

Dünya məndən doyub durub,
Mən dünyadan doymamışam.
Mənsiz mənim kəfənim
Geyib durub,
Özüm hələ geyməmişəm.

Dünya mənə elə sıxıb,
İnanmır ki, giləm qala.
Axırıma elə çıxıb,
Yer yox heç bir cəhəmə.
Yox, nə qədər hələ varam,
Mən halalam, halal dünya!
Ömrü mənə qılma haram.

Dünyanın karvan yolunda,
 Dünyanın ümman yolunda
 Dəvəm yorğun, gəmim salxaq,
 Dünya qayıt deyir: qafil,
 Dünya qayıt deyir: Qabil!
 Deyir desin, deyir nahaq
 Qadir Allah olan yerdə,
 Fərman haqdan gələn yerdə.
 Dünya özü də yaranıb,
 Haqdan yuyunub-daranıb.
 Dünya özbaşınadır mı?
 Dünya özxoşunadır mı?
 Məndən doysun, ya doymasın,
 Məni saysın, ya saymasın!
 Dünya təkcə dağ-dərəmi,
 Xoş, ya naxoş mənzərəmi,
 Kürreyi-ərzin bizik əsli,
 Dünya Adəm-Həvva nəslİ.
 Cilovu var, yüyəni var,
 – Yoxdan var ol! – deyəni var.

Bu dünyada mən də zərrə,
 Dünya, gəl məni az hərrə!
 Deyilməmiş sözüm qalıb,
 Deməliyəm.
 Meyvələrdə gözüm qalıb,
 Yeməliyəm.
 Sinəm yanır,
 Bulaqlardan içməliyəm.
 İçə-içə
 Gözəllərdən seçməliyəm.
 Dünya məndən doyur – deyə,
 Mən sevdadan doymalıyam?
 – Daha yığış, buyur deyə,
 Mən dünyadan doymalıyam?

Qönçə-qönçə təbəssümlər,
 Pərdə-pərdə musiqilər,

Cingiltili piyalələr –
 Dünya məndən doyub, doysun,
 Özü bilər.
 Mən dünyadan doymamışam,
 Əşşi, doyan olub məgər?!

Üç, yeddi, qırx,
 Bir də ki il...
 Yas məclisində güləbən
 Ətri mənə lazım deyil!
 Toy-təmtəraq
 Qismət olsun hamımıza,
 Bircə qədəh zəməzəm ara
 Qismət olsun hamımıza...

Dünya məndən çoxdan doyub,
 Dünya acdır, haçan doyub?
 Nə yeyibsə, halal xoşu,
 Yerindəsə ağılı-huşu,
 Qoysun biz də yeyib-içək,
 Son nəfəsəcən gün görək.

Dünyadan doymur kəpənək,
 Doymur qanqalla gül-çiçək,
 Doymur ağıllı-divanə,
 Doymur mükəmməl-miyanə,
 Doymur Hatəm, Hacı Qara,
 Baxın ala qarğalara,
 Üç yüz yaşı olsa belə,
 Qiyamətə qalsa belə,
 Dünyadan doymayır gözü.
 Vallah, inanın, doymayır
 Dünyadan dünyanın özü.

04.05.2003

USTADINA KƏC BAXANIN...

Ustadına kəc baxanın
gözlərinə qan damar.
Ay hay... toya getməlidir
ustada kəc baxanlar.

Kəc baxışda bir lal qəzəb,
pərdəli kin-küdurət,
Ehtiyatlı naşükürlük,
bəlkə öteri hiddət...
Kəc baxışda körpülərin
biri qalır ehtiyat...
Birdən çıxdı geri dönmək...
qərībədir bu həyat...
Kəc baxışda nəso qalır
toxunulmaz, səlamət.
Xətir-hörmətdən, yaxşılıqdan,
böyüklükdən əmanət...

İndi hər şey alt-üst olub,
tozanağa bürünüb.
Ağ qaraya bürünübdür,
qara ağa bürünüb.
Ustadına kəc baxanın
bir gözündə qara su.
Bir gözündə xəcalətin,
peşmanlığın bülluru.
Xoş hisslər, xoş duyğular,
xoş baxışlar kor indi.
Hökmrandır ədəbsizlik,
hədə-qorxu, zor indi.
Ustadına asi kimdir?
Ustadını tanıyan.
Danırsansa, heç olmasa
dandığını tanı, dan!
Bu gün əxlaq arşımıdır –

nənəm dedi, kor dedi,
Qabağına hər kim çıxdı,
nalla dedi, vur dedi.
Nə əxlaq var, nə tərbiyə,
nə insaf var, nə mürvət,
nə böyüyə-nə kiçiyə, çox adicə
bir hörmət.

Ustadına kəc baxanlar
kəc baxmazlar xəstəyə.
Xəstələrin ehtiyacı
təsəlliyyə, dəstəyə...
Ustadına kəc baxanlar
bilirlər ki, bu şahdır.
Haqq-kəlamı ərz edir ki,
şahı söymək günahdır.
Lap günahdır böyük adam
Ali xəstə olarsa,
Lap balaca vilayətdə
vali xəstə olarsa.
Söyüş dolu, təhqir dolu,
hərzə dolu yazılar.
Neşlər dolu, əqrəb dolu,
gürzə dolu yazılar.
Zərdabının məzarına
su çiləyin, yanmasın.
Mirzə Ələkbər Sabir
bəs bu dərdi qanmasın?!
Ustadına kəc baxanın
əli varmaz bəd işə.
Gənnən baxar kinnən baxar,
baş aparmaz bəd işə.
Heç bir şeyin əndazəsi,
ölçüsü yox, həddi yox.
Məmləkətin sərhəddi var,
vicdanın sərhəddi yox.

GEDƏK... GEDƏK...

Qırx çəlləyin şərabını
İçək, xumar olub gedək.
Gümüş nallı, qızıl yallı
Ata süvar olub gedək.

Çox olduq ixtiyar qulu,
Dükan qulu, bazar qulu,
Qayda qulu, qərar qulu.
Gəl biqərar olub gedək,
Biixtiyar olub gedək.

Gəl dağıdıb səddi gedək,
Addayıb sərhəddi gedək,
Gedək, gedək, gedək, gedək.
Bu zırxananı tərk edək,
Bu zorxananı tərk edək.

Xəyala qərq olub gedək,
İstəməm bu həqiqəti.
Xoş hala qərq olub gedək,
İstəməm bu rəzaləti.

Taxtaların-tuxtaların
Rənginə gəl bulaşmayaq.
Saxtaların-suxtaların
Arasında dolaşmayaq.
Gedək buludu tac edək,
Başımıza əlac edək!

İçək selləri-suları,
Xalqı aparmasın, gedək!
Zəlzələlər rişəsindən
Türkü qoparmasın, gedək!
Gedək, deyək: Xaliqim, sən
Niyə türkü hifz etmirsən?!
Vida deyək bu cahana,

Uçaq, qonaq kəhkəşana.
Ərzimizi bəyan edək,
Əflaka and-aman edək,
Xilas etsin bu milləti,
Döşünə döyən məmləkəti,
Özünü öyən məmləkəti,
Söyüş söyən məmləkəti,
Şüar deyən məmləkəti,
Şeir deyən məmləkəti,
Bir də məni lap yandıran,
Lap yandırıb, usandıran,
Rəqs eləyən məmləkəti.
“Şuşa” adlı restoranda
Kefi kök – şən məmləkəti...
Dönək körpə mələklərə,
Uçub qonaq fələklərə.
Fələklərə birgə baxaq göydən yerə:
Təravətli axın olub,
Birgə axaq göydən yerə.
Yox, yox, yağış istəmirəm.
Dayan, Allah!
Su altında çapalayır
Muğan, Allah!

Sahibi-Əz-zaman kimi
Zühurun həsrətidəyəm.
Şüura sığmayan təzə
Şüurun həsrətidəyəm.

Bu həsrətlə uçub gedək
Sirli-soraqlı aləmə.
Bu niyyətlə uçub gedək
Sirli-soraqlı aləmə:
Gedək, gedək, mühitimi
Bənzədirəm zirzəmiyə.
Dönüb bəyaz qağayıya,
Uçub qonaq ağ gəmiyə.

Dalğalar da ağ gömini
Atıb-tutsun oynucaqtək.
– Gedək, gedək! – söyləyirəm.
Söylə görüm, kimnən gedək,
Göstər mənə saf ürəkli,
Ruhu təmiz bir insanı.
– Gedək, gedək! – söyləyirəm,
Bəs mənəmlə gedən hanı?
Gedək, sirli boşqablarda
Dövrə vurub, dönək yerə.
Bir olmazın möcüzəylə,
Bir sehr ilə enək yerə.

05.05.2003

ƏSLİNDƏ

Mənəm əndazəsiz, sonsuz
Sükuta qərq olan dərya.
Sükutum arxayın qoy salmasın
Sahildə məxluqu...
Coşarsa, heç üzün görmə,
Dəli tufandı əslində.

Dərin fikrimdə gizlənmiş
Kəfən geymiş dərin mənə.
Əgər şayəd açıqlansa,
Bəraətsiz-filansız, keç,
Buyur, zındandı əslində.

Günahkarın cəzasın
Bir günahsız çəkməliyə bəs?!
Deməzlər, gün-günorta
Diqqətə şayandı əslində?!

Nədir insaf, nədir mürvət?
Çaşıb qalmışdır idrakım.

Bütün bunlar qədim söhbət,
Qədim hədyandı əslində.

Səxavət sözdə asandır:
– Nə qulluq, hazıram, qardaş –
Bu hap-gopdu, bu, Hatəm naminə
Böhtandı əslində.

Gözüm oynaq, xəyalım quş,
Saçım çal, saqqalım çaldır.
Vücudum–ruhum ancaq ki,
Cavan oğlandı əslində.

Güzəranda düşür söhbət,
Gözəllər qeyb olur gözdən.
Könüldə eşqə yer yoxdur,
Könül virandı əslində.

Zəlil haqqın kəsən zalim,
Əlil haqqın kəsən zalim,
Ziyarətgaha can atma,
Can atma, xalqı aldatma!
İnansaq ki, o dünya var,
O cür dəhşətli səhra var,
Həmişə qır qazanında
Canın büryandı əslində.

Nə çox alim, nə çox tacir,
Nə çox loğman olub peyda?!
Ay Allah, bu yarımçıqlar...
Cəmi nadandı əslində.
Əşşi, nadanlıq azmış ki,
Hələ şeytandı əslində.

Baxıb baş tapmıram heç cür
Bu millət acdı, ya toxdu...
Kimi çöpdü, kimi şişman,

Kimi бүtdü...
Kimi lütdü.
Hamı üryandı əslində.

Nə qaçqın, ey gözüm-canım!
Nə işğal, ey gözüm-canım!
Nə yardım, ey gözüm-canım!
Nə "verdim", ey gözüm-canım,
Unutqanlıq, utanmazlıq
Açıq talandı əslində.

Nə rəhbər? Ey dili qafil!
Nə rəhbər! Neyləsin rəhbər?
O azman rəhbərin
Dörd bir yanı cırtıdandı əslində.

Ələkbər Sabirin gülmür üzü...
Gülməz də, gülməz də.
Yağışsız da Vətəndə
Şiddəti-barandı əslində.

Nə gün gördü böyük şair...
Yazıq qan uddu, qan qusdu.
Bu gün Sabirlərin bağı
Həmənki qandı əslində.

Nə Leyli var, nə də Məcnun,
Nağıl açma uzun-uzun.
Hamı Nofəl cəsarəti,
Zeydin ağlar sədaqəti?
Nə bir könül şişəsi var,
Nə Bisütun tişəsi var.
Nə Şirin var, nə də Fərhad,
Kəfxanalar çıxardıb ad.
Nə Vəqifin gözəlləri,
Nə Vahidin qəzəlləri,
Bütün bunlar açıq baldır...
Qıssa tumandı əslində.

Məhəmməd Hadinin ruhu
Əyandı ruhuma, billah;
Onun hali-pərişanı
Calandı ruhuma, billah;
Gözüylə baxdım Hadinin,
Cahan zındandı əslində.

Dilim: – Qurban olum, – söylər
Gözəl yara, əziz dost.
Bu boş sözdü...
Bu xoş sözdü...
İlahidən –
Qoyun qurbandı əslində.

Cahana gəldiyim gündən,
Ölüm xofu mənə aşkar.
Ölüm vəhmində sonsuzluq...
Ölüm bir andı əslində.

Yığışdır əl-ayağın
Bu sözün, bu söhbətin, Qabil!
Uzatma mətləbi bunca
Sənə nöqsandı əslində.

27.02.1998

TÜRKÜN QƏBRİ

Türkün qəbri
Qədim Şirvan yollarının
Üstündədir.
Azərbaycan torpağının
Altında yox,
Sinəsində,
Köksündədir,
Qollarının üstündədir.

Mən bu qəbrin dövrəsində
Yctmiş bir il
Lal olmuşam,
Kar olmuşam
Yetmiş bir il!
Bu adicə müddət deyil.
Bu qəribin,
Müztəribin
Bu əsgərin,
Bu yavərin
Şəhid ruhu,
Şanlı ruhu hüsurunda
Xəcalətdən xar olmuşam.

Dolu çırpdı,
Qar ələdi,
Leysan tökdü neçə kərə,
Neçə kərə
Selle-suyla dolub-daşdı
Acıdərə,
Gün yandırdı,
Qovurğatək
Qovruldu,
Daş-kəsək, torpaq
Ancaq...
Türkün qəbri yenə qaldı,
Naxələflik, yaramazlıq
Közü kimi,
Bağımızın başındaca
O qaraldı.
Öz başının hayındaydı
Azərbaycan.
Cavidlərin, Müşfiqlərin
Vayındaydı Azərbaycan...

Türk sözünü,
Türk adını

Dilimizə gətirmək də
Cinayətdi.
Acıdərə çevrəsində
Lap uzaqdan-uzağa da
Tənha qəbrə
Gözucu da... nəzər salıb
Xəlvəti köks ötürmək də
Cinayətdi...

Xain qonşu
Çəpərləri qırdı, sökdü.
Öz xıltını, illətini
Açıb tökdü.
Gözlərini qan örtüdü
Bu nadürüstün.
Silahlıydı,
Kəmfürsətdi,
Orda-burda
Millətimə gəldi üstün.
Od saldılar,
Kürəklərdə samovar da
Qaynatdılar,
Əl çaldılar...
Sinələrdə
“Dasni çors”da
Oynatdılar...

Eşidincə bu dəhşəti,
Bu zülmü, bu zilləti,
Bu təhqiri, qəbahəti,
Ağlasığmaz rəzaləti,
Qonşuluqda xəyanəti,
Tərgidilməz,
Tərk edilməz
Bu şəkəri, bu adəti –
Ay-ulduzlu bir diyardan
Bu dağlara o dağlardan

Əhməd gəldi, –
Dilimiz bir.
Məhməd gəldi, –
Dinimiz bir.
Orxan gəldi, –
Çölümüz bir.
Sərxan gəldi, –
Gülümüz bir.
Tural gəldi, –
Sazımız bir.
Cəlal gəldi, –
Sözümüz bir.
Hər şey yerlə-yeksan oldu,
Nişanələr viran oldu.
Tək bu məzar qaldı vahid,
Şəhidlərdən qaldı şahid.

Türkün qəbri
Həsret qaldı
Anaların-bacıların
İsti-isti göz yaşına,
Göz yaşını bulud sıxdı,
Yağış tökdü başdaşına...
Türkün qəbri
Həsret qaldı
Anaların-bacıların
Ağısına.
Bunu rəva görmürəm heç,
Yağımın da yağısına.
Türkün qəbri
Həsret qaldı
Anaların-bacıların
Qara matəm libasına,
Türkün qəbri
Həsret qaldı
Bir dəstə gül təmasına.
Göylər bizə:

– Nankor deyib,
Qorxaq! – deyib,
Özü geydi yas paltarı.
Çöllər bizə:
– Nankor deyib,
Qorxaq deyib.

Əlvan-əlvan,
Şehli-şehli gül-çiçəklə
Əzizlədi bu məzarı.
El yolunun üstündəcə,
Görün necə,
Bir sahıbsız xəstə kimi
Gözü yolda qaldı qəbrin...

Naxışları qopdu, düşdü,
Yazıları soldu qəbrin.
Çayxanalar,
Aşxanalar,
Quşxanalar,
Xaşxanalar
Abad oldu.
Boynumuzda haqqı-sayı,
Bu torpaqda qurban gedən
Türkün qəbri
Bərbad oldu.
Şəhid ruhu
Naşad oldu.

Bir sonsuz bəy,
Sonsuz gəlin
Nəzir-niyaz eylədilər,
Asimana üz tutdular,
Haqdan muraz eylədilər,
Diz çökdülər
Bu məzarın qabağında, –
Qədim Şirvan torpağında.

Söylədilər:
– Allah tək övlad versin
Oğul, ya qız,
Bu məzarı
Bünövrədən
Abad edib qaldıraq biz.

Çatdı Allah dərgahına
Qəlbin səsi.
İnsan sənə baş əyməzmi,
Ey inamın möcüzəsi?!
Bu müztərib,
Qərrib məzar
Əndazəyə, şəklə düşdü;
Gözüqıptıq müsafirlər
Qorxusundan şəkə düşdü.
Naxış-naxış şəbəkələr,
Məhəccərli pilləkənlər –
Acıdərə qucağında
Abidəyə döndü məzar.

Ancaq bir gün...
Gənc atanı
Vurub işdən
Çıxartdılar;
Vurub heçdən çıxartdılar,
Partiyadan çıxartdılar.
Cavan ana
Yaş kağızı alammadı
Körpəsinə.
Nə var... nə var...
Rövnəq verib
Türkün qərrib türbəsinə.

Bu nə yalan,
Nə şişirtmə,
Nə rəvayətdir.
Bu həm gülünc,
Həm dəhşətli
Bir həqiqətdir.

Siyasətin,
Rəyasətin
Gərdişinə bax!
Bu gərdişlə
Ağlınızın
Vərdişinə bax!
Cəlladıma heykəl yaptım
Hər addımbaş.
– Niyə yapıdın? – Xəbər alır
Türkün başdaşı.
Ey kökü bir, budağı bir
Övladlarım,
Doğma ana qucağı bir
Övladlarım!
Ey qanı bir, ey canı bir
Övladlarım.
Ey dili bir, lisanı bir
Övladlarım!
Aman, hansı məmləkətdə
Yaşamırsınız siz?
Nə şəkildə, nə halətdə
Yaşamırsınız siz?

Baxıram rıqqətlə
Türkün qəbrinə.
Dərələr yamyazıl,
Göylər bəmbəyaz.
Dövrün gərdişinə,

Vaxtın səbrinə
Əyyub peyğəmbərin¹
Səbri də çatmaz.
Baxıram qəbrinə türkün bayaqdan,
Sükuta bürünüb yerlər və göylər.
Dözməyib gəlmişdi bir yol uzaqdan,
Deyən yenə dözmür igid cəngavər.

SƏHV DÜŞƏNDƏ YERİMİZ

Duman dağı dolanar,
Qiyamət olar.
Duman yola sallanar,
Müsibət olar.
Müsibət oluruq biz
Səhv düşəndə yerimiz.

Ümman gəmisi çayda
Oturar, üzmez!
Çay gəmisi dağ boyda
Dalğaya dözməz!
Dözümsüz oluruq biz
Səhv düşəndə yerimiz.

Muğan həsrət yağışa,
Buludlar xosis...
Yağış tökür Talışa
Hey-hey gərəksiz...
Gərəksiz oluruq biz
Səhv düşəndə yerimiz.

Küt bıçaq parıldayıb,
Xırçıltı salıb.
Qılınc qında pas atıb,

Qında korşalıb...
Heyf... korşalıyıq biz
Səhv düşəndə yerimiz.

Ağ biləklər, gül əllər
Tarlada qabar.
Bir qeyrətsiz yekəpər
Qızıl gül satar.
Qeyrətsiz oluruq biz
Səhv düşəndə yerimiz.

Tarın pərdələrini
Düzənə qurban!
Yerdəyiş et birini,
Xaric vurarsan.
Xaric səslənirik biz
Səhv düşəndə yerimiz.

1969

MƏN GÖZ YAŞLARINA DÖZƏ BİLMİRƏM...

Mən göz yaşlarına dözə bilmirəm,
İllah da qocayla uşaq ağlasın.
Duzlu yağışlarda gözə bilmirəm,
Gözümün içində qaysaq bağlasın.

Mən göz yaşlarına dözə bilmirəm,
Yağanda Şəhidlər xiyabanına.
Bu ağlı-qaralı mərmər dastana,
Bu gülləri məşəl daş gülüstana,
Bu busə dadmayan neçə oğlana,
Ağlama, döz görüm, daşsa da qəlbin,
Ağla ibrətamiz bir ehtişama.

¹ Əyyub peyğəmbər – sobat, iradə, dözümlük, səbr-qərar rəmzi.

Mən göz yaşlarına dözə bilmirəm,
Analar saç yola məzar başında.
Yox, daha mərsiyə yazı bilmirəm,
Cavanlar qırılsa nakam yaşında.

Mən göz yaşlarına dözə bilmirəm,
Al-əlvan xonçalar qara boyansa.
Sözü ipə-sapa düzə bilmirəm,
Neynim? İpim-sapım od tutub yansa...

Mən göz yaşlarına dözə bilmirəm,
İlkini məzara qoyanda gəlin.
Onu sərini-sərin süzə bilmirəm,
Ağlar laylasını deyəndə gəlin.

Mən göz yaşlarına dözə bilmirəm,
Diriykən dəvəni pay-pay böləndə.
Dəvə duyğusunu yoza bilmirəm,
İlahi! Mən lalam, susursan sən də...

Mən göz yaşlarına dözə bilmirəm,
Gəlin ər evindən düşsə didərgin.
Xəcalət sığmıb ata-anaya –
Rüzgarına baxıb ərisə hər gün.

Mən göz yaşlarına dözə bilmirəm,
– Didərgin, – deyəndə, – qaçqın – deyəndə.
Min çadırdə bir nur sezə bilmirəm,
Od tuturam, xalqa köçkün deyəndə.

Mən göz yaşlarına dözə bilmirəm,
Heç pəhləvanın da hıçqırığına.
Fəndgir güləşdə, namərd tutaşda
Onun hönkürtülü qışqırığına.

Mən göz yaşlarına dözə bilmirəm,
Vəfa, əhdi-peyman qayçılandə.

Lap öz ləyaqətim sanıram itir,
Ləyaqət, şərəf-şan qamçılandə.

Mən göz yaşlarına dözə bilmirəm,
Əlləri qoynunda ağlasa aciz.
Pünhan qurbanını aşkar basdırıb,
Qəbrinin üstündə ağlasa nacins.

Mən göz yaşlarını bağışlayıram,
Yağanda haqsız bir hökmün üstünə.
Mən göz yaşlarını alqışlayıram –
Sel olub gələndə zülmün üstünə.

Mən göz yaşlarına dözə bilmirəm,
Ümidin biryolluq qırılsa sapı.
Hayana fırlansan, hayana dönsən,
Hər yerdə üzünə bağlansa qapı.

Mən göz yaşlarına dözə bilmirəm,
İnsan ürəyində pünhan ağlasa.
Gözə görünməyən göz yaşlarıyla
Sonu görünməyən hicran ağlasa.

Gözyaşı büllurdu, gözyaşı safdır,
O, bizi ayırır dəmirdən-daşdan.
O, uzun hekayət, son etirafdır,
Nələr gəlib-keçir bələli başdan.

Səma bulud-bulud, yer insan-insan,
Yerdə də, göydə də ildırım çaxır.
Dəsmal gəzdirməyir cibində cahan,
Dəsmal gəzdirməyir külli Yaradan,
Bəşərin gözyaşı silinmir, axır.

22.06.1997

BAL GƏTİR

Şair Maarif Soltana

Kəndin dağlar ətəyində,
Ətəkləri meşə-meşə.
Balın arı pətəyində,
Pətəkləri guşə-guşə.

Ürəyim şan-şandı, Maarif,
Gətir şan balı, şan balı.
Dərdimə dərmandı, Maarif,
Gətir şan balı, şan balı.

Arı əmir al günəşi,
Günəş balında-balında.
Gülçin işi, gülgün işi
Cəlalında-cəlalında.

Arı da var, arı da var,
Xatırladır adamları.
Bal arılar, cır arılar
Uçmayaydı birgə barı...

Arı çiçək diyarının
Padişahı – şəhriyarı.
Arı bəşər gülzarının
Zəhmətkeşi, sahibkarı.

Bazar-dükanda tapmadım,
Qaldım axtara-axtara.
Gəzdim, heç yanda tapmadım,
Qaldı ümidim dağlara.

Qaymağım var, balım yoxdur,
Nəynəyirəm bu balsızı?
Neyim yoxdu, halım yoxdu,
Hala gətir mən halsızı.

Quşu quşdan seçən arif,
Quş südüne su qatırlar.

Haram matah, şirin tərif,
Şərbət kimi bal satırlar.

Arının nə təmənnası,
Qonur güllərə-güllərə.
Təmənnasının mənası
Dönür də şəhdi-şəkərə.

İsmayılı qalın orman,
Gətir ormanlar balını.
Adı baldı, özü loğman,
Gətir loğmanlar balını.

Mən şəhərdə göz açmışam,
Şəhər balı – şəkər balı.
Xalisindən söz açmışam,
At o yana hədər balı.

Kəhrəbanın rəngi balda?
Balın rəngi kəhrəbada?
Bir qətrəsi müşkül halda,
Pəhləvanı verməz bada.

Nüsxəsini yazıb Allah,
Təbiət dərmanxanası.
Kimə ki əlacım agah,
O da gəndə dayanası?!

Kəndin dağlar ətəyində,
Ətəkləri meşə-meşə.
Balın arı pətəyində,
Pətəkləri guşə-guşə.

Pətək balı gətir, Maarif,
Ürəyim şan-şandı, gətir.
Çiçək balı gətir, Maarif,
Dərdimə dərmandı, gətir!

SƏNƏ QURBAN

Sən cavansan, mən qocayam,
Qocalığım sənə qurban.
Sən ülvisən, mən ucayam,
Ucalığım sənə qurban.

Sən güllü yaz, mən qarlı qış,
Qışım-qarım sənə qurban.
Çoxum getmiş, azım qalmış,
Qalanlarım sənə qurban.

Sən buz bulaq, gur şələlə,
Dil-dodağım sənə qurban.
Sən al günəş, qızıl lələ,
Qürub çağım sənə qurban.

Sən belə yox... mən beləyəm,
Beləliyim sənə qurban.
Sən şahənə... mən köləyəm...
Köləliyim sənə qurban.

Sən qeyli-qal, mən xoş əhval,
Xoş əhvalım sənə qurban.
Sən mahcəmal... mən xam xəyal,
Xam xəyalım sənə qurban.

Sən ceyransan... mən heyranam,
Ovçu gözüm sənə qurban.
Ay hay... mən nişan alanam?
Hədən sözüm sənə qurban.

Mən səhrayam... sən vahəsən,
Sərab vahəm sənə qurban.
Əlimçatmaz ilahəsən,
Cümlə aləm sənə qurban.

Gözəllik gözlə ölçülür,
Ölçüm-biçim sənə qurban.
Tük tükdən gözlə seçilir,
Dürr seçim sənə qurban.

Leyli-Məcnun rəvayətdir,
Həqiqətim sənə qurban.
Sevda əzab-əziyyətdir,
Əziyyətim sənə qurban.

Xərclənib getdi hər şey...
Sən quruşum sənə qurban.
Eşqin diyarına ehey...
Sən yürüşüm sənə qurban.

Ahım dağlara-dağlara,
Çən-dumanım sənə qurban.
Taleyimin sənə gümanı,
Sən gümanım sənə qurban.

Ay Qabili başdan edən,
İtmiş başım sənə qurban.
Başdan edən, huşdan edən,
Huşum-başım sənə qurban.

03.08.2002

ÇALMA, QABOY

Heç vaxt boyanmamış qana
Qarabağ bugünkü kimi.
Bir baxın dağa-arana –
Tanınmaz olmayıb heç vaxt
Aran-dağ bugünkü kimi,
Heç kim görməmişdi yana
Bu torpaq bugünkü kimi.

Bədi inildədin, qaboy!
Bədi sızıldadın, dayan!
Ah-naləni kənara qoy,
Nə yasin-fatihə, filan?!
Bu, bir deyil, bu, beş deyil,
Bu, baş deyil, bu, leş deyil.
Vətəni qoyaq tabuta?
Sonra da ayaq üstündə
Dalaq bir anlıq sükuta?

Bədi inildədin, qaboy!
Qulaqlarım döyənəkdir,
Şıdırğıdır bu qanlı toy
Düşmən əlində avtomat...
Səninkində dəyənəkdir...
Xəyanətin barını dər.
Xocalıya qəzəb göndər.

Mən igidəm əlim boşdur,
Hara gedim bəs boş əllə?
Yağların qəlbi daşdır,
Daş yumşalmaz bəmlə, zillə.
Bizə silah gərək, qaboy,
Çalma, bir iş görək, qaboy!
Hanı xalqın sərkərdəsi,
Hanı yurdun başbiləni?
Sərkərdənin gəlsin səsi!

Öldük eşitməkdən səni...
Ərkim sənə çatır, qaboy!
Çalma, nərəm batır, qaboy!

Üç gündən bir, beş gündən bir
Bu nə matəm havasıdır?
BMT-dən səsim gəlir –
Yox, bu millət işi deyil:
Dava sərhəd davasıdır,
Dava torpaq davasıdır,
Namus, qeyrət davasıdır.
Qüdsi-Quran davasıdır
Qara xaçla.
Dayan, qaboy, asta fülə,
Körükləmə, döndük külə...

Dörd dövrəmdə min bir qorxaq,
Xalq ki, birdir, xalq vahiddir!
İsti yerdə əsir qorxaq,
Əsgəranın yollarında
Buz heykəlli qundaq-qundaq...
Cahan şahid – xalq şahiddir.
Nə qəddarmış yağım, qaboy,
Dağ üstündən dağım, qaboy!
Çalma, çalma, göz yaşlarım
Boğur məni,
İlk çərşənbəm, ilk baharım
Boğur məni.
Çalma, qaboy,
Biz çalmamış
Şanlı zəfər havasını...
Düşmənimdən bac almamış,
Qələbəylə bitirməmiş –
Oğul kimi bitirməmiş
Ana Vətən davasını.
Çalma, çalma almayınca
Bəkarətin qisasını

Papağımı yerə soxan
Xəcalətin qisasını
Tarixlərdə törənməmiş
Cinayətin qisasını
Çalma, qaboy,
Çalma, qaboy!
Qisas dolu ürəyimdən
Sən də qisas alma, qaboy!

26.03.1992

FƏRMAN ƏLİNDƏDİR

Sahildən aparmış mənə əl boyda bir qayıq,
Sahildən uzaqda qayıq ümman əlindədir.

Əslən, o qayıq taleyimin rəmzidir bu gün,
Rəmzim, həqiqətim dəli tufan əlindədir.

Şayəd bəla yazıbsa mənim alınma Allah,
Zənn etmə əlacım dava-dərman əlindədir.

Ölsəm də və qalsam da vüqardır ki, vüqarım,
Şəxsin vüqarı gül kimi vicdan əlindədir.

Şair qocalıb hay-hayı heç... vay-vayı qalmış,
Ancaq yenə doymaz gözü Rəyhan əlindədir.

Yoxdur bu sözümdə şəbədə, məsxərə-zad yox,
Xasiyyətin iç aləmi pünhan əlindədir.

Yatsın köpü meydan sulayan hikkəlinin qoy,
İstiqbalımız sanma ki, meydan əlindədir.

Hap-gopla, vur-həşirlə düzəlməz də bu işlər,
Qəti hücumla – bir qana, min qan əlindədir.

Xanəndə görək dərk eləsin ki, səsi var, yox,
Bos tar-kamanla zurna-balaban əlindədir?

Düşdünə də öldür özünü yolda dumana,
Həştad fanar as, cümləsi əlvan əlindədir.

Hər aşığın və aşıqın öz dövrənə beş gün,
Dövrənə də oyuncuq kimi fərman əlindədir.

Sabirlərin, Füzulilərin yoxdu zamanı,
Möhlətləri göylərdəki sübhan əlindədir.

Qabil, bu yazın da nə qəzəldir, nə qəsidi,
Söz qiyməti söz sərrafı oğlan əlindədir.

08.09.1998

ÇADIRLARA ALIŞMAYIN

Cərgə-cərgə, düzüm-düzüm,
Görüb qan ağlayır gözüm...
Milletimə budur sözüm:
Çadırlara alışmayın!

Nə gen-bolu, nə də darı,
Nə qırışı, nə hamarı...
Yığışdırın bu bazarı,
Çadırlara alışmayın!

Vurun deşin dolu kimi,
Qırın tikan kolu kimi,
Uzaqlaşın dəli kimi...
Çadırlara alışmayın!

Əski-üskü dam-daşımız?!
Burda xeyir-şər aşımız?!

Qaraçı da yoldaşımız?!
Çadırlara alışmayın!

Burda tapmayın rahatlıq,
Bir dəqiqə, bir saatlıq,
Aman günü! El-elatlıq...
Çadırlara alışmayın!

İmarətə tən olsa da,
Pəncərəsi gen olsa da,
Dövrəsi gülşən olsa da,
Çadırlara alışmayın!

Tayfa deyil, millətlik Biz,
Bir evik, bir külfətlik Biz,
Saraylara şöhrətlik Biz,
Çadırlara alışmayın!

Burum-burum qalxır tüstü,
Deməyiniz bu də bədi.
Məst etməsin sizi isti,
Çadırlara alışmayın!

Sən ey xalqım, ey diyarım,
Ey cavanım, ixtiyarım,
Ey didərgin balalarım,
Çadırlara alışmayın!

Bəşqanlıq cinayətdir,
Lap bir anlıq – cinayətdir,
Alışqanlıq – cinayətdir,
Çadırlara alışmayın!

02.12.1993

NƏSİMİ BAZARINDA...

Çeçen aullarında
Xalq torpaq vayındadır
Sinəsində avtomat.
Nəsimi bazarında
Xalq qarın hayındadır
Əlində ölü manat.

Bomba yağmurlarından
Çeçen xərəbələri
Xalqın şöhrət tacıdır.
Bir daşı laxlamayan,
Gəlməylə dolub-daşan,
Qaçqınla dolub-daşan,
Köçkünle dolub-daşan,
Veyillə dolub daşan,
Möhtəkirle, qatillə,
Düşkünle dolub-daşan
Bu adlı-sanlı Bakı,
Tarixi şanlı Bakı
Sədəqə möhtacıdır.

Nəsimi bazarında
Vur çatlasındı, vallah!
Babək də, Koroğlu da
Nağıl As-ındı, vallah!
Azərbaycan torpağı
Doludur generalla...
Bir general, ay çeçen,
Sənin bəsindi, vallah!
Bir ovuc millətə bax,
Millətdə qeyrətə bax,
Sən bir qaşiq qana bax,
Bir qaşiq ümməna bax.
Yeddi başlı əjdaha
Başında tufana bax!

Nəsimi bazarında
Böyük Mirzə Ələkbər
Deyir ki:
– Tərsinə yox,
Düzünə dövrən edir
Elə çərxi-fələklər.
Nəsimi bazarına
Çevrilib başdan-başa
Azərbaycan torpağı.
Hər eli, hər oymağı.
Əbəs yerə çəkmirəm
Nəsiminin adını.
Əbəs yada salmıram
İnamın, kişiliyin
Fərhadlar Fərhadını.
Nəsimi dönməzliyi
Axtarıram, camaat!
Nəsimi sönməzliyi
Xalqa lazım bu saat.
Hədən misal çəkmirəm
Nəsimi bazarını.
Nəsimi bazarında
Görüb qan ağlayıram
Millətin rüzgarını.
Çeçen küçələrində
Körpə komikadzelər
Dağ boyda tank üstünə
Fəda olmağa gəlir.
Nəsimi bazarında
Bizim də ki uşaqlar
Cındır əsgəri əlində
Maşınlara şığıyır,
Şüşə silməyə.

Nəsimi bazarına
Niyə Çeçenistandan
Əsmir odlu küləklər?

Atəşkəslə nə sayaq
Sakit olsun ürəklər?
Bu qədər şəhid qanı,
Bu qədər şəhid canı
Hədərmə getdi, hədər?!
Yad əllərdə mahallar,
Yad əllərdə namus-ar...
Küləkdən şappıldayan
Çadırların sırası,
Ana-bacı saçında
Bəlalar sırsırası,
Şəhid deyil, nədir bəs?

Nəsimi bazarında,
Əs, ey odlu külək, əs!
Əs çeçen diyarından!
Bəlkə tərpeniş görə
Xalq öz oğullarından.
Ay nə bilim, nə bilim:
Sındırdılar milləti,
Dondurdular milləti;
Yandırdılar milləti.
Keçməz bu bəhanələr!
Lap Cövhər Dudaşev
Doğrasalar da əgər,
Nədir çeçenin həddi,
Nə həddi sına qəddi?

Nəsimi bazarında
Dəyirman daşı kimi
Vallah, hərlənir başım.
Yanıram-yaxılıram
Vallah, atam-qardaşım!
Nə qədər satmaq olar
Bu yaralı diyarı?
Nə qədər satmaq olar
Nəsimi bazarında

Humanitar damğalı
Sədəqə-yardımları?
Nə qədər batmaq olar
Yuxarıdan aşağı,
Aşağıdan yuxarı?!

Bəlkə çeçen qanından
Qan vuraq qanımıza?
Ya çeçen vicdanından
Vicdan calaq eyləyək.
Sabirlərə dağ çəkən
Bu kor vicdanımıza?!
Qınama, Vətən, mənə,
Nahaqqamsa qəbrə qoy
Diri-diri sən məni.
Qınama, millət, mənə,
Neyləyim dilləndirir
Aşkar həqiqət mənə,
Ağlar həqiqət mənə.
Xalqın bu rüzgarında
Nəsimi bazarında,
Nəsimi bazarında...

04.02.1995

HAVA NECƏ OLACAQ

Hava necə olacaq
Laçında-Kəlbəcərdə?! –
Salma təzədən mənə
Bu xəbərlə dərdə.

Seyr et dərdli Vətənin
Son abi-havasını.
Satılmış Qarabağın
Kim çəkir səfasını?!

Get, ey odu söndürüb
Küllə oynayanlarım.
Toyda-vayda pıqqapıq
Daşıb-qaynayanlarım!

Qoruduzmu havanı,
Qoruduzmu iqlimi?
Niyə azdırırsınız
Düşüncəmi-əqlimi.

Şelliyə, Gülabliya
Qırov düşəcək, ya qar,
Salamat çıxacaq mı
Yaza bağçalar-bağlar?

Səhər iyirmi-otuz,
Axşam on beş dərəcə.
Lap olsun qırx beş-əlli,
Göydən od yağsın gecə.

Bu gün, bu saat, bu dəm
Bunun sənə nə dəxli?
Əsarətdə inləyən
Çöl-çəmənə nə dəxli?

Bu hava məlumatın
Yox, tavaqabab deyil.
Havakababdı, qardaş!
Öz-özünü aldatmaq
Yaman əzabdı, qardaş!

Tutulub açılacaq
Bu gün Şuşada hava.
Sənə nə var tutulub
Açılacaq, binəva!

Ağ yağış çimdircək
Cəbrayıl çinarını,
Sabir Süleymanovun
O yetim məzarını,

O dustaq məzarını.
Dayan görüm, ey, dayan!
Mənə ayrı xəbər ver.
Zəngilan, Qubadlıdan.
Söyləmə ki, Ağdamda
Hava necə olacaq,
Söylə Ağdam uğrunda
Dava nə vaxt olacaq?
Dava necə olacaq?

Füzulinin adını
Daşıyan torpağı ver!
Hava sorağı vermə,
Qələbə sorağı ver!

Get, haqq-hesabı çürüt
Satqın nəfərlərinlə.
Bəsdi, xalqı hərrədin
Hava xəbərlərinlə.

Yad əllərdəsə torpaq,
İstiliyi isitməz,
Soyuqluğu soyutmaz.
Bu saat ancaq-ancaq
Qətiyyətdən ver soraq.
Ayrı söhbət, ayrı söz
Qəlbimizi ovutmaz.

HÖRMƏTİMİZ

Diriyə hörmətimizdir ölüyə hörmətimiz,
Olmasın yasin onun ruhuna qoy minnətimiz.

Dirinin şənindədir məclisimiz-ehsanımız,
Dirinin şənindədir tapşırılan Quranımız.

Öludən yox, dirilərdən utanır vicdanımız,
Gözümüzdən özümüzçün tökülür leysanımız.
Diriyə hörmətimizdir ölüyə hörmətimiz,
Olmasın yasin onun ruhuna qoy minnətimiz.

Aparıb getdi başın, mərhuma “rəhmət” deyirik,
Beş qarış torpağa şükr ilə “kifayət” deyirik,
Kişi çiyində gedən tabuta “qismət” deyirik,
Dirilərçindi əsl “həşri-qiyamət” deyirik.
Diriyə hörmətimizdir ölüyə hörmətimiz,
Olmasın yasin onun ruhuna qoy minnətimiz.

Kim gədir... kim də gəlir fatihənin izni ilə,
Sayılır yas yiyəsi məclisinin vəznə ilə...
Molla da əzmə münasib görünür əzmi ilə,
Bəzi insan elə lap fəxr eləyir hüznü ilə...
Diriyə hörmətimizdir ölüyə hörmətimiz,
Olmasın yasin onun ruhuna qoy minnətimiz.

Gəl qəbristanlığa, heykəllərə bax, daşlara bax,
Qranitlərdə naxışlarda uçan quşlara bax.
Əksə bax, surətə bax, hər cürə nəqqaşlara bax,
Ölü yoldaşa nə dəxli... diri yoldaşlara bax.
Diriyə hörmətimizdir ölüyə hörmətimiz,
Olmasın yasin onun ruhuna qoy minnətimiz.

Öludən hər nə qalıbdırsa, onu sağ aparır,
Onu borc verdi də, öz borcunu torpaq aparır.
Ölü heç bir şey aparmır... azacıq ağ aparır,
Ömrü sonsuzluğa əldən-ələ bayraq aparır.
Diriyə hörmətimizdir ölüyə hörmətimiz,
Olmasın yasin onun ruhuna qoy minnətimiz.

01.08.1993

CÜMƏ AXŞAMI

Kin-küdurət azalır,
Mehri-ülfət çoxalır,
Ürəyimiz yuxalır,
Biganəlik yox olur
Cümə axşamı.

Müdrək, zəkali olur,
Ağzı dualı olur
Elə bil ki, camaat...
Elə bil bir-birinə
Xalq lütf edir iltifat
Cümə axşamı.

Ölülər elə bil ki,
Boylanıb yola baxır.
Gözlərdə göz yaşına,
Əllərdə gülə baxır.
Bu köhnə qəbristana
Hey təzə axın axır
Cümə axşamı.

Səslər qulağa gəlir –
Əbədiyyətdən gəlir.
Ruhlar ocağa gəlir –
Əbədiyyətdən gəlir.
Belə təqvim təlqini
Hansı hikmətdən gəlir?!
Cümə axşamı.

Hüznü məclislərində
Küsülülər barışır
Ağızucu salamla,
Ürəyində mərhumun
Ruhuna ehtiramla.
Adamlar adam kimi
Dolanırlar adamlar
Cümə axşamı.

Atıb vacib işini,
Atıb gedən yerini
Hüznü dəvət eləyir
Kişilər bir-birini.
Arada nə olubsa
O gün heç kim anmayır,
Bütün borcu dananlar
Bircə borcu danmayır
Cümə axşamı.
Mərhumun əzizinin
Gözü dörd olur, gəlin!
Dost-tanışın yoxluğu
Ona dərd olur, gəlin!
Toya gəl də, gəlmə də,
Axtarmazlar heç kəsi.
Bitib-tükənməz fəqət
Gileylə umu-küsü
Cümə axşamı.

Tarzən cərrah Hacı,
Sonra ustad müəllim –
Müğənni gümrə Hacı.
Ana bülbülüm Şövkət,
Ceyran gözlü Nəzakət,
Rübabə dərddli səslə,
Gülağa xoş nəfəslə
Ekranı qonağımız,
İslanı yanağımız,
Vird edir dodağımız
Cümə axşamı.

Əbədiyyət soyuqdur,
O üşüdür adamı.
Yandırın çıraqları,
Yandırın ocaqları,
Ruhlar isinsin bari
Cümə axşamı.

MƏRSİYƏ

Gecəni atəş ilə qırmızı dan eylədilər,
Xalqımı-millətimi gülləbaran eylədilər.

Tutulub vahimədən nitq bu gün, dil bu səhər,
Bəzəyib Abşeronu qanlı qərənfil bu səhər,
Bakı fəryad eləyir, gözdən axır sel bu səhər,
Gəmilər nalə çəkir, ərşə çıxır zil bu səhər.
Gecəni atəş ilə qırmızı dan eylədilər,
Xalqımı-millətimi gülləbaran eylədilər.

Öz qızıl ordumuzun yurdumuza qəsdinə bax,
Üstümə tank yeridən fitnəkarın şəstinə bax,
Gözü qanımla xumar düşmənimin məstinə bax.
Gecəni atəş ilə qırmızı dan eylədilər,
Xalqımı-millətimi gülləbaran eylədilər.

Öldü gənc, öldü uşaq, öldü gəlin-qızlarımız,
Ölmədi! Şanlı şəhid oldu neçə yüzlərimiz,
Bu saat Kərbübəla düzləridir düzlərimiz,
Necə qan ağlamasın üzlərimiz-gözlərimiz.
Gecəni atəş ilə qırmızı dan eylədilər,
Xalqımı-millətimi gülləbaran eylədilər.

Kim görüb böylə mərasim olar milyonlar ilə,
Bakı insan axınıyla dola milyonlar ilə,
Salına şanlı şəhidlər yola milyonlar ilə,
Analarla bacılar saç yola milyonlar ilə.
Gecəni atəş ilə qırmızı dan eylədilər,
Xalqımı-millətimi gülləbaran eylədilər.

Qəbrin üstündə də heç kukla olan çanta ilə,
Ağ gəlinlik fatası... qırmızı, al lenta ilə,
Bəs Kremlin görəsən fərqi nədir xunta ilə?!
Açınız tarixi, həm indi elə, onda elə...
Gecəni atəş ilə qırmızı dan eylədilər,
Xalqımı-millətimi gülləbaran eylədilər.

Düşdü dildən-dilə bu qətl, bu matəmğahımız,
Çatdı hər ölkəyə bu şərh-i-bəyani-ahımız,
Gördü aləm ki, aman, cəlladımızmış şahımız,
Yoxsa da bir şeyimiz, vardı fəqət Allahımız.
Gecəni atəş ilə qırmızı dan eylədilər,
Xalqımı-millətimi gülləbaran eylədilər.

Hər qızılgülü məzar – sinəmizin dağı məzar!
Əyilir üstünə göy qübbəsinin tağı, məzar!
Hər məzar qanlı beşik, laylaları ağı məzar!
Dayanıb kam alacaq bizdən hələ yağı, məzar!
Gecəni atəş ilə qırmızı dan eylədilər,
Xalqımı-millətimi gülləbaran eylədilər.

Ey Vətən oğlu, Vətən ovladı, sil göz yaşını!
Qan haçan yerdə qalıb, tazələ öz yaddaşını!
Çox görüb, Qabil, Azərbaycanım işğal qoşunu,
Görməyib ancaq hələ böylə cinayət işini...
Yazmışıq təqvimə qan ilə bu yanvar qışını.
Gecəni atəş ilə qırmızı dan eylədilər,
Xalqımı-millətimi gülləbaran eylədilər.

DƏNİZDƏ ADAM BATIB...

Gecənin bir aləmi
Tir-tir titrədi şəhər.
Qopdu çərçivəsindən
Qapılar, pəncərələr.

Sovruldu asimana
Yerin tozu-torpağı.
Şaqqıltıyla qırıldı
Ağacların budağı.

Xəyalım uçdu bu dəm
Uşaqlıq çağlarına –

Əlçatmaz illərdəki,
Qumlu sahillərdəki
Pirşağı bağlarına...

O vaxt, o zaman haçan,
Haçan qopsaydı tufan,
Haçan, haçan ki, Xəzər
Nərildəsəydi nər-nər.

Rişəsindən qopsaydı
Yaşıl-yaşıl tənəklər,
Səma burulğanında
Çaş-baş olsaydı quşlar,
Yaylın atəşlərinə
Dönşəydi xırda daşlar.

Məsmə nənəm deyərdi,
Suğra anam deyərdi,
Fatma xalam deyərdi,
Xəzri qopmayıb hədər.
Qurban aparıb yenə
Qan-qan deyən ləpələr.
Dənizdə adam batıb,
Onunçun bir-birinə
Xəzri aləmi qatıb.

Ya da nahaq qan düşüb
Bu bağlar arasında.
Qız üstündə cayıllar,
Uşaqlar arasında.

Ya hansı yekəbaşın
Ağzı-burnu əyilib,
Allaha xoş getməyən
Artıq-əskik deyilib.

Xəzri Allah cihadı,
Xəzri Allah inadı,

Xəzri Allah üsyanı,
Çərxi-fələk fəğanı.

Bəs niyə bu gün qopmur
Azərbaycanda xəzri?!
Təkcə Pirşağıda yox,
Hər yer, hər yanda xəzri?!

Dağ-daş ahu-fəğandır,
Qurularım bir yana,
Yaşlarım yanhayandır...

Dolu zindanlarımız
Düşməyə ərməğandır.
Gediş-gəlişlər hədər,
Danışqlar gümandır.

Dənizdə cürət batır,
Qəti qətiyyət batır.
Kişilik axtalanır,
Qan dəryası daşmayır,
Neçin ki... laxtalanır...

Yerə-yurda dağılıb,
Tökülmüş dəndi birlik,
Pərən-pərəndi birlik.
Lüzum varkən yumruğa,
Lüzum yoxdur buyruğa.

Çıxır suyun üzünə
Cinayətlə xəyanət.
Batır suyun dibinə
Abır-həya, ləyaqət.
Dənizdə sayagəlməz
Dilənçi uşaq batır,
Gələcək nəsil batır,
Günəşli sabah batır.

Didişmə güdazına
Verilmiş torpaq batır.

Dənizdə adam batmır,
Dənizdə millət batır,
Şan batır, şöhrət batır.

Kim kimi bəyənməyir,
əli tətikdə hazır.
Kim kimi bəyənməyir,
Qotline fərman yazır.

Batmış qanlar bürüyüb
Bu gün dağı-dərəni.
Ay Allahın cihadı,
Əs, ey dəli tufanım,
Dəyiş bu mənzərəni!

Təyyarədən satqınım
Enir qolları bağlı.
Cəza cəza yerində
Baxıb xəcalət çəkir
Vətən sinəsi dağılı.

Məscid məscid dibində,
Məscid işbaz cibində.
Yox, Allah evi deyil,
Bu Allah evcikləri.

Xəzri, yerlə-yeksan et,
Bu haram evcikləri,
Bu bədnam evcikləri,
Bu günah evcikləri,
Bu tamah evcikləri.
Bu bələdan hamını
Xilas et, qopar, xəzri!
Xalqı qat qabağına,

Cəbhəyə apar, xəzri!
Dənizdə adam batıb,
Yenə də bir-birinə
Xəzri aləmi qatıb,
Pirsağı bağlarında,
Uşaqlıq çağlarımda
Rəhmətliklər deyərdi.
Rəhmətliklər nə yaxşı
Görmədilər bu dərdi.

22.04.1996

İŞİN DÜŞƏNDƏ

Quzuya dönürsən işin düşəndə,
İşin ki düzəldi, quyruq üstəsən.
Əslində bir günah görmürəm səndə,
Sən də belə zəlil, belə xəstəsən.

Payəndaz olursan işin düşəndə,
İşin düzələndə tərhan olursan.
İliq yaz olursan işin düşəndə,
İşin düzələndə tufan olursan.

Quyruğun tələdən çıxdı, vəssalam!..
Bax ki, bu üz mənim, bu sifət sənin.
İkrahdan, qəzəbdən, nifrətdən lalam,
Dönük sifətinə ay nifrət sənin!

Yaxşı, bəs qorxmursan, bir də ilişən,
Sənə kömək əli uzanan deyil?!
Sən ha dil töküben, sən ha çalışsan,
Halına kimsə də bir yanan deyil.

Zəhər də, şəkər də yanaşı daim,
Hərəsi öz yeri, öz qədərində.

Eyni xasiyyətdə deyil ki, heç kim,
Hərə öz vərdişi, öz şəkərində.

Fəqət ölçüsü yox utanmazlığın,
Axı üz ötdəndir, dəmirdən deyil.
Bu naxələfliyin, bu qanmazlığın,
Silinməz qarası – kömürdən deyil.

Minnət götür bu gün, dal çevir sabah,
Sadəcə, belə də adamlıq olar?
Kimə gətirəcək beləsi pənah,
Pənahı, gümanı olsa tarimar?

Qan yox, şərbət axar damarlarında,
Duzsuz, şimşit olar dili-dodağı.
Əttökən bu yalvar-yaxarlarında,
Xəcalətdən ölər oğul-uşağı.

Qılığa bir dəfə girə bilərsən,
Bir dəfə üzünə qapı açılar.
Xoş pəftar bir dəfə görə bilərsən,
Bir yol zülmətinə işıq saçılar.

Səndən yan keçərlər sən yan keçəntək,
Qalar dik burnunda yumruq möhürü.
Kimə yaxınlaşsan işin düşəntək,
Sinəndən vururlar, dönərsən geri...

Saman çöpü gəzər deryada gözün,
Səndən saymazyana ötər gəmilər...
Səni sayanları saymadın özün –
Gözdən saymazyana itər gəmilər.

09.05.1999

AVTOPORTRET

Qibləgahım – həqiqət.
Səcdəgahım – sədaqət.
Daş-tərəzim – ədalət.
Qətiyyətim – cəsərət.
Riyadan-xəyanətdən
Uzağam yeddi iqlim,
Əyilləm haqq önündə,
Bilsəm ki, nahaqam mən.

Gücüm çatmayan daşı
Heç vədə götürmədim.
Yalan satıb, sonradan
Özümü itirmədim.
Dost əhdi-peymanına
Bir xətər yetirmədim.
Udub köntöy bir sözü –
Köksümü ötürmədim.
Söz yarasından şükür,
Şükür ki, uzağam mən.
Bilirəm ki, uyuşmur
Xasiyyətim yaşımla.
Barışmır ki, barışmır
Yazım qarlı qışımla...
Qiyamət ərməğandır
Vaxtımın ərməğanı:
Qəzəbim yaz şimşəyi,
Kinim bahar leysanı.
Sadəyəm – sanma fəqət,
sadələvh uşağam mən.

Ovqat pərdələrim var
Tarın pərdələritək.
Nə əhvalım bozuntul,
Nə tərənəm yeknəsəq.
Ancaq bir vurğudadır,

Bir ahəngdədir ürək.
Qabağına qatmayıb
Məni hərcayi külək...
Yarım vanna da bəsdir.
Nə ilahi qismətmiş
Cövhəri dəyişməmək!
Bax ki, yeddi ciltvəli
Əlvən təmtəragam mən.

Ürəyimlə dilimin
Arasında çəpər yox.
Bəzən sözüm acıdır –
Acısında zəhər yox.
Lap o tərs damarında
Bir kimsəyə zərər yox,
Lap elə hay-küyümlə
Dostlara toxdağam mən.

Nə tamarzı qalmışam,
Nə harın boy atmışam,
Yeddi dəryanı üzüb...
yetmiş yaşa çatmışam.
Nə irəli can atıb,
Nə qəflətdə yatmışam.
Şeir qılınclarının
Şimşək parıltısında
Mən də öz qılncımı
Götürüb oynatmışam.
Parıltılar içində
Nuram mən, çırağam mən.

01.02.1996

İKİ ŞAR

Bilyard stolunda iki şar qalıb,
Tamaşa edənlər intizar qalıb...
Qorxur oyunçular kirpik çalmağa,
Şar şarı hərleyir tora salmağa.

Yoxdu bu meydanda “heç-heçə” sözü.
Burda ya “Biz sizi”, ya da “Siz bizi”...
Bilyard ağacları raketdir, nədir,
Bu nə sarsıntılı gərgin səhnədir?
İki şar toqquşur şaraqqasaraq,
Qızır yaşıl mahud alovlanaraq.
Dartılır qolları oyunçuların,
Öpüb yanağını keçir şar-şarın.
Bilyard ağacları əllərdə yanır,
Şar şara çırpılıb bir boy tullanır
Rəqabət bərabər, qüvvət bərabər,
Vurur iki şarı eyni “raket”lər...
Əsir altı küncün dolu torbası
Coşur iki şarın hədə-zərbəsi.
Gah uzaq, gah yaxın, gah orta mənzil
Bilyard ağacları – atom uclu mil...
Bilyard ağacları – nüvə, hidrogen...
Bilyard stolundan gen dayanın, gen!
Yox, yox, azarkeşsiz oyun nə gərək?
Baxınız? Şar şarı üstələyərək
Bircə an qoymayıb nəfəs almağa,
Hərleyir, fırlayıb tora salmağa,
Sürtünə-sürtünə gah gedir qoşa,
Qoşa getdiyindən az qalır çaşa.
Gah da çevrilib diplomatlara
Danışq aparır pıçıltılarla,
Bilyard stolunda bu şar o şarla.
Əsla, bu oyunda “heç-heçə” olmaz!
Şar şara dəyməyib yan keçə?
Olmaz!

Olmaz “dəymə mənə, dəyməyim sənə”
 Şar şardan van ötdü – döz cərimənə!
 Bilyard oyununun mənası çoxdur,
 Burda “Dinc yanaşı” söhbəti yoxdur.
 Şar şara sürüşüb sataşsın gərək,
 Şar şarın canına suvaşsın gərək.
 Şar şarı kəsməli, qabaqlamalı,
 Şar şarın böyrünü qıdıqlamalı
 İki qoç, iki kəl buynuz-buynuza.
 Gərək kəllələrin biri uduza.
 Bilyard stolunda iki şar qalıb
 Bütün azarkeşlər intizar qalıb.
 Mənzərə belədir, həqiqət belə
 Görəsən kim-kimi? Bilinmir hələ!
 Güclü biləklərin sözüdü son söz,
 Güzgü ürəklərin sözüdü son söz,
 Düzgün baxışların sözüdü son söz
 Rəğbot dolu şarın sözüdü son söz.

1981

TALE

İki təzə gəlin dayanıb qoşa
 Biri yaraşıqsız, biri tamaşa.
 Çirkinin halına acıyır gözəl,
 Yanıb əhvalına acıyır gözəl.
 Kifirsə ədayla baxıb gözələ,
 Söyləyir:
 – Sir-sifət şərt deyil hələ.
 Məni yazıq-yazıq süzmə çəpəki!
 Baxtı göyçək olsun adamın təki...
 Bir ağız çağırmaq baxtımızı gəl,
 Övvəlcə baxtını səslədi gözəl:
 – Ay baxtım, ay baxtım!
 – Dərd baxtım,

çor baxtım,
 Vay baxtım.
 Baxtı acı-acı:
 – Hə, nə var, – dedi.
 – Tez ol,
 Nə deyirsən, de qurtar – dedi.
 Çirkin də çağırırdı baxtını bu dəm
 Baxtı gülə-gülə dedi:
 – Gəlirəm.
 Bu saat gəlirəm,
 Qadını alım,
 Mənim maralım!
 İnsanın talcyi əlindədirmi?!
 İnsanın taleyi alınıdadırmı?
 Gözə görünməyən bir yazı varmı?
 Hər kəsin qisməti onu taparmı?
 Axtarıb taparmı əli çıraqlı,
 Xoşbəxtlik-bədbəxtlik – sirli-soraqlı.
 Tale bir doğulur hər bir adamla;
 Kiminə yar olur gur çilçıraqla,
 Kiminə çeçələ barmaqı şamla.
 Taleyin işindən yoxdur baş açan,
 Bəzən üzdə olur nadürüst, nadan;
 Daldalardan baxır ağıllı, yaxşı,
 Bəli, gətirmir ki, gətirmir naxşı.
 Taleyin öz qolu, öz möhürü var,
 Sən əlli hökm ver, əlli də qorar.
 Qızılı xəzəldən ayır ki, ayır
 Fələk saydığını sayır ki, sayır...
 Kim inkar edir ki, ağılı, zəhməti,
 Fəhmi, dərrakəni, əzmi, qüdrəti.
 Kim inkar edir ki, zərurətləri,
 Ay kimi, gün kimi həqiqətləri.
 Kim inkar edir ki, alın tərini
 Bəşər övladının kəşflərini?
 Kim inkar edir ki, ülvə məramı.
 Qranit inamı, vulkan ilhamı.

Kim başa düşmür ki, nağıl nağıldır,
 Bütün mücrülərin,
 Xəzinələrin,
 Bu zəngin səmanın,
 Bu zəngin yerin
 Bircə açarı var –
 O da ağıldır.
 Bütün ağılılar xoşbəxtdirmi bəs?!
 Ey sözdə-söhbətdə taleyi danıb,
 Bərkə düşən kimi “ya baxt!” deyən kəs!..
 Tale tilsimini açan olmayıb,
 Tale yazısından qaçan olmayıb.
 Hamının baxtı var:
 Ya xoş,
 Ya da bəd.
 Bu “xoş”un, bu “bəd”in arasındasa
 Fəqət, çəkilməyib Çin sədditək sədd.
 Yoxdur qətran kimi baxtı qara da,
 İnanma, sərəsər bəxtiyara da.
 Dayanıb əlində sehirli çubuq
 Bizə diriyorluq edir baxtımız.
 Günəşə uçuruq, Aya uçuruq,
 Bizdən irəlidə gedir baxtımız.

1984

AĞLA QARA ARASINDA

Ağsan, ağ kimi görün,
 Qarasan qara kimi.
 Sağsan, sağ kimi görün,
 Yarasan, yara kimi.

Ya “yox” söylə, ya da “hə”,
 Nəm-nümlə mızıldama.

Gülüb, ya hönkürsənə!
 Elə hey sızıldama!
 Acizsən, rəhm eyləyək,
 Gəlib, yanaq halına.
 Zalimsən, qəhr eyləyək,
 Boyanasan alına.

Pələngsənsə, nəre çək,
 Titrəyək yarpaq kimi.
 Pişiksənsə, əylənək
 Səninlə uşaq kimi.

Alovsan, yandır görüm,
 Hisə vermə əlimi.
 Şaxtasan, dondur görüm,
 Qırovlama telimi.

Nə iynən var, nə ətrin,
 Nə gülsən, nə tikansan.
 Nə halən var, nə bədrin,
 Bomboz ala-toransan.

Xəmir oldun, daş olma!
 Yoğrulub yapılmazsan.
 Daş oldun, yoldaş olma!
 Cərgədə tapılmazsan.

Qara da var, ağ da var,
 Yerində xoşdur hərə.
 Ancaq ki, ay adamlar,
 Dözmürəm dürənglərə.

1982

İNSAF

İnsaf olan yerdə cəlladlıq olmaz,
İnsaf iqlimində yumşalar daş da.
Balalı ceyrana səyyadlıq olmaz,
Yatar qan qoxulu dava-dalaş da.

İnsaf olan yerdə hövsələ-ümman!
Fərən möhürlənməz qətlin fərmanı;
Hər neçə olsa da üşənər vicdan,
Bir sual səslənər: – Bəs insaf hanı?

İnsaf olan yerdə cərrah bıçağı
Təmənna nəfsiylə korşala bilməz.
Lap zalım balası, düşmən uşağı
Həkim qərəziylə kor qala bilməz.

İnsafılı danışığı, insafılı sevdə
Şerti, haqq-hesabı zay edə bilməz.
İnsaf ovqatı da saxlar bir tovda
Dəlisoğlu yellərə tay edə bilməz.

İstər gəda olsun, istər şah olsun,
Birdir mahiyyəti insafsızların:
Nə deyirsiz deyın, lap Allah olsun,
Birdir xasiyyəti insafsızların.

İnsaf olan yerdə büdrəməz qələm,
Hər hökmü təsdiqə varmaz o saat.
İnsaf olan yerdə dağılmaz aləm,
Haqqına üstələr ölümü həyat.

Cəza verəndə də həddini aşma!
Yanıb-tökülərsən peşman olanda.
Soyuqlaş, sakitləş, kükrəmə, daşma!
Ərşə çəkilsən peşman olanda.

İnsafılı heç vədə kəmfürsət olmaz,
Kəmfürsət, insafsız tapışdı – heç nə.
Onları məhv edən bir qüdrət olmaz,
İkisi qaynayıb-qarışdı – heç nə.

Adamın gözünün içinə bax ki,
İnsafılı kişinin nur saçır gözü.
İnsafsız ətəyin tezəcə burax ki,
Nəmərd bir qurğuda çoxdan var gözü.

Tərəzi gözündən qaçdımı insaf
Xeyir-bərəkətdən danışma nahaq.
Əmanət dalma keçdimi insaf
Əsil-nəcabətdən danışma nahaq.

İnsaf olan yerdə nə şiş, nə kabab
Yanmayıb, yanmayı, yana da bilməz.
İnsafılı bəd vursa, çəkər min əzab
Haqqı yerli-dibli dana da bilməz.

Ucuz tutulmasın fəqət qoy insaf
Xainə, qəddara gəlməsin rəhmin!
Ey ürəyi yuxa, ey qəlbi şəffaf,
Sarsılmasın əzmin, çaşmasın fəhmin.

Dəryaya atılan balıqdır insaf,
Bir vaxt yaxşılığın gələr sorağı.
Mülayimdir insaf, ılıqdır insaf,
Könüldə bahardır ilin hər çağı.

PAROVOZ

Gözləri zülmətin bağrını yarı, r,
Burnundan-başından çıxır tüstüsü.
Qara kəl qatarı dartıb aparır,
Çınqıllı daşları qarşır istisi.

Par-par, qıpqırmızı çarxları iri,
Dirşəkli qolları – fəhlə qolları...
Döyür calaqlarda polad relsləri,
Yığıb-yığışdırır şerid yolları.

Göz qabağındadır hər dəm-dəsgahı,
Ocağı aşkar, odu aşkar.
Hiddəti, hikkəsi, naləsi, ahı
Enişin-yoxuşun yadında qalar.

Parovoz həmişə qan-tər içində
Ürəyi alovlu, qazanı qaynar...
Tunellər, meşələr, çöllər içində
Fıncırar, kişnəyər, at kimi oynar.

Nəhəng adamlara bənzər parovoz,
Nəhəngin açıqdı sözü-söhbəti.
Aləmi gur-gurla gözər parovoz,
Tənha keçiddən də keçməz xəlvəti.

Həzin, həyəcanlı, qırıq-qırıq fit
Bitib-tükənməyən hekayətidir.
Qatardan açılıb qalanda sakit,
Sükut – ən yanıqlı şikayətdir.

Qatarsız parovoz – kibrit qutusu,
Alıb hara gəldi atar küləklər.
Qatar qabağında sərkərdədir o,
Qoşunlu-ləşkərli, məğrur müzəffər.

Açıqdır hər yanı, yoxdu pünhanı,
Örtülü bazara sığmır parovoz.
Qaranı-quranı, xıltı-filanı
Püskürür... içinə yığmır parovoz.

QARIŞDIRMA

Oğlum Mahirə

Kobudluqla cəsəreti qarışdırma.
Yaltaqlıqla nəzakəti qarışdırma.
Mütiliklə sədaqəti qarışdırma.
Lovğalıqla ləyaqəti qarışdırma.
Tors damarla dəyanəti qarışdırma.
Dəlibaşla şücaəti qarışdırma.
Tülkülüklə fərasəti qarışdırma.
Düşmənliliklə rəqabəti qarışdırma.
Qızğınlıqla hərarəti qarışdırma.
Kef-damaqla səadəti qarışdırma.
Uydurmaqla rəvayəti qarışdırma.
Xəsisliklə qənaəti qarışdırma.
Xata ilə cinayəti qarışdırma.
İsraf ilə səxavəti qarışdırma.
Küsü ilə küdurəti qarışdırma.
Zorbalıqla özəməti qarışdırma.
Girov ilə əmanəti qarışdırma.
Qaxınc ilə məzəmməti qarışdırma.
Güzəşt ilə bəraəti qarışdırma.
Hikkə ilə qətiyyəti qarışdırma.
Əsarətlə himayəti qarışdırma.
Məzlumluqla nəcabəti qarışdırma.
Yaxınlıqla məhəbbəti qarışdırma.
Yuyunmaqla qüdsiyyəti qarışdırma.
Mərtəbəylə ülvyyəti qarışdırma.
Daha nəyi... daha nəylə qarışdırma.
Tükü-tükdən ayır söylə, qarışdırma.
Aman... aman!!! Qarışdırma.
Heç bir yerdə,
Heç bir zaman
Qarışdırma!

QARIŞQALAR... İNSANLAR...

Baxıram qarışqa qafiləsinə
Onun nə əvvəli, nə axırı var.
Səbrlə, təmkinlə öz yuvasına
Elə hey azuqə daşıyır onlar.

Eyni yük altında bütün bu xilqət
Tək birçə qayğıya bürünüb gedir.
Xoşdur qarışqaya çəkdiyi zəhmət
O, ruzu dərdiylə sürünüb gedir.

Baxıram: uzanır bir qafilə də
İnsan qafiləsi, insan axarı.
Bir dözümlü, bir ahəng, bir qafiyədə
O da xatırladır qarışqaları.

Azuqə daşıyır qarışqa daim,
Üstəlik yükü də özündən böyük,
Onun zəhmətinə lağ etmir heç kim,
Bəs insan? Bəs onun daşdığı yük?

İnsan qafiləsi, insan axarı
Təkcə yem daşımır qarışqalartək.
Ölçüsüz, çəkisiz ağırlıqları
Qaldırır aparır dözümlü ürək.

Ürək nə aparır, diqqət yetir sən!
Hüduzsuz fərəhi, sonsuz əzabı.
Aparır insanı insan eyləyən
Həm sevinc, həm qüssə, həm iztirabı.

Ürək vicdan yükü daşıyır müdam
Vicdan boşluğusa ürəyə lap yük...
Ürək yük daşıyır – nifrət, ehtiram,
Laqeydlik yükü bel sındıran yük.

Ürək ağırlıqlar altında vurur,
Təngiyir... həm də ki... qanadlanır o.
Ürək yük daşıyır – itaət, qürur...
Görürsən gah donur, gah da yanır o.

Həzin bir xatirə ülvü bir amal...
Bir Vətən həsrəti, bir can yangısı...
Acı bir həqiqət, şirin bir xəyal
Cəfakeş ürəyin yükü, qayğısı.

Sədaqət, xəyanət, doğruluq, yalan...
İnsan qafiləsi yük daşıyır, yük.
Filin də belində bu qədər əlvan
Bir belə müxtəlif biz yük görmürük.

Gedir qafiləsi qarışqaların –
Bir ruzu qeydini çəkməyə nə var.
Qalsa da altında yağışın-qarın,
Pozulmaz cərgəylə başını saxlar.

Yükü ağırsa da insanın, nə qəm,
O itib-batmayıq qarışqalartək.
Çəkib karvanını gedir müntəzəm
Sarıbanı ağıl, məsuli ürək!

1975

PƏRDƏ

Pərdə lazımdırsa
Alın pərdəni.
Günəş
Aynəbəndə od
Yağdıranda
Salın pərdəni!

Yoxsa ki,
Elə-belo
Pərdə nəyə gərək?
Qoy göz işlədikcə
Hər tərəfi,
Hər yanı,
Bu işıqlı dünyanı
Yaxşı-yaxşı görək.
Evini-eşiyini,
Çox dəlmə-deşiyini
Kənar gözdən, nəzərdən,
Küçədən keçənlərdən
Gizlətmək istəyirsənsə,
Hökmən pərdə gərəkdir!
Pərdə tut,
Pərdə çəkdir!
Gözü qamaşdıran işıq
Ziyandır.
Bir də o şey ki,
pünhandır.
Pərdəsini götürmə,
Amandır!
Səhnə pərdəsi də var,
Açıлмаğını intizarla,
Qapanmağını
Alqışlarla
Qarşılayır
Tamaşaçılar.
Bu məxmər pərdələrlə,
Bu kətan pərdələrlə,
Bu saya pərdələrlə,
Bu əlvan pərdələrlə,
Birgə...
Bir pərdə də
Tanıyır hamı,
Tale özü saxlasın
Bu pərdəni tanımayan

Adamı.
Tanımamaq
Dərd yaradır yenə;
Bu pərdəni
Gözügörsi
Dartıb,
Yırtıb,
Yığıb,
Büküb-bürələyib
Bir qırağa tullayandan
Deyim sənə.
Üz pərdəsi,
Sifət pərdəsi,
İsmət pərdəsi,
Abır-həya,
Nur-ziya pərdəsi,
Rəftar pərdəsi,
Namus-ar pərdəsi,
Qulağın da pərdəsi var,
Yoxsa karsan.
Gözün də pərdəsi var,
Yoxsa korsan.
Bəs gözdən asılan
pərdə necə?
Bacarırsansa
Gözdən asılan pərdəni
alma vecə,
Ləyaqət pərdəsi var,
Yoxsa...
Sarı köpüksən.
Şəxsiyyət pərdəsi var,
Yoxsa...
Qara qəpiksən.
Beynimizin bir kürrəsi,
Hər kürrənin
hər zərrəsi
Pərdədir.

Bütün vücudumuz,
İllah da ki...
Ürəyimiz
Arakəsmə-arakəsmə
Pərdədədir.
Pərdə,
Pərdə,
Pərdə.
Yoxsa...
Aləm bir-birinə
Qarışib gedər də...
Ana-bala pərdəsi,
Ata-bala pərdəsi,
Bacı-qardaş pərdəsi,
Yaş fərqi,
Yaş pərdəsi.
Tarın pərdələri var –
Zövq-səfa pərdəsi.
Narın pərdələri var –
Nemət-qida pərdəsi.
Pərdələrdən ehtiyat!
Çılpaqlaşmasın həyat!
Bu pərdələr
Nazilsə,
Süzülsə,
Üzülsə
Xudahafiz...
Pərdəsiz
Nə insanıq biz?!
Götürülməsin
Xətir-hörmət –
Pərdə.
Mərdi qova-qova
Döndərməyək namərdə.
Üzümüzdə qalmasın
Dırnaq yeri,
Cırnaq yarası...

Pərdəli olsun
Arasından su
keçməyənlərin də
Arası.

ÇALAR

Hər dağın öz qarı var,
Bu qar o dağda qalmaz.
Hər bağın öz barı var,
Bu bar o bağda qalmaz.

Hər zövqün öz səfası,
Bu zövq o zövqlə tutmaz.
Hər şövqün öz ziyası,
Bu şövq o şövqlə tutmaz.

Hər başın öz bəlası,
Bu cövr o cövrə uymaz.
Hər yaşın öz sevdası,
Bu dövr o dövro uymaz.

Hər xərəyin öz dadı,
Dad dada qarışdı – heç.
Hər istəyin öz adı,
Ad ada qarışdı – heç.

Hər sözün öz tutarı,
Hər söz hikmət saçarmı?!
Hər seyfin öz açarı,
Dəyiş-düyüş... açarmı?!

Hər küləyin öz yönü,
Külək küləyi yenməz.
Hər ürəyin öz sonu,
Çıraqlar birdən sönməz...

Ancaq, ancaq pisliyin
Birdir üzü-astarı.
Qapqara xəbisliyin
Yox cilvəsi, çaları.

Yamanlığın bir rəngi,
Çevrilib baxsan hara.
Yaxşılığın çələngi,
Benzər əlvən gülzara.

Yaxşılığın çaları
Yeddi rənglə sayrışır.
Yamanlığın rüzgarı
Qaranlığa qarışır.

Zülməti alsın bulud,
Nə fərqi ki, nə fərqi.
Kömürü Günəşə tut,
Nə bərqi ki, nə bərqi...

YOLDA DAŞLAR

-- Axı necə oldu həmin məsələ?
-- Gözləyin hələ!
-- Nə qədər?
-- Onu yoldaşlar bilər.
-- Kimdir bu yoldaşlar, kim?
Qoyun onların yanına gedim.
İnanmıram –
İncidə yoldaşı yoldaş.
İnanmıram –
Yoldaşın köksündən
asıla daş.
-- Birini bilirsən,
birini yox.

Yoldaşların işi-gücü,
Dərdi-səri çox.
– Onda siz əncam çəkin,
siz!
Qolunuz...
Möhrünüz...
Zənginiz...
– Yoldaşlarsız?..
Gedin, gedin.
Darıxmayın.
Gəlin əvvəlində təzə ayın. –
O, sakit-sakit,
Guya ərk edir.
Məni hövsələ tərk edir,
– Heç olmasa söyləyin
Təxmini rəyinizi.
Düzəlməz? Düzəlməz?
– Yoldaşlar bilər, –
Canımı dişimə tutdum.
Dözdüm,
Bezdim.
Uddum...
Gəldim təzə ayın
əvvəlində,
“Yoldaşlar” sözü
bitmişdi
Zalımın dilində:
– Baş tutmadı,
düzəlmədi,
Yoldaşlar
Müsbət rəyə gəlmədi.
Özgə nə qulluğunuz var?
Bəlkə yoldaşlar...
Güldüm. O da güldü,
Molla Nəsrəddin kimi
Gülüşümü

Razılıq əlaməti bildi.
Dedim:
– Deyin əsl yoldaşlara
Alsınlar ölinizdən
Sığorta vəsiqənizi...
Dilinizə “yoldaş” sözü
Götirməyə
Qoymasınlar sizi.
Yoldaşlar hara?
Yolda daşlar hara.

QOY DANIŞSIN TƏBİƏT

İsmayılı lövhələri

I

Günəş gah görünür, gah görünməyir,
Duman gah sürünür, gah sürünməyir.
Dərələrdən axan suların səsi,
Yalqız bulaqların kövrək nəğməsi,
Gah batır, gah da ki, çıxır aşkara;
Ürəyim бүrүнür xoş duyğulara,
Susmaq istəmirəm, susuram fəqət,
Qoy danışsın təbiət!..

II

Başımın üstündə çətirli meşə,
Yuyunmuş, daranmış, ətirli meşə.
O yazda yaşıldı, payızda əlvan.
Bir ağac kəhrəba, bir ağac mərcan.
Bir yarpaq günəşin şöləsində zər,
Bir yarpaq buludun gözünü silər.
Dinim, ya dinməyim, dinləyim əlbət,
Qoy danışsın təbiət!

III

Dağdan göz ağardır əvvəlinci qar,
Qorxudan saralır çiçəklər, otlar.
Üfüq qıpırmızı, zirvə bəmbəyaz
Bəhsəbəş eləyir yaqutla almaz,
Rəng verir, rəng alır göylərin tağı,
Rənglər ovsunlayır ana torpağı.
Şeirdə, rəsmdə hanı bu sürət?
Qoy danışsın təbiət!

IV

Qalxır talalarda ot qarış-qarış,
Qalxır, dizo çıxır yağdıqca yağış.
Yağışdan yaranan xırdaca göllər
Mürgülü, yuxulu gözlərə bənzər.
O gözlər gah dolur, gah da boşalır,
Pərişan-pərişan xəyala dalır.
Dindirmək istəyir məni bu möhnət.
Qoy danışsın təbiət!

V

Yolum çalın-çarpaz tuneldən keçir,
Yolum həm kədərli, həm də şən keçir.
Ağac var, bəzəyir budağını bar,
Ağac var, təzəcə baltalayıblar.
Ağac var, yıxılıb imdad diləyir,
Ağac var, sorağı fələkdən gəlir.
“Dillənsənə!” deyir fərəhlə hiddət,
Qoy danışsın təbiət!

VI

Kolların üstündə böyürtkən qalıb,
Dəyir... dərilməyib... qalıb... qaralıb...
Dadını aparıb yağış, qar, külək,
Hər şey məqamında, vaxtında görək.

Başqadır payızın sovgatı bu gün,
Quş da sinov gedir nararmuduyçün.
Hardan bu xilqətdə bu zövq, bu ləzzət?
Qoy danışsın təbiət!

VII

Odur, kənd görünür, balaca bir kənd,
İtir yaşıllıqda həyəət, aynabənd.
Damların qırmızı kirəmitləri
Başqa cür cəlb edir fikri, nəzəri.
Qızıl kərpiclərə çevrilir hamı,
Nağılmı başlayır payız axşamı?
Eh, hansı nağılda yoxdur həqiqət?
Qoy danışsın təbiət!

VIII

Hələ quruludur neçə toyxana,
Bu mövsüm çal-çağır gəlməmiş sana.
Bu xırda guşədə böyük məhəbbət
Yazıb talelərə sevgi, səadət.
Sabahın eşqiylə çırpınır ürək,
İnsan nəfəsilə açır gül-çiçək.
Hansı canlıda var axı bu qüdrət?
Qoy danışsın təbiət!

IX

“Ormanlar içində durur Talistan”,
Yada Səməd Vurğun düşür bu zaman.
Burda nəfəsi var, burda sözü var,
Məxmər yamaclarda ayaq izi var.
Cünəşli göylərdə gözünün nuru,
Qayalı dağlarda qartal qüruru;
Ellər nə tez qaldı şairə həsrət,
Qoy danışsın təbiət!

X

Budaqdan ayrılan hər sarı yarpaq
Elə bil uşaqdır, yetim bir uşaq.
Üşüyür, büzüşür saplağında nəm,
Vüsalla-hicranla doludur aləm.
Xoşdur o ilk bahar, bu son bahar da,
Ürək mənə gəzir bu duyğularda
Hansı məxluqda var belə şəriyyət?
Qoy danışsın təbiət!

XI

Bir gəlin bir buzov qovub aparır
Yerişi can alır, ürək qoparır.
Yanır yanağında qürub şöləsi,
Saçında bərq vurur yağış giləsi,
Dağlar vüqarıdır, göylər isməti,
Odur bu dünyanın zəri, zinəti.
İnsansız nə görə bu zər, bu zinət?
Qoy danışsın təbiət!

XII

Yolum uzandıqca gedir, gedirəm,
Təzə tüstüləri mən seyr edirəm.
Hər tüstü bir ocaq, bir ev deməkdir,
Hər tüstü atəşi sönməz ürekdir.
Ürək olan yerdə qış da bahardır,
Ürəksiz anların qorxusu vardır.
Ürekdir gətirən insana şöhrət.
Qoy danışsın təbiət!

XIII

Axşamın pərdəsi enir astaca,
Günün son şəfəqi sönür astaca.
Meşə qalınlaşır, cığır daralır,

Zirvələr əriyir, göylər qaralır.
Əriyən zirvələr, qaralan göylər
Mənim ürəyimdən nur alsa əgər,
Heç onu boğarmı, boğarmı zülmət?
Onu danışsın təbiət!

XIV

Doğma Azərbaycan, Vətən torpağı!
Bərli-bəzəkli dir ilin hər çağ.ı.
İlhama gəlirəm gözəlliyindən,
Kim deyir payızda olmur ürək şən?
Qızıl meşələrin nəğməsi xoşdur,
Meyvəli bağların töhfəsi xoşdur.
Hansı torpaqdadır bu var, bu dövlət?
Qoy danışsın təbiət!

DEYİL

Soyuyur təndirim, küt gedir sözüm,
Kösöv tüstüsündən yaşarır gözüm.
Zorla kül altında işarır közüm.
Fələk füləsə də yanası deyil.

Saralıb günəşim, solubdur ayım,
Tökülmür şələləm, çağlamır çayım.
Nə kəkliyə qaldı, nə torağayım,
Çal daşa, lal döşə qonası deyil.

Aşdı dalğa-dalğa il üstündən il,
Dəniz uzaqlaşdı, qurudu sahil.
Sabaha güman-zad bağlama, Qabil!
Tarix hər yetəni anası deyil.

ANAMIN QANI...

Anam Suğranın xatirəsinə

Müharibə... qırx ikinin qara günləri...
Unutdurdu keş-damağı, toy-düyünləri.
Yoxa çıxdı süfrələrin nazı-neməti,
Üzdü xalqı, camaatı aclıq zilləti.
Xörək ətri, yemək dadı qeybə çəkildi.
Zorba-zorba adamların qəddi büküldü.
Dərman iyi... qan iyinə büründü Bakı,
Tənziflənmiş yaralı tək göründü Bakı.
Yaralının kəsilmirdi ardı-arası
Uzaq cəbhədən.
Onda axı harasıydı, hələ harası –
Gələydi də ümid verən
Soraq cəbhədən.

Bir gün dərindən evə gəldim:
Bu nə deməkdir?
Bu nə süfrə, bu nə dəsgah, bu nə yeməkdir?
Lap ağ çörək... qolbas... süzmə... holland pendiri,
Hələm-hələm ələ düşməz dənəvər kürü...
Kərə yağı... şəkər tozu... mürəbbə-filan...
Təsvirsiz bir təbəssümlə
Anam dedi ki:
– Gəl çıx, hardasan?
Keç əyləş, bala!
Süfrəyə baxdım, getdim xəyala.
Kişilik-qeyrət hissim oyandı,
Qəlbimdə şübhə alovu yandı.
Soruşdum:
– Ay ana, hardandı bular,
Axı hansı evdə bu saat bu var?..
Anam söylədi ki:
– Boyuna qurban,

Əyləş, çörəyini ye,
Olma nigaran...
Allah ruzusudu – pakdı, halaldı.
Bunun boyuna bax, bu nə sualdı?
Könülsüz yedim, uddum... yemədim,
Heç nə demədim...

Bir az müddət keçəndən
Yenə həməən dəsgahı,
Yenə həməən süfrəni
Gördüm evimizdə mən.
Bu dəfə ayağımı yerə möhkəm dirədim,
Xoruzlanıb anamın lap üstünə yeridim:
– Hardan, kimdən alırsan bu zəqqumu, zəhəri?
Baxdım gördüm anamın yaşla doldu gözləri...
Qucaqladı boynumu, öpdü nəmli gözümü,
Kövrək anaərkiylə şillələdi üzümü,
Dedi:
– Zəhrimar demə, bu zəhrimara, oğlum,
Gedirəm qan verirəm yaralılara, oğlum.
Tapılmayan bu şeylər taqətimçün verilir,
Yenə də qan verməyə növbətimçün verilir.
Bu süfrə, bu naz-nemət qanıma əvəz, oğlum!
Get, ay anası ölmüş, get arxayın gəz, oğlum!

Düşdüm ayaqlarına məsum anamın bu dəm:
– Ay anam, belə çıxır mən qanını yeyirəm?
Qan bahası süfrəni bir də açsan əgər sən,
Axtarma, baş götürüb qaçaçağam bu evdən.

02.09.2000

BORC

Var əl borcu:
Yüz aldın,
Yüz qaytar.
Aldığımı düz qaytar.

Var əməl borcu:
Əməli salehlərə,
Salehə valehlərə,
Ütlülərə,
Qüdsilərə,
Min oğuldan birinə,
Millətin şairinə
Heykəl borcu.

Var təməl borcu:
Təməlsiz olmusan
Məgər?
Şair kimi
Havayla dolmusan
Məgər?
Havadan asılıb qalmısan
Məgər?
Sənə təməl qoyublar,
Sən də boş-boş dayanma.
Sabahkı xələfinə
Təməl borcunu danma!

Var vəfa borcu:
Yoxdu eys-işrət,
Zövqü-səfa borcu.
Var cəfa borcu,
Var sədaqət borcu,
Məhəbbət borcu.

Var dəli sevdə borcu,
Ceyran gözlü
Güli-rəna borcu.

Leyli-Məcnun borcu var
Hər gəncin üreyində,
Arzusu-istəyində.

Xəyanət borcu yoxdur,
Rəzalət borcu yoxdur,
Cinayət borcu yoxdur,
Cəhalət borcu yoxdur,
Xəyanətə xəyanətlə,
Rəzalətə rəzalətlə,
Cinayətə cinayətlə,
Cəhalətə cəhalətlə
Haçan cavab verilmiş,
Görülüb mü böylə iş?!

Borc başqa,
Əvəz başqa.
Qərozə qərozə başqa.
Borc halallıq söhbəti,
Halallıq haqq-hesabı.
Borc bir kişi sifəti,
Borc bir vicdan əzabı.

Ata-anaya xidmət,
Ana yurda sədaqət.
Borcun açıq qapısı
Sayılmalıdır əlbət.
Yetimə çörək,
Xəstəyə ürək
Əlif-beyidi borcun,
Adi seyidi borcun.
Bir can borcumuz da var,
Gəlməlidir Əzrayıl,
Ayıqsansa da ayıl!
Bəli də, Əzrayılı
Heç cür görməmək olmaz.
Beşikdə yatmışıqsa,
Qəbrə girməmək olmaz.

Vicdan borcumuz da var,
Ödənil bitən deyil,
Gözdən yayınan deyil,
Hesabdan itən deyil.
Bəzən clə bilirik
Bu borcdan asudəyik.
Çünki öz-özümüze
Yamanca aludəyik.
Adicə bir tərpeniş,
Adicə bir davranış,
Adi bir mülahizə
Düşür tərs-avandına,
Dönür vicdan borcuna.
Bir Allah şahid olur,
Bax, bu pünhan borcuna.

Asılılıq borcu var,
Hamı onun quludur.
Bu borc içində üzən,
Hara baxsan doludur.
Kürreyi-ərz Günəşin
Başına borc dolanır.
Dolandıqca borcunun
Sonsuzuna inanır.

Ulduzlar Aya borclu,
Ay Günəşə borcludur.
Atəş suya borcludur,
Su atəşə borcludur.
Hava torpağa borclu,
Torpaq havasız ölü.
Bu vəhdətdə də borc var,
Müşküldü ki, müşküldü.

Millətlər qurban kəsir,
Qurban niyyət borcudur.
Dağlar vulkan püskürür,

Vulkan hiddət borcudur.
Borcun qızdırmasında
Alışib-yanırıq biz.
Nə borcu ödəyirik, –
Nə borcu danırıq biz.

OĞLUM MAHİRLƏ SÖHBƏT

Əlli yaşında mən, on yaşında sən...
Sən – yaşıl tumurcuq, mən – sarı yarpaq.
Əlimdən sürüşən ömürdən-gündən
Əlimdə-ovcumda bir sənsən ancaq.

Quzum, uşaq şeri deyil bu şeir...
Sabaha aparır məni yelkənim.
Bu gün heç son bilmə atan nə deyir,
Gün gələr bilərsən, Mahirim mənim!

Kim öz ayanına turş deyib ki, kim...
Qoy mən də tərifi qoyum bir yana.
Başqa duyğularla çırpınır qəlbim,
Yaxın gəl, qulaq as şair atana.

Qorxma, nəsihotlə yormaram səni,
Quru nəsihəti yox görənlər gözümlə.
Ey mənim ömrümün tənha yelkəni,
Başqadı mətləbim, başqadı sözüm.

Görərsən: hər kəsin öz taleyi var,
Heç bir şey tələsiz deyil dünyada.
Küləksiz – şöləpətək yelkən sallanar,
Küləkdə qabarar yelkən deryada.

Yelkənin taleyi küləkdir, külək,
Bu vaxt o qartaldır dor ağacında.
Küləksiz elə bil dara çəkərək,
Yelkəni asıblar dar ağacından.

Küləksiz yelkənə dönərdim sənsiz,
Həsərlə baxardım deryaya, oğlum!
Gərəksiz yelkənə dönərdim sənsiz,
İlişib sahilə qayaya, oğlum!

Qara torpaqdadır dənizin sabahı,
Nimçələr içində dən çörək olmaz.
Mənim sabahımdır, sənə sabahın,
Daha başqa cürə düşünmək olmaz.

Lalənin taleyi – yaraşığında,
Nərgizin taleyi – ətrində, oğlum!
Gecə – qiyamətdir ay işığında,
Səhər – qızıl fəcrin çətrində, oğlum!

Ətrim, yaraşığım, günəşim, ayım,
Qırmızı üfüküm, yaşıl çəmənim.
Sahilsiz dənizim, hüdudsuz çayım,
Canım-gözüm mənim, taleyim mənim!

Bircə ağac bitsə, səhrada, oğul,
Yer-göy qıyıb ona, soldurmaz heç vaxt...
İnsan olan bəndə dünyada, oğul,
Yeganə ümidi öldürməz heç vaxt...

Mənim arzularım nəhəng okean,
Kiçik bir salın ümidindəyəm.
Sənsən o kiçik sal... coşsa da tufan,
Uğurlu iqbala ümidindəyəm.

Ömür sarayımdan hər saat, hər gün
Bir kərpic qopsa da, düşsə də, nə qəm.
Ömrün bu işini bildiyim üçün,
İlləri irəli çəkmək istəyəm.

Ey körpə şitilim, fidanım mənim,
Böyük, qol-budaqlı bir aləm ol sən!
Ağıllı, şıltağım, şeytanım mənim,
Gözüm görə-görə abidəm ol sən!

Şan-şöhrət heykəli deyil görəyim,
Gözütöx, könlütöx, babat şairəm.
Hər sənə baxanda uçur ürəyim,
Babat olsam belə, xoşbəxt şairəm.

Tək şeir yazmaqla şair olmağı,
Kifayət bilmirəm, – bəlkə də səhvəm.
Yalnız yazan kimi yadda qalmağı,
Özəcə taleyimçin kəm sayıram, kəm.

Ata həyəcanım, ata sevincim
Bütün yazdığımıza bərabər mənim.
Coşur ürək qanım, axır göz incim
Məhrinə hər axşam, hər səhər mənim.

On ildir ailənin yanıdayam mən,
Şirinim, şəkərim, qəndimlə, oğlum!
On ildir ailənin yanıdayam mən,
Adına içdiyim andımla, oğlum!

Çox da bənd olan yox mənə on ildir;
Təzə yazdığım nə, yazacağam nə.
Hamı soruşur ki... necədir Mahir?
Hamı xeyir-dua diləyir sənə.

Mən səni çilçıraq görmək istərim,
Qaranlıq qovuşan asimanımda.
Mən səni min budaq görmək istərim,
Xəzanı başlayan bu ormanımda.

Mən ol, heç olmasa bəd ayaqda sən...
Yox, əgər bacarsan, min dəfə yüksəl!
Başqa söz demirəm, yaşamaqda sən,
Ən azı mənə çək, mənə oxşa, gəl!

Bəzən unuduram, uşaqsan hələ,
Səni böyük kimi dindirirəm mən.
Gəl bunu zənn etmə sən elə-belə,
Bu "səhvim" bilirsən nədəndir, nədən?

Tükənir, qalmayırsəbrim-qərarım,
Sənin gəncliyinə can atır ürək.
Əlvən arzularım, xoş arzularım,
Dolanır başına pərvanələrtək.

Dana bilməsəm də nəsihəti mən,
Xoşuma da gəlmir deyim düzünü;
Həyat vəsiqəni al taleyindən,
Unutma atanın gəl bu sözünü.

"Xüsusi çəki" var kimyada, bala,
Yox, daş-tərəzilik deyil bu çəki.
Kim ki, onsuz yaşar dünyada, bala,
Vücudu qovuşdur hesab elə ki.

Dəniz qurban istər, qurban, Mahirim,
Gövhər ələ gəlməz asan, birtəhər.
Mənim də ürəyim ümman, Mahirim! –
Sən də bu ümmanın içində gövhər.

Mənim daşdan çıxıb hər işim, oğlum,
Gəl ki, dumdurudur daşdan çıxan su.
Dünyaya belə gec gəlişin, oğlum,
Görməmiş cləyib məni, doğrusu.

Yox, daşdan çıxmasın sənin qismətin,
Ancaq asana da heç vaxt dadanma.
İsti-soyuq sudur asanla çətin...
Birində titrəyib... birində yanma!

Dənizdə küləyin işi ikiqat,
İkiqat çətindir, ikiqat, oğlum!
O həm özü üçün açır qol-qanad,
Həm yelkənə verir qol-qanad, oğlum!

Sən də dəryalarda küləklər kimi,
Qanad aç, qanadın qanadım olsun.
Zülmətləri yaran şimşəklər kimi,
Qüdrətin, qüvvətin inadım olsun.

“Olsun”u-filanı... qoyaq kənara,
Mənim quzu balam, gül-çiçək balam.
Gedək bağçalara, gedək bağlara,
Əlini mənə ver, gəl gedək, balam!

Əlli yaşında mən, on yaşında sən...
Sən – yaşıl tumurcuq, mən – sarı yarpaq.
Əlimdən sürüşən ömürdən-gündən
Əlimdə-ovcumda bir sənsən, ancaq!

1976

XAL

Yarpaqlara xal düşür
Xəzan gələndə;
Üfüqlərə xal düşür
Tufan gələndə.
Meyvələrə xal düşür
Vaxtı ötəndə;
Ya alaka, ya da ki,
Vaxtı yetəndə.
Ürəklərə xal düşür
Səksəkəldən,
Ehtimaldan,
Şübhədən,
Təhlükəldən;
Ətiqada xal düşür,
Qol-qanada xal düşür;
Neçə inam sahibi,
Neçə zorlu pəhləvan
Bu xaldan
Bihal düşür.
Sədaqətə xal düşür,
Dəyanətə xal düşür;
Damcı daşı dələntək

Polad əzmi dəlir xal.
Etibara xal düşür,
Arzulara xal düşür.
Nurlu ümid üstünə
Zülmət olub gəlir xal.
Uduzmağın öz xalı,
Udmağın da yüz xalı.
Xal...
Xal...
Xal...
Birin heçi-puçu,
Birin cah-calalı.
Xal da söz kimi şeydir:
Öz yerində qiyamət;
Burunda xəcalət,
Yanaqda tamaşa –
İstər tək, istər qoşa.
Xal üstündə az qala
Qada düşüb, qan düşüb,
Qılınclar qından çıxıb,
Şahlar taxtından düşüb.
Xal üstündə
Günahsız adamlar gedib bada –
Düşüb böhtana, oda...
Şairlər coşub-daşıb,
Nəğmə qoşub, söz qoşub.
Vəsf eləyiblər xalı, –
Xallı mahi-camalı.
Xal tələyə qoyulmuş
Dən olanda, ayıq ol!
Tələdəki dən ilə
Tən olanda, ayıq ol!
Ömrün,
Vaxtın,
Qismətin,
Ağlın-zövqün,
İsmətin

Lövhəsinə düzülmüş
İşarələrdi xal, --
Ulduz qədərdi xal.
Xal...
Xal...
Xal...

BAHAR

Yazıçı xanım B.B. üçün

Baharda hər yanda bahar,
Bağı-gülüstanda bahar,
Yaylaqda-aranda bahar,
Hiss-həyəcanda bahar,
Lap damarda-qanda bahar.

Şərt odur qışda olasan
Bərri-biyabanda bahar.
Ycri-göyü qarışdıran
Çovğunda-boranda bahar.

Yaz dumanı bəmbəyazdır –
Qapqara dumanda bahar;
Səhər göz-gözü görməyən
Selləmə leysanda bahar.
Kağız-qələmlə həsbi-hal,
Soyu-aşiyanda bahar;
Tənhalıq tale işidir, –
İş yazı yazanda bahar.
Bəs kişilik-harayçılıq
Qalıbdı hayanda, bahar?
Bir şəhərcik küncündə bəs
Birovuz məkanda bahar?
Bir rahatlıq ümidiylə
Həsərdə-hicranda, bahar.

Niyə bahar bənövşəsi
Dözməlidir fırtınaya?
Xəzrinin at oynatdığı
Düzəngah meydanda bahar.
Qaçqını azmış ki hələ,
Köçkünə azmış ki hələ,
Azərbaycanda bahar.

VƏSİYYƏT YÜNGÜLLÜK OLSA DA

*Bir yazıçı dostum hüsr məclisində mənə
bir zərf verdi. Evdə acıb oxudum.*

Lilsiz sular, dilsiz sular
Durudur... bulanmır.
Əzrayıl da vədəsiz
Həndəvərdə dolanmır.
Geci-tezi hamımız
Kül olub gedəsiyik –
Bircə Səməndər quşu
Odda-alovda yanmır.
Gün dənizdən boylanır, –
Həqiqətdə
Boylanmır.
İnsan öləcəyinə
Hər saat inansa da,
Heç vaxt... heç vaxt
İnanmır.
Ürək bir mühərrik ki, –
Hər ağrıdan
Dayanmır...
Vəsiyyət yüngüllük olsa da,
Bəli! –
Məni vəsiyyətin kövrəltdi,
Əli-Vəli!
Bu nə yığ-yığışdır?
Bu nə əl-ayaq?

Xəbər almaq olmur,
 Adam sorammır...
 Ramiq Muxtar
 Qalmır zarafatından, –
 Əlisiz-Vəlisiz bir quş da
 Cik-cik
 Salammır.
 Tələs...
 Uşaqların gözü yoldadır –
 Kitabxanaları nura boyanmır.
 Vəsiyyət yüngüllük olsa da,
 Qardaş,
 Vallah, bu yüngüllük
 Suya düşən daş.
 On pudu qaldıran da
 Bu ağır daşı
 Yerindən tərpədir
 Qaldırammır.
 Qaldırammır...
 Ay Əli, ay Vəli!
 Öləndən sonra
 Nə İskəndər,
 Nə Əli.
 Öləndən sonra
 Nə Ağsu,
 Nə Göyçay, –
 Bağından
 Bir topa nərgiz gətir
 Qabilə pay.
 Mənim də sənə
 Vəsiyyətim var:
 Oxuyur Türk qardaşlar,
 Çal, oyna, qardaşım!
 Coş, qayna, qardaşım!
 Ye, iç, çal, qardaşım, –
 Qəlbi şən,
 Xoş-əhval, qardaşım!

QƏRƏZ

Biqərəz insan olur görmək, fəqət taabutidə!..
 Səməd Mənsur

Neyləyirəm tabutdakı biqərəzi,
 Mərəzindən canı rahat bimərəzi.
 O dünyaya kəfəndə get – bu adətdir.
 Haqq yolunda kəfən geymək fəxarətdir.
 Niyə axı aydan arı, sudan duru deyil adam?
 Yox, inkar da bir qərəzdır, buna yadam.
 Niyə axı qaralayıb güdməliyik kimisə biz?
 Heç olmasa... fikrimizdə didməliyik kimisə biz.
 Axı niyə qəlbimizdə yatsın buğum-buğum qurd?
 Bu qurddan da yaxasını qurtarmasın millət, yurd?
 Ulu Adəm babamızdan qərəz üzə bəridir,
 Qərəz İblisin deyil, bəşərin şəkəridir.
 Niyə əldən tutmuruq, ayaqdan dartırıq biz?
 Qərəzlə çoxalırıq, qərəzlə artırırıq biz?
 Yaradanda yaradır Allah bizi gül kimi...
 Qılçıqsız, sütün-sütün, dən dolu sünbül kimi.
 Bəs sonradan nə üçün qurd daraşır taxıla?
 Nə ovsunla dönürük şərəfsizə, paxıla?
 Daim nə pıçıldayır dodaqları qərəzin?
 Açılmaz ey... tıxanıb qulaqları qərəzin...
 Nəsihətin, töhmətin,
 Hikmətin və hiddətin qərəzə dəxli yoxdur.
 Qərəz adlı ələcsiz mərəzə dəxli yoxdur.
 İnsanla təbiətin mövcudsa da vəhdəti,
 Niyə Allah qərəzsiz yaradıb təbiəti?!
 Niyə Allah qərəzli yaradıb lap Alini?!
 Dilim-ağzım qurusun, lap Ali əbalını?!
 Axı niyə qərəzsiz yaratmayıb heç kəsi?
 Sualıma cavab ver, kimsəsizlər kimsəsi.

09. 01. 2004

NƏ ÜRƏYƏ YATDILAR... NƏ AĞILA BATDILAR

*Kiçicik bir sudur
Yer üzündə Kür.
Baxsan bu dünyanın
Xəritəsinə.
Bəs niyə qəlbimdə
Ümman döyünür,
Mən qulaq asdıqca
Kürün səsinə?!*

Səməd Vurğun

Ha yazdılar, pozdular,
Yan-yana da düzdülər,
Üst-üstə də düzdülər,
Hamar sətri qırdılar,
Əlli hoqqa qurdular.
Zövqə ağız büzdülər,
Şövqə ağız büzdülər.
Alt-alta da düzdülər
Dədə-baba yazarı
Həqarətlə süzdülər.
Baxtın nərd taxtasında
Hey şeş-qoşa atdılar
Nə ürəyə yatdılar...
Nə ağıla batdılar.
Nəyə çatdı-çatmadı,
Durub əl uzatdılar.
Dinənin bostanına
Tappatap daş atdılar.
Azca qımıldayanın
Axırına çatdılar.
Sözlərini az qala
Quran elan etdilər.
İlahi vergisinə
Üsyan elan etdilər.

Ağılsız deyildilər
Qəsdən elan etdilər.
Görəndə ki, ağ oldu,
Pəsdən elan etdilər.
Yazmağına yazdılar,
Yazdılar-yaratdılar.
Ancaq... – dəhşətli ancaq,
Nə ürəyə yatdılar,
Nə ağıla batdılar.
Onlar qafiyəpərdaz,
Onlar olmayıb naşı.
Qrammofonla olmaz
Əsla qoymaq yanaşı
Onları!
Onların
Öz meyarı...
Bu meyar ilə fəqət
Allah versə də möhlət...
Nə ürəyə yatdılar...
Nə ağıla batdılar.
Bu nöqtədə –
Nə qımaq?
Nə danlaq?
Nə sınaq?
Nə ummaq?!
Belə olub hər zaman,
Belədir həm bu saat.
Belə də olacaqdır
Nə qədər ki, var həyat.
Ürəyə yatan yaşar
Ürəyə yatmayanla,
Ağıla batan yaşar
Ağıla batmayanla.

11.01.2004

SAHİ-ŞƏHİDAN DEYİLİR ADINA

Şəhidlərin şahı İmam Hüseyndir,
Şahi-şəhidan deyilir adına.
Ərşə çıxan ahı, İmam Hüseyndir,
Ahının tufan deyilir adına.
Etiquadın odur əsil qurbanı,
Zəruri qurban deyilir adına.
Amma ki, qurbanla şəhid başqadır
Şəhidin qəhrəman deyilir adına.
Əldə silah... döyüşlərdə holakın –
Qanına qəltan deyilir adına...
Şəhid qanı uğuldayır dərya tək
Qırmızı ümman deyilir adına.
Qanlı kəfən qırmızı yelkən olur,
Ruhun qızıl dan deyilir adına.
Vahimədən ulduz axır, Ay batır,
Şamu-qəriban deyilir adına.
Qeyri-bərabər döyüşün dəhşəti
Dəhşətli dastan deyilir adına.
Bu müqəddəs cihaddı, imtahanı,
Qanlı imtahan deyilir adına.
Təsadüfi bir səbəbdən ölərsək,
Təsadüfi an deyilir adına.
Qalx, çağırır şanlı döyüş meydanı,
Canda yanhayan deyilir adına.
Kimin ki meydanı yorğan-döşək,
Səliqə-sahman deyilir adına.
Təbiətin qırğınıdır zəlzələ,
Bax, bunun qurban deyilir adına,
Bircə anda, bircə sanda hər şeyin –
Yer ilə yeksan deyilir adına.
Ruhu, yaşa! Şəhid Cavad xanların
Xalqa şərəf-şan deyilir adına.
Şəhidlərin şahı İmam Hüseyndir,

Şahi-şəhidan deyilir adına.
Kərbəladır şanlı şəhid meydanı –
Birinci meydan deyilir adına.
Solmur şəhid qəbrindəki çiçəklər –
Solmaz Gülüstan deyilir adına.
Haqq yolunda kəfən geyib bir ölkə,
Azərbaycan deyilir adına!..

12.01.2004

Olsa da... olmasa da...

Yanımda yoxdusa dost-aşna –
Təkəm-tənhayam...
Dövrəmə cümlə-cahan
Cəm olsa da... olmasa da...

Adamın gülməz üzü,
Könlü şad olmazsa əgər.
Toyda-nişanda içib
Dəm olsa da... olmasa da...

Kişi kövrəlsə də lap
Çənli payız göyləri tək...
Səssiz ağlar -- gözü lap
Nəm olsa da... olmasa da...

Könlü toxlar ola bilməz
Qulu nəfsin-filanın,
Süfrədə mey-məzəsi
Kəm olsa da... olmasa da...

Biz ürəkdən gələn
Avaz ilə pərvazlanırıq.
Sarı sim dillənəcək
Bəm olsa da... olmasa da...

Mənəviyyat təki
Şahanə qala, şahanə,
Gödəniyyət əyilib
Xəm olsa da... olmasa da...

Məsləkin, eşqin, inamın
Ulu pərvanələri
Yanacaq daima,
Zülmətləri nurlandıracaq,
Yanacaq öz oduna, –
Şəm olsa da... olmasa da...

Qabilin ruhu
Ümid yelkənidir
Dəryada,
Gözündə gözgöresi
Qəm olsa da, olmasa da,
Dəxli yoxdur,
Mən ölüm
Həm olsa... həm olmasa da...

GƏL GEDƏK

Gəl çıxacaq uca dağlara,
Ucalıq Allaha yaxın.
Gəl çıxacaq qoca dağlara,
Qocalıq Allaha yaxın.

Gəl qoşacaq gənclik dalınca,
Cavanlıq qartal qanadı.
Zəka çevrilsin qılınca,
Kəssin dəlibaş inadı.

Gəl gedək bağça-bağlara,
Bağça-bağ bağbana yaxın.
Qoşulaq təzə çağlara,
Dayana zamana yaxın.

Gəl gedək ümidə sarı,
Qalaq baxtın ümidinə.
Qoyaq kasıb-kusubları
Taci-taxtın ümidinə.

Gəl gedək duru sulara,
Bataqlıqdan uzaqlaşaq.
Müdrikliyə vara-vara,
Uşaqlıqdan uzaqlaşaq.

Gəl gedək dost qapısına,
Dost qapısı açılmalı.
Açılmayan qapı sına,
Açılmazdan qaçılmalı.

Gəl gedək övliyalara
Bir buğda nəzir aparaq.
Nəzir hara, “nədir” hara?
Əhdə müntəzir aparaq.

Gəl gedək mavi dənizə,
Ürəyimiz dəniz olsun.
Mavilik boyansın bizə,
Vücudumuz təmiz olsun.

Gəl gedək zərgər yanına,
Məhəgə çəksin bizi qoy.
Gedək kişilər yanına,
Tərk eləyək nacinsi qoy.

Gəl gedək sərraf yanına,
Ləkəliyik, yoxsa xalis?
Bax etiraf elanına,
Ömür-gün xoş, çoxsa xalis.

Gəl gedək kitab evinə,
O hər evdən təməllidir.
Səvabdan səvab evinə
Ünvanı Haqdan bəllidir.

Gəl gedək, nura gəl gedək,
Nur şüurdu, şüur da nur.
Əsl zühura gəl gedək!
Şüurdadır əsl zühur.

Gəl gedək sövda dəminə,
Sövdasız hər söhbət hədə.
Leyli-Məcnun aləminə
Varmayıb hansı dahilər?

BİLMİRƏM

Başımda bir şıdırğı var,
Toydu-mağardı – bilmirəm.

Gözümdə yer-göy qarışır,
Borandı-qardı – bilmirəm.

Bir xanıma qonub quşum,
Sinnə uyardı? Bilmirəm.

Bir yolda gəlsə arxa su,
Dünya qopardı? Bilmirəm.

Kim nədə istəyir çalır,
Tardı-dütardı – bilmirəm.

Millətimin də ruzgarı
Nə ruzigardı... Bilmirəm.

Adam qanı su yerinə
Ax ki axardı. Bilmirəm.

Hansı ulduz baxt ulduzum,
Rəmmal tapardı... Bilmirəm.

Satqın apardı Saramı?
Səllər apardı? Bilmirəm.

Sözüm-sovum çoxdu hələ,
Ömür qurtardı, bilmirəm.

Taleyim ağlar-güləyən
Qışdı-bahardı, bilmirəm.

Elə hamı şüar deyir,
Bu nə şüardı bilmirəm.

Ucdantutma bəyik-soyuq,
Boş-boş vüqardı, bilmirəm.

Hər yetənə Türk deyirik,
Heç dəxli vardır? Bilmirəm.

Yamanın enlidir yolu,
Yaxşının dardı – bilmirəm.

Heç kim eşitmir haqq sözü,
Cümləsi kardı? Bilmirəm.

Dərməyə çatmırsa əlim,
Heyvadı-nardı – bilmirəm.

Paytaxtımızdır mı Bakı?
Yoxsa bazardı? Bilmirəm.

Bir-biriylə rəftarımız
Rusca kaşmardı? Bilmirəm.

Fikir doğur qafiyədən?
Ya boş axardı? Bilmirəm.

Qabil hey-hey yazıb tökdü,
Bir şey başardı? Bilmirəm.

ŞƏR

– Gecənin xeyrindən
gündüzün şəri! –
qızıl kimi olsa da
ataların sözləri.
Nə axşam, nə səhər
Gərək deyil şər.
Gərək oldu-olmadı,
Şər əlindən
Göz aç bilmir
Bəşər övladı.
Sifarişli deyil
Nə xeyir, nə şər.

Sifarişli deyil
Talelər.
Şər tülde gəlir,
Gəlin şəkliyə.
Qaraqabaq,
Ağır ayaq
Gəlir
Bir evi yıxmağa,
Bir nəslin axırına çıxmağa.
Şər güldə gəlir
İynəli-sancaqlı
Əqrəblə.
Qırx ayaqlı
Əqrəblə.
Şər necə istəyirsən
Gəlir.
Gündüz istəyirsən
Gəlir.

Gecə istəyirsən
Gəlir.
Nədə istəyirsən

Gəlir.
Xofda, vahimədə
Gəlir.
Zəhər heç...
Şər
Şəkərdə gəlir.
Yalan xəbərdə
Gəlir.
Nələr yazmayıb
Şərə dair
Böyük şair,
Kiçik şair.
Say ki, sayasan,
Yaz ki, yazasan.

Sığmaz kitaba-dəftərə,
Belə gəlib
Belə gedəcək.
Baş qoşma şərə,
Xeyir də intəhasızdır
Şər kimi.
Xeyirlə şər
Biri-birinin
Tərsinə fırlanan
Dişli təkər kimi,
Diş dişə ilişməyə
Həyat nə həyat?!
Saat nə saat?!

MƏNİM BƏSTƏKARLARIM

Mənim şeirlərimə
Fələklər nəğmə yazır:
Fələklər pərdəsində –
Mələklər nəğmə yazır.

Mənim şeirlərimə
Gilavar nəgmə yazır:
Gilavar məxmərliyi,
Xəzri coşqunluğuyla,

Xəzər daşqınlığıyla
Abşeronun dəlibaş
Hava çaşqınlığıyla

Mənim şeirlərimə
Ulduzlar nəgmə yazır.
Mənə göz vura-vura
Lap ovcumun içində
Lap gözümün içində,
Hey çağlaya-çağlaya
Aydın gümüş sərvindən
Saz bağlaya-bağlaya

Mənim şeirlərimə
Meşələr nəgmə yazır
Yaşıl yarpaqlarıyla.
İlk “ana” sözü deyən
Körpələr
Südlü dodaqlarıyla

Mənim şeirlərimə
Çinarlar nəgmə yazır.
Aydın pıçıltısıyla
Narın xışıltısıyla.

Mənim şeirlərimə
Yağışlar nəgmə yazır.
Ürəkdən qopub gələn,
Alqışlar nəgmə deyir.

Mənim şeirlərimə
Nəgmə yazır sərcələr.
Dünyada sərcə kimi
Vəfalı quş var məgər?!

Mənim şeirlərimə
Nəgmə yazır bülbüllər.
Dünyada bülbül kimi
Bəstəkar varmı məgər,
Nəgməkar varmı məgər?!

Mənim şeirlərimə
Nəgmə yazır şələlə.
Ətirsiz taleyindən,
Sinəsi dağlı lələ.

Mənim şeirlərimə
Nəgmə yazır torpağım.
Nəgmə yazır çadırdə,
Qocam, gəncim, uşağım.

Mənim şeirlərimə
Gözəllər nəgmə yazır
Xumar baxışlarıyla.
Mənim şeirlərimə
Xəzəllər nəgmə yazır.
Ömrün son payızında
Xəzan yağışlarıyla.

AD

Ad addı də
Biri Məryəm,
Biri Muraddı də...
Biri doğrudan da
Müqəddəsdə, məsumdu
Məryəm anatək.
Birinə doğrudan da
Arzusu-muradı,
Nurlu, yüksək.

Ancaq çoxu... lap çoxu...
Öz adına yaraşmır.
Daşdəmir adınnan,
Şahpələng adınnan
Kar aşmır.
Aslan dovşan olur
Loğman nadan olur.
Həcər eybəcər,
Gülyanaq qaşqabaq,
Sədaqət xəyanət.
Mərdan cırtıdan olur.
Şahin cüllüt
Dövləşah lüt.
Akif kif olur,
Arif hərif olur,
Aqıl cahil olur
Qorxmaz qorxaq olur.

Günahkar sayılmır,
Söyülüb döyülmür.
Ad verən, ad qoyan,
Ad verən
Bu ada
Yaraşan
Bir övlad diləyib
Tanrıdan,
İnsana yaraşan
Əsl ad diləyib
Tanrıdan.
Fələkin saydığı
Başqa iş... başqa şey
Yazıdan,
Qismətdən,
Taledən nə giley.

06.11.2003

ƏQİDƏ

Dostum A.A.-ya

Əqidəyə toxunma,
Əqidə müqəddəsdir.
Mənliyi təsdiq üçün
Təkcə əqidə bəsdir.

Əqidənin naminə
Qana boyanan olub
Tonqalda yanan olub
General Karbişevin
Buz heykəli əriməz
Səhrayı-kəbirdə də
Əqidə sahibləri
Ölməzdir qəbirdə də.

Ancaq əqidənin də
Öz hüdudu-həddi var.
İnadla əqidənin
Səddi var, sərhəddi var.

Əqidə – zahidliyin
Timsalı ola bilməz.
Hər dövəmdə kişilik,
Misalı ola bilməz.

Əqidə – düşüncədir
Ağılsız söhbət deyil.
Əqidə gözəgirən
Şan deyil, şöhrət deyil.

Xoşa gəlmək, gəlməmək,
Haqq-hesabı deyil o.
Ölü ehkam, tərs damar
İntixabı deyil o.

Əqidə amal demək,
Amal faydalı görək,
Əşşi, nə edirsən et.

Qanun, qaydalı görək
Əqidə edəcəksə
Hər şeydən məhrum səni.
Bir məzmun, məzlum səni
Xalqın eynində əgər
Əli qoynunda əgər.

Yox! O əqidə deyil
Əqidə edəcəksə
Külfətini narazı
Arzunu-istəyini
Niyyətini tamarzı.
Yox! O əqidə deyil
Əqidə soxacaqsa
Səni qoz qabığına.

Zəhmət çək papağını
Onda qoy qabağına.

Əqidə güzəranı
Döndərsə zəhərə,
Ay canım, ay ciyərim,
Sənin bu əqidənin
Nə dəxli ev-eşiyə,
Nə dəxli qönçə-qönçə
Şəbnəmli körpələrə?!

Əqidə mənə demək,
Əqidə sima demək.
“...Kimsə məndən inciyər”
Sözü yoxdu bu yerdə.
Çürük kəndirlə quyu

Dibinə sallanma, dur!
Amandır... allanma, dur!
Tərs damarla dəlibaş
Əqidə deyil, qardaş!
Əqidə sahibləri
Sultan olub, şah olub.
Dönməz əqidəsində
Nəsimi Allah olub.

Səni də bənzədirəm
Sultana mən, şah mən.
Yox, qılığına girib
Batmıram günaha mən.

GÖZÜM SULANIR

Gözüm sulanır, sulansın,
Təki ağzım sulanmasın;
Gözüm bulanır, bulansın,
Təki ağlım bulanmasın.

Gözüm sulandı – əlac var,
Paşa Qəlbinur sağ olsun!
Ağzı sulanan adamlar,
Qoy tamahdan uzaq olsun!

Gözün sulandı dəsmal al!
Ağzın sulandı ərimə.
Tamah suyunu ehmal al,
Nəfsə qul olub yerimə!

Tozun-yelin xətasından
Gözün sulansa, eybi yox;
Əgər nəfsin bəlasından
Ağzın sulansa, eybi çox.

Gözün sulanmağı əngəl,
Nəfsin sulanmağı fəna.
Birini dərd etmə sən gəl, –
Biri dərdədi, biri bəla.

Göz sulanar, göz dolar da,
Göz ac qalar, göz doyar da.
Ağzım sulanmasın, Yarəb!
Arzum sulanmasın, Yarəb!

Arzum gül açsın-solmasın,
Keçdi-keçmədi ömür şən;
Gözümə yaş dolsun, su dolmasın –
Ya ələmdən, ya nəşədən.

Gözüm suyundan su içsin
Mənim bu nurlu ürəyim,
Şair Qəlbinur köməyim.

ÇAL, QABOY...

Ölməz Heydər Əliyevin matəmində.

Çalma, – demişdim sənə mən,
Çal, qaboy!
Matəm içindədir Vətən,
Çal, qaboy!
Yumdu gözün millətimin rəhbəri,
Azərbaycanın Atatürk öndəri.
Ümidimiz qalmışıkən qürbətə
Dözək necə həmişəlik həsrətə?
Söndü mayaklar mayakı deryada,
Bağrımızı parçalayan fəryada –
Sən də qoşul, nələ qopar,
Çal, qaboy!
İtkiləri bir də yada

Sal, qaboy!
İtkilərin itkisidir
Bu itki;
Xalqın ağır itkisidir
Bu itki,
Xalqın dərin itkisidir
Bu itki.
Sən ki, onu yüz ildə bir yaratdın,
Ay Allah!
Bəs nə üçün bağrımızı qanatdın,
Ay Allah!
O, Vətəni Yer üzündə tanıtdı,
Səni, məni Yer üzünə tanıtdı.
Ölkəmizi o çatdırdı şöhrətə,
Millətini o mindirdi qiymətə.
İmzamızı imzalara qatdı o,
Hamımızın imdadına çatdı o.
Əməlləri bir sərgidir önümdə
Bu matəm, bu mərsiyəli günümdə.
Çal, qaboy!
Çal, qalmadı camaatda
Hal, qaboy.
Yox, bu matəm çıgmaz
İlə... illərə...
Yox, bu matəm sıxmaz
Ümman güllərə...
Yox, bu itki ayrı bəla,
Ayrı dərd –
Çal, qaboy!
Bu müsibət nəmərdi də
Edər mərd...
Çal, qaboy!
Qorənfillər qızıl xalı-xalçadır,
Göz yaşları büllur-büllur dolçadır.
Adil Allah adamıykən rəhbərim, –
Allah, sənə rövamıdır kədərim?!
Şamlar yanır döngə-döngə,

tinbətın, –
Bu şam deyil, ürəyidir millətin.
Bu tarixi bir amandır, bir ahdır, –
Ağla, xalqım, ağlamamaq günahdır.
Ümidimiz qalmış idi qürbətə, –
Necə dözək bəs əbədi həsrətə?!
Ümidimiz ümitsizlik deyildir.
Neynək... Ölüm sizlik, bizlik deyildir.
Ümidimiz varisədir – şükürlər.
Nəsli-əsli xalisədir – şükürlər.
Çalma, – demişdim sənə mən,
Çal, qaboy!
Matəm içindədir Vətən, –
Çal, qaboy!..

14.12.2003

KÖHNƏ QALA

Qalalar... qalalar...
Torpağında,
Tariximdə
Köhnə kişilərdən
Yadigar qalalar.

Köhnə qalalar
Möhtəşəmlik,
Əzəmət;
Nəsildən-nəslə
Əmanət.
Köhnə kişi,
Köhnə qala.
Milli idrak,
Milli vüqar...
Milli iftixar...

Köhnə qala
Adicə
Daş,
Torpaq,
Gil
Deyil.
Ad kimi,
Ünvan kimi,
Nam-nişan kimi
Hər yetənə
Şamil deyil...

22.11.2003

TƏZƏ

Mənim aləmində
Nə xoş gəlicə gözə
Təzədir-təzə.
Nə yatırsa ürəyə,
Nə yatırsa cana
Təzədir –
Təzə.
Baxmır vaxta, zamana,
Təzə deyil təkrar!
Hər il təzədən gəlir
İlk bahar.
Hər il təzə düşür
Birinci qar.
Hər il təzədən ölür
Çiçəklər, otlar.
Hər il təzədən gülür
Çiçəklər, otlar
Təzədir qədim
Laylalar.

Təzədir həyat
 Köhnə adət-ənənəsiylə.
 Təzədir
 Zülm-istibdad,
 Köhnə şəkilli
 Təzə məngənəsiylə.
 Təzədir min ilin
 Ömər Xəyyamı.
 Təzədir Spartakın
 Qələbə qiyamı.
 Təzədir toy,
 Təzədir vay...
 Təzədir
 Adəmin-Həvvanın
 Cənnət buğdası.
 Təzədir
 Ağsaqqal,
 Ağbirçək duası,
 Allah rizası.
 Qoca tarzən
 Təzə xallar vurur
 Pərdələrdə gözə-gözə.
 Təzənin
 Nə əvvəli, nə axırı.
 Təzənin
 Yoxdu, olmur
 Hisi, pası, paxırı.

07.12.2003

İKİ QIRX

İki tarix, iki qırx,
 Bir qoşa təqvim varağı.
 Biri gəlmək sorağı,
 Digəri getmək sorağı.

Biri sədanın qırxı,
 Biri vidanın qırxı.
 İki qırxın biri –
 Qardan da bəyaz qundaqda.
 İki qırxın biri –
 Sapsarı xəzantək ağda.
 İki qırxın biri
 İlk muştuluq,
 İlk müjdə
 Və ön xərc.
 İki qırxın biri
 Son ehtiram ilə
 Və son borc ilə
 Son xərc...
 İki qırxın biri
 Son nöqtədi, son sözdü ki:
 Rəhmət.
 İki qırxın biri
 Tale... yazı...
 Dəhşətli müəmma
 Dolu hikmət.
 Qırxın biri
 Allah amanında – Amin!
 Qırxın biri
 Quran lisanında – Amin!
 Düşmə iki qırxın
 Əmmasına sən gəl!
 Varma iki qırxın
 Mənasına sən gəl!
 Qırxın biri axır,
 Qırxın biri əvvəl.

09.12.2003

İKİ DAĞ

Bir dağ dağlar dağımdır,
Zirvəsi ərşi-ələda.
Bir dağ daşım-torpağımdır,
Hər rəmzdə, hər mənada.

Bir dağ dilimin əzbəri
Hər nağılda, hər dastanda.
Aşıqların şah əsəri
Saz səsləri asimanda.

Bir dağ ıgidlər timsalı,
İgidlər bir dağ vüqarı.
Bir dağ əzəmət calalı,
Bir dağ qartal oylaqları.

Bir dağ da dağı sinəmin,
Qeyrət günahımdı mənim.
Sönməz ocağı sinəmin,
Tüstüsü ahımdı mənim.

Bir dağ ana-bacı dağım,
Ürəyimdə çalın-çarpaz.
İşğal altında torpağım,
Gözüm baxar... Əlim çatmaz.

Bir dağ yadlara ümidim,
Özgələrə əl açmağım.
Gülsüz bahara ümidim,
Dibçəklərdə gül açmağım.

Bir dağ ulu Sabir dağı,
Sağalan deyildir o dağ.
Unudub vətəndaş olmağı
Rəqs eləyir oğul-uşaq.

Hey şüar də, hey zurna çal,
O dağ sinədə qalası.
O dağ İlahidən zaval,
O dağ Allahın bəlası.

Dağlar dağım hayqırır: – Sus!
Təriflədin məni, yetər!
Sinə dağım yersiz-yurdsuz,
Didərginlər... didərginlər.

Qorxuram ki, sinə dağım
Əridə dağlar dağımı.
Sözdə Koroğlu olmağım
Kiridə dağlar dağımı.

Mənim ana torpağımdan
İtilməyincə son yağı, –
Danışma dağlar dağımdan,
Qan verir sinəmin dağı.

10.12.2003

DÜŞÜNCƏ

*Mən dənizi düşünürəm.
Nəbi Xəzri*

Nə dənizi, nə gölü,
Nə çəməni, nə çölü,
Nə şəlaləni, nə çayı,
Nə ulduzu, nə Ayı;
Heç nəyi, heç şeyi,
Nə dİbsiz yeri,
Nə sonsuz göyü
Əsla düşünmürəm.
Aləmi düşünüb

Yaradanda
Yaradan.
Məndə Tanrı düşüncəsi
Haradan?!

Gülürsüz, gülün,
Qəşş eləyincə.
Gözünüzün yaşını silin.
Məni düşündürür
Mənasız bir sual:
Yox, mənasız heç nə olmur,
Xəyala get,
Fikrə dal.
Ölülər üşümür ki,
Yağışda, qarda,
Tir-tir
Məzarda?
İstidən bismir ki,
Qızmada, –
Təndir məzarda?

16.12.2003

AÇIĞINI DEYİM Kİ...

Filankəs yaxşı kişidir,
Filankəsin pişiyi dişidir.
Payızdır, –
Yarpaqlar saralır.
Axşam düşür,
Hava qaralır.
Bunun nə açığı, ay canım!
Ay açığını deməkdən qorxanım!
Açığını deyim ki,
Üfüqdə dan sökülür,
Volqa Xəzərə tökülür,

Balina okeanıdır,
Bir qız bir oğlanındır.
Füzuli dahidir,
Kainatı xəlq edən
İlahidir.

Açığını deyənlər
Acı həqiqəti deyənlərdir.
Dilindən, canından keçib
Kəfən geyənlərdir.
Açığını deyim ki...
Gözünün içinə
Qızıl-qırmızı deyim ki,
Filankəsin oğlu,
Filankəsin qızı
Pisdir,
İblisdir,
Xəbisdir,
Nacinsdir.
Bu fikir
Həm yanlış,
Həm baş-ayaqdır.
Bu alim balqabaqdır,
Bu qəsdən təhrif,
Bu pəsdən tərif,
Bu görən kor,
Bu eşidən kar,
Bu çörək itirən
Nankor.
Budur açığını demək.
Yoxsa
Yersiz hünər,
Gülunc, yaltaq cəsarət,
Açıq qapını döymək
Kimə, nəyə görə?!

16.12.2003

HİCRAN-VÜSAL

Hicran-vüsal
Qoşa qanad;
Ayrı-ayrı hal-əhval --
Biri şad, biri naşad.

Hicran qəminə yanmadın –
heç nə...
Vüsal dəminə boyanmadın –
heç nə...
Ayrılıq məqamları
Gözün dolmadı
– heç nə...
Görüş anları
Üzün gülmədi
– heç nə...
Elə-belə qupquru qaldın
– heç nə...
Bilinmədi ki:
Yetişmişdin, kaldın
– heç nə...

Yol gözləməkdən qarışmaz
Gözün qarası, ağı;
Yollarda qalan gözə
Nur saçır ümid çırağı.
Yolunu gözləyənin olmadı
– heç nə.

Gözün uzaqlarda,
Gözün intizarda
Qalmadı – heç nə...
Hicranda vüsal ümidi var, –
Ümid bütün qıfıllara
düşən açar.

Bəzən ölüm ayağında
Tabut qabağında birləşir
Vüsal – hicran.
Bir gözdən hicran yaşı,
Bir gözdən vüsal yaşı
Tökülür rəvan-rəvan.

Toyda da yana-yana
əriyir şam;
Vayda da yana-yana
əriyir şam.

Vallah, şam –
Adamdır adam.
Adamdır
Hicranıyla, vüsaliyla,
Sevinciylə, mələliylə.
Hicransız, vüsalsız, –
Bəd əhvalsız,
Xoş əhvalsız,
O minvalsız,
Bu minvalsız
Ömür-gün zay;
Büsbütün zay, –
Ömür –
Axmaq su,
Quru çay.

20.12.2003

ŞERİM

Çoxdan ayrılmışıq bir-birimizdən,
Yaxın ola-ola uzaq düşmüşük.
Yoxsa xatirəyə çevrilmişən sən?
Xatirə eşqinə nahaq düşmüşük.

Hələ xatirəlik bir şeyimiz yox,
Mənzil də yarıdan keçibdir ancaq
Qədir-qiymət üçün gileyimiz yox,
Baxırıq, əliboş, sakit, utancaq.

Səninlə ilk dəfə söhbət edirəm,
Adımı ilk dəfə çəkir qələmim.
Sənsiz məndən ötrü nə lazım alım?
A şərim, ay mənim sevincim, qəmim!

Biz köhnə qardaş, köhnə can-ciyər,
Köhnələ-köhnələ tazələnmişik.
Hər dəfə dan üzü güləndə göylər
Günəşdən nur içib şaxələnmişik.

Bahar səmasitək aydın, lacivərd,
Qaradan-quradan asudə şərim!
Özünə etmədin paxıllığı dərd,
Gözəl şeirlərə aludə şərim!

Saysız şeir içində adi şeirsən,
Ancaq nə şərikin, nə ortağın var.
Böyük bir axında üzüb gedirsən,
Xırdaca gəmisən, öz bayrağın var...

Mənim ürəyimdən axan bulaqsan,
Hər nəşən – olanım-qalanım busan.
Nə qədər ki, varam, susmayacaqsan,
Kiçik bir həqiqət, böyük arzusan.

Nəçin gilə-gilə süzürsən, şərim?
Yanğımı yatırmır seyrək damcılar.
Vurnuxa-vurnuxa gəzirsən, şərim,
Səndə ətalətimi, yoxsa səbr var?

Mən heç... Mən bilərəm xasiyyətini,
Vecinə gəlməyir imza yarışı.
Hamı inanırmı, öz niyyətini –
Sən şüar etdikcə yarışa qarşı?

Mən sonin arxanca sürünməmişəm,
Doğmusan fikrimdə, ruhumda, şərim!
Vədəsiz gözüne görünməmişəm,
Axmısan hissimdə, duyğumda, şərim!

Sənin çoxluğunu çox istəmişəm,
Bir yerə yığmışam, çox olmamısan.
Eybi yox, mən səndən razıyam, nə qəm,
Qəzetlər küncündə yox olmamısan.

Qələm yoldaşlarım, qədirlər dostlar
Özündən bədgüman deməsin mənə.
Nə qədər bihudə sətirlərim var,
Bəlkə bir o qədər olacaq yenə.

Lakin ölüm-zülüm quraşdırmağa
Məni sövq etməmiş şərim bir kərə.
Boğazdan yuxarı yaraşdırmağa
Məni sövq etməmiş şərim bir kərə.

Qövs-i-qüzeh kimi min rəngə çalan,
Canlı zərrəsidir şərim həyatın.
Əgər canlıdırsa, orda hər zaman
Azacıq əksi var bu kainatın.

Orda vətən eşqi, dost məhəbbəti,
Tərtəmiz adamlar, yaxşı adamlar.
Əsrin öz nəfəsi, öz şəriyyəti,
Sobalarda alov, quzeylərdə qar.

Bağrı yanıq lələ, dolğun bənövşə,
Qayalı sahillər ordadır, orda.
Qırılan meşəylə, qorunan meşə...
Sevinc ilə kədər ordadır, orda.

Ordadır Arazın soluyla sağ,ı
Mübarək vüsala inam ordadır.
Orda çalın-çarpaz bir Müşfiq dağı –
Xəyalə sığmayan nakam ordadır.

Günəşli havada xırda uşaqlar
Sabun köpükləri üfürür göyə.
İçi boş, özü xoş göz aldadan şar
Şadlığa çevrilir bircə saniyə.

Mənə bəxş etdiyin sevinc-səadət –
Ömürlük əzabın, əziyyətimdir.
Bu xoşbəxt əzaba etsəm xəyanət –
Diriykən ölümün – nəhayətimdir.

Mənim babam şerim, nöqsanlı şerim!
Təvazö xətrinə demirəm bunu.
Bütün qüsurilə vicdanlı şerim!
Gözlə vicdanını, yaşat ruhunu...

GÖYLƏRİN ÜRƏYİ

Göylərin ürəyi nə yaman dolub,
Tökür sinəmizə göz yaşlarını.
Fələklər, mələklər uşaqmı olub,
Yoxsa unudublar öz yaşlarını?

Nə yaman kövrəlib ulduzlar – aylar,
Nə yaman yuxalıb ərşin ürəyi.
Yoxsa yerdən qopan bu ahu-vaylar
Pərişan eyləyib çərxi-fələyi?

Allah dərgahına uzanan əllər,
Yağış istəməyir, nicat istəyir.
Başını itirmiş obalar, ellər,
Adicə güzəran, həyat istəyir.

Nə yaman çatılıb göylərin qaşı,
Xalqımın çatılmış qaşına bənzər...

Dərgahın selləmə axan göz yaşı,
Qaçqın gözlərinin yaşına bənzər.

Daşıbdır göylərin səbir kasası,
İstiqlal yolusa deyildir rahat.
Ruhumla həmahəng yağış havası,
Yağış gözümdən də yağır bu saat.

20.11.1998

OTUZ YEDDİDƏ

Yazıçı Seyid Hüseyn
Satmadı bir nəfəri
Otuz yeddidə.
Ədibi sındırmadı
Cəllad işgəncələri
Otuz yeddidə.
Biri-birini çoxu
Satdı otuz yeddidə.
Satan da, satmayan da
Batdı otuz yeddidə.
Otuz yeddidə satdı
Biri-birini hamı.
Yazıçı Seyid Hüseyn
Satmadı bir adamı.
Qorxudan bir-birinin
Çoxu üzünə durdu.
Ruhullasa dişiylə
Tac damarını qırdı...
Çoxu nakişi oldu,
Çoxu çıxdı naxələf,
Satqınları hamıdan
Əvvəl etdilər tələf.
Satqınlar canlarını
Satın almaq istədi.

Can şirindir, neyləsin
Diri qalmaq istədi.
Diri qalmaq bir ayrı,
Yaşamaq ayrı söhbət.
Bir var dipdiri ləkə,
Bir də var əbədiyyət.
Müşfiqin işgəncəyə
Nə qədər çatdı tabı?
Oxudumu üstünə
Atılan o çirkabı?
Bu kəmfürsət
O cəlladdan
Daha da beşbetərdi.
Görən otuz yeddidə
Kəmfürsətim nə qədər,
Cəlladım nə qədər?!

23.02.1999

HİND OKEANI

-- Hara belə?
– Uzaq sahilə.
– Yəni hara?
– Əşşi, uzaqlara,
Lap uzaqlara...
– Məsələn?
– Yaxşı, eləysə,
Bunu bir mən bilim,
Bir də sən.
Gedirəm
Hind okeanına.
– Hind okeanında
Nə var?
Yazığın gəlsin
Canına.

– Elə canımdan
Bezdiyimə görə,
Əlimi hər şeydən
Üzdüyümə görə,
Bu qədər
Gəlhagələ,
Gülhagülə,
Çalhaçala,
Tərif gürşadlarına,
Dünyanın ən fəxri
Adlarına,
Şahənşahlığa –
Nə şahənşahlıq –
Lap Allahlığa
Dözdüyümə görə.
Bir sözümün
Heç vaxt,
Heç yerdə
İki olmadığından,
1 – rəqəmindən başqa
Ayrı say
Yadımda qalmadığından,
Zin'hara gəldiyimçün;
Sucuq qəsidələrdən,
Muncuq qəsidələrdən
Lap zara gəldiyimçün.
Hələ ki, lap
Bütləşmədiyimçün
Gedirəm
Hind okeanına.
– Elə isə ora niyə?
Ora nəyə?
– Gedirəm,
Özümü öldürməyə.
– Anlamadım.
-- Anla!
Gedirəm qovuşmağa

Okeanla.
İstəyirəm
Hind okeanında
Boğulam.
Bəs demirsiz ki,
Mən nadir oğulam.
Gedirəm
Külü Qanqa sovrulmuş
Qandilərin,
Nehruların
Ruhundan,
Külündən
Səməndər kimi
Təzədən doğulam.
– İncimə!
Bakılılar demişkən:
Xərifləmişən?
Camaatı
Hərifləmişən?
Qulağının dibindəcə,
Öz doğmaca elindəcə,
İxtiyarı əlindəcə
Bu boyda Xəzər
Sənə boy verməz
Məgər?
Get Xəzərə
Atıl də.
Altı sonsuz xəzinə
Göy sulara
Qatıl də.
Mehriban Ana Xəzər,
Sənə dayazlıq elər?
Boğulmaq söhbətində
Hind okeanına təşrifin
Gülməlidir,
Əbəsdir.
Su ki, boğaza çıxdı,

Qurtardı getdi də,
İşin bitdi də.
Hind okeanı...
Yox bir Şimal buzlu...
Baxdı mənə
Güldü acı-acı,
Dedi:
– Sən bilmirsən
Nədir şöhrət möhtacı,
Nədir şöhrət mərezi,
Çəpik tiryəki,
Urta bihuşdarı.
Yoxsa kim atıb gedər
Doğma, şıltaq suları;
Yoxsa kim tutub gedər
Qorxunc, uzaq suları?
Kaş adi balıqçıtək
Qovuşaydım Xəzərə –
Barəmdə əlli zurna
Füləməyəydi hərə.
Hind okeanı dərinidir –
Dərdim Allah əlacı,
Başımda şöhrət tacı,
Çox səfərlərə çıxdım
Bu da bir səfərimdir.
Min bir səfər içində,
Bir nadir səfərimdir.
Hind okeanı vahimə,
Burulğanları dəhşət,
Bu da bir cürə söhbət;
Candan şirin nə var ki,
Cəhənnəm olsun şöhrət.

29.01.1999

ÇAXMAĞI ÇƏK

Sabir Rüstəmxanlıya

Çaxmağı çək,
Çırağı yandırmamışam.
Qaranlıq vicdanları,
Zülmətsevər insanları
Nura boyandırmamışam.
Çaxmağı çək,
Yansın ürəklərin qurdu,
Qaradan-quradan təmizləyək
Ana yurdu.

Bu çaxmaq ayrı çaxmaqdır,
Bunu kim bilməz – axmaqdır.
Çaxmağı çək,
Qığılçımlarından
Dan sökülsün,
Səhər gülsün,
Dünyadan
Əli üzülənlər gülsün.
Çaxmağı çək,
Oynamaq istəyirəm,
Damarlarımın
Donu açılıb,
Qaynamaq istəyirəm.
Çaxmağı çək,
Oynasın qızlar-oğlanlar.
Qaranlıq xəlvətlərdə
Bıçaqlaşmasın
Ağılsız dəliqanlılar.

Çaxmağı çək,
Qığılçımlar səpilsin
Ulu Sabirin məzarına,

Vətənin – xalqın
İşıqsız ruzgarına.
Əlacsız yürüşlərə,
Piketlərə
Yerlə-yeksan daxmaların
Xərabəsinə,
Təzə məscidlərin
Minarəsinə.

Çaxmağı çək,
Toy şamları yansın.
Əhd-peyman
Beş günlük yox,
Ömürlük
Qaynaqlansın.

Çaxmağı çək,
Yansın
Yalançıları,
Böhtançıları,
Talançıları.
Hörümçək toru
Zirzəmi divarında,
Gəmi anbarında
Yoxdu bu gün.
Haram imarətlərin
Haram əzəmətlərin
Tavanındadır.
Haram yeyənlərin
Vicdanındadır.
Çaxmağı çək,
Bünövrəsindən
Yansın haram.
Hörümçək torunu
Özüm də
Süpürüb salaram.

Çaxmağı çək, Sabir!
Oynasın iki şair.
Biri cavan,
Biri qoca.
Biri yüksək,
Biri uca.
Bəlkə
Arsızlığa
Qoymuşam özümü?
Çaxmağı çək,
Qamaşdır
Bu işlərdən
Su içməyən gözümü.
Düyn açılmayanda
Püskürür indi.

Bu da bir elmdir,
Amalı qara.
Nifrət qara-qara
İxtiralara.

Neçə-neçə xalqın,
Neçə millətin,
Tələsi... torudur
Süni zəlzələ.

Təpədən-dırnağa
Silahlıların,
Təbii zorudur
Süni zəlzələ.

09.02.1999

– LAZIM GƏLSƏ...
– LAZIMSAN DƏ!

Deyirsən ki: – Lazım gəlsə hazıram
Qəsb edilmiş bu torpağı almağa.
Vallah-billah, eşitməkdən bezirəm,
Hapla-gopla Qarabağı almağa.

Qənşərimdə lay divarsan, lay divar.
Şir kimisən, od saçılır gözündən.
Lazımsan də... bu lazımın vaxtı var?!
Düz demirəm? Nə çıxırsan özündən!

Bəbəyinin içinəcən yalansan.
Keyf-damağın, ticarətin mərəkə
Sən Bakıdan çıxıb torpaq alansan?
Badamdarda imarətin mərəkə.

Şan-şərəflə: “Mən qaçqınam” deyirsən,
Əsl qaçqın ilanmələr çöldədir.
Min boynuma, çox sinənə döyürsən.
Tifil qaçqın Muğandadır, Mildədir...

Restoranın “Şuşa” qoyub adını,
Söylə bumu təəssübün, həsrətin?..
Get körüklə manqalının odunu,
Lazım gəlib... Ancaq yoxdu cürətin.

– Qurban olum Kəlbəcərə, Laçına,
Lazım gəlsə qan uddurram yağıya.
– Get bir yol gir çadırların içinə,
Gir, qulaq as oxşamaya, ağıya.

Bir gör nədən çıxardırsan pulunu.
“Şuşa”, “Laçın” qiyamətdir reklamın...
Unut girov gəlinini, dulunu,
Tez-tez de ki: – Lazım gəlsə, inanın!

Əsl qaçqın dağ üstündən dağımdır.
Xəcalətlə baxır sənin boyuna.
Fərarilər yağdan pis yağımdır,
Yox, gəlmərəm fərarinin toyuna.

Əsl qaçqın nənə, baba, körpədir,
Körpələrin yox nənisi, beşiyi.
Lazımsan də... Bəs görmürsən bu nədir?
Bir qaçqının varmı evi-eşiyi?

Yolda, izdə qabağımı kəsirsən,
Soruşursan: -- Nə olacaq axırı?
Cavabımda qəzəbindən əsirsən.
Üzə çıxır mis qazanın paxırı.

Lazımsan də!.. Nə gəzirsən bazarda?
"Qaçdı-tutdu" oynasınlar sənidlə?
Torpaqları tapdaq olan diyarda,
– Qaçqın – deyib neyləsinlər sənidlə?

Barmaq sayılı Çeçen xalqı qəhrəman,
Dağı-daşı partizandı davada.
Qaçqınsansa sən bu saat, sən bu an,
Qeyrətə gəl, boş-boş gəzmə havada.

Xoruz kimi kəkələnmə o saat,
Bir doğru söz toxunanda şəstinə.
Lazımsan də... Düz deyil, ay camaat?!
Düşmənin durub Vətənimin qəsdinə.

Mən Ağdamdan gül fəslində çıxanda,
Dedim: "Arif, segah üstə qəzəl de".
Ayrılığın buludunu sıxanda,
Familin də göz yaşları süzüldü.

İstəyirsən orda hazır olasan,
Qoşun-ləşgər qaytaranda torpağı?!
Qarabağda sənə lüzum olmadan,
Yellənəndə Azərbaycan bayrağı?!..

Deyirsən ki: – Lazım gəlsə hazıram,
Qəsb edilmiş bu torpağı almağa.
Vallah-billah, eşitməkdən bezirəm
Hapla-gopla Qarabağı almağa.

12.09.1998

SAĞALMADI YARAN, BALAM

Ağt

Qəbrin üstündə bir ana
Ağt deyirdi yana-yana:
– Sağalmadı yaran, balam,
Həkimlərə yalvaran balam.

Görəsən sağalmadı?
Ya sağaltmağa
Can atmaq istəmədilər?
Görəsən yaşaya bilərdi ki...
Yaşatmaq istəmədilər?!
– Sağalmadı yaran, balam,
Həkimlərə yalvaran balam.

Görəsən əcəli çatdı,
Ömrü qurtardı, sağaltmadılar.
Sağaltmadılar?!
– Sağalmadı yaran, balam,
Həkimlərə yalvaran balam.

Ananın gözlərindən
Yağış töküldü... yağış.
Görəsən
Gərəkliydə – gərəksizdi
Bu yalvarış?
İş-işdən keçmiş – fələksizdi
Bu yalvarış?

Görəsən həkimlər
Acızdı,
Ya nacınsdı?!

Qəbrin üstündə bir ana
Ağı deyirdi yana-yana:
– Sağalmadı yaran, balam,
Həkimlərə yalvaran balam.

15.07.1999

RENTGEN

Həkim Zöhrab Mehdiyeva

Rentgen şüalarının
Hikməti çoxdan aşkar.
Onu kəşf eləyənin
Ruhuna min dualar.

Aydınlıq hasil edir
Rentgen zülmət məkanda.
Dərdindən hali olub,
Əlac gəzir insan da.

Xəstənin sahibinə
Qorxunc söz də söylər o.
Adamı həm sevincək,
Həm də peşman eylər o.

Bu böyük ixtiranın
Sehriylə işıqlanır,
Bir alimin bəşərə
Mehriylə işıqlanır:

Qanımızın şiddəti,
Ürəyimiz, bağrımız.
Canımızın illəti,
Sızıltımız, ağrımız.

Hara işləmir şüa?
Nə görmür sehrli göz?
Lap gizlənmiş bir zədə,
Lap amansız bir bəla.

Saçdan dırnağa kimi,
Dişdən barmağa kimi.
Beyin hüceyrəmizdən
Xırda oynaya kimi...

Hər göz baxanda görməz,
Yalnız həkimin gözü!
Nəm-nümlə vədə verməz,
Qətidir hökmün sözü.

Soruşdum: – Söylə, həkim!
Nəyi göstərmir o bəs?
Dedi ki: – Bu sualı
Hələ verməmiş heç kəs.

Hər əza düşür ona
Lövhədə canlı-canlı.
Ancaq rentgenə düşmür
Vidansızla vicdanlı.

16.10.1998

QIZ QALASI

Qız qalası, Qız qalası, mübarəkdir!
Sənin təzə cah-calalın nə qəşəngdir.
Ey tarixim, ey əfsanəm, rəvayətim,
Ey vüqarım, ey şöhrətim, şəriyyətim.
Qeyrətimin bəkarəti,
Tariximin şərəfəti,
Vüqarımın ülviyyəti,
Sənətin əzəməti
Qız qalası!

Elə bil ki, səni təzə görürəm mən,
 Xilas oldun o min illik daş qəfəsdən.
 Yastı damlar ayağına dolaşırdı,
 Məgər onlar görkəminə yaraşırdı?!
 Ey xalqımın,
 Tariximin
 Ən qocaman abidəsi!
 Dalğaqrıran ey qəhrəman abidəsi!
 Yer üzünə tanıtdın bu torpağı sən.
 Sahilində Xəzərimin mayakısan.
 Heyranam ki, tərpənməyib bir daşın da
 Neçə dövrən,
 Neçə-neçə kəşməköşlər
 Həkk olunub yaddaşında.
 Göy Xəzərin qucağında sən ucaldın,
 Sonra ondan kənar düşdün, ayrı qaldın.
 Bu “sonra”nın əfsanəvi yaşı vardır,
 Təqvim-təqvim yazı vardır, qışı vardır.
 Su çəkildi, vidalaşdın ləpələrlə,
 Baxdın ona bir həsrətlə, bir kədərlə.
 Dar döngələr aldı səni əhatəyə,
 Elə bil ki, barmaqlıqdan baxdın göyə.
 Kölgələndin, görünmədin, Qız qalası!
 Şəfəqlərə bürünmədin, Qız qalası!
 Darıxsan da bilirdin ki, belə qalmaz,
 Dağ vüqarı dar dalanda dustaq olmaz.
 Ey müstəqil diyarımın daş bayrağı,
 Novruz-bahar bayramımın daş növrəği!
 Nəsil-nəsil igidlərin,
 Şəhidlərin
 Əmanəti.
 Azərbaycan torpağının özəməti
 Qız qalası!
 Görürdün ki, gözlərinin qabağında,
 Bu alovlar, bu küləklər qucağında
 Gözəlləşir anam Bakı qarış-qarış,
 Abidələr alnından da itir qırış.

Bu pillələr, bu gül-çiçək, bu bağça-bağ,
 Sənə əlvən don geydirən bu çilçıraq.
 Elə bil ki, yerdən üzə çıxmısan sən,
 Səni təzə kəşf eləyib Ana Vətən.
 Yüksəlirsən indi boyun bərabəri,
 Salamlayır Xəzər səni, sən Xəzəri!
 Açdıq sənin gözlərini, açdıq bu gün,
 Bu būsata, cah-calala baxmaq üçün.
 Həm də bu gün:
 Bu qanlara,
 Qurbanlara
 Nakam gedən cavanlara,
 Bu bəlaya, bu mələla baxmaq üçün.
 Genişliyi, ucalığı sevirik biz,
 Belə görür indi səni gözlərimiz.
 Görüşlərçin təzə ünvan – Qız qalası!
 Çal-çağırçın böyük meydan Qız qalası!
 Kim zənn edər bu gün səni bir yığın daş,
 Sən yadigar, sən müasir, sən Vətəndaş!
 Bakılısan, xəzirson,
 Azərisən,
 Qız qalası!
 Uzaq... ulu əcdadımın
 Bizə baxan gözlərisən, Qız qalası!

İCLASDAN-İCLASA

İclasdan-iclasa görürəm soni,
 Solğun camalından solur gözlərim.
 Könlümün dumanı, könlümün çəni
 Dönür ağ buluda, dolur gözlərim.

Başlanır fikrimin öz “yığıncağı”,
 Həmin yığıncaqda bir sən, bər də mən.
 Ağzınacan dolu iclas otağı
 Yan keçir xatirə sahillərindən...

Qəlbin əlaməti gözdədi guya,
Gözümdən könlümü oxuyan hanı?
Qəlbin əlaməti üzdədi guya,
Üzümdən könlümü oxuyan hanı?

Tək sənə aydındır, tək sənə aşkar
Saralmış günəşim, tutqun ayım da.
Danışır “dərədən-dağdan” adamlar,
Sən öz aləmində, mən öz hayımda...

Tək sənə oyandır, tək sənə ancaq,
Necə tüstülənir, necə yanıram.
Bilirəm deyirsən: “nahaqdır, nahaq”
Nahaq yanmağımı yaxşı qanıram.

Səndə insafa bax, məndə dözümlə!
Məndən lap aralı öyləşmək niyə?
Məgər bilmirsən ki, çaşqın gözümlə
Onsuz da bəs elər xırda maneə?!.

Camaat iclasın gur axarında,
Axardan kənarsan sən də mənimtək.
Yaxın bir adamın baxışlarında
Daşdan da bərk olsa, ovular ürək.

Yalandır kimləsə danışmağın da,
Vurhay çıxışlara marağın yalan.
Məni saymamağa çalışmağın da –
Boynuna qoymuram yalandır, inan!

Səslidir, küylüdür bu iclas zalı,
Hər kəs öz işində, öz sahmanında.
Qorib durna kimi şair xəyalı
Dünyadan aralı – sənin yanında.

İclasdan-iclasa görürəm səni,
Həsrətin yandırır-yaxır qəlbimi.
Bu sayaq görməsin sevən sevonı,
İclas da dağılır bir yuxu kimi.

DÖZMƏRƏM

Məni pünhan öldürüb,
Basdırmayın aşkar.
Gorda dözmərəm, –
Gorum çatdıyar.
Məni tora salmayın
Qızıl balığam...
Torda dözmərəm,
Bağrım çatdıyar.

19.12.1996

PAXIL

Başım ağrıyır,
Sevinir paxıl.
Dişim ağrıyır,
Sevinir paxıl.
İşim düzəlmir,
Sevinir paxıl.
İlhamım gəlmir,
Sevinir paxıl.
Şeir qoşuram,
Qıvrılır paxıl.
Zirvə aşırım,
Qovrulur paxıl.
Dərd məni alır,
Qımışır paxıl.
Dostlar azalır,
Alışır paxıl.
Mən bilirəm ki,
O bilməyir ki,
Bu haqq-hesabla
Çatlayacaqdır,
O, əvvəl-axır.
Zəhərləyəcək

Paxıl adamı,
Ürəyindəki
Yamyaşıl paxır.

1998

MÜSTƏQİLLİK

Sən toxuna bilərdin
Leninin heykəlinə?
Moskva dağ basardı
Xalqımızın əlinə.

Dağüstü parkda azca...
Laxladılsaydı Kirov,
Bütün Azərbaycanı,
Götürərdilər girov.

Özbaşına hünerin,
Deyildi bu iş, əməl,
Yiyəsinin əliylə
Uçuldu büt-büt heykəl.

Zamanın hökmü açdı,
Əl-qolunu millətin.
Çoxlarıtək nə idi,
Yoxsa sənün cürətin!

Qırmızı zəncirləri,
Qırdılar halqa-halqa.
Müstəqillik bizə də,
Yetişdi dalğa-dalğa.

Qırmızı zəncirləri,
Qırmızı özü qırdı.
Müstəqilliyi bizə,
Tarixin özü verdi.

09.02.1999

AXİRƏT

– Axirət var?
– Var!
– Hamı?
– Görmürsən
Bu boyda qəbiristanı?!

İŞİN YOXDU

Haray-həşir
Salma nahaq,
Yaşı qırxı
Ötən “uşaq”!

DƏNİN YOXSA...

Dənin yoxsa,
Aşın yoxdur.
Onda-bunda
İşin yoxdur.

İSTƏYİRSƏN

Yaxşılığı başa qax –
Büllur qabı daşa çax.

DEYİL

Səhv etmə! Tabelik – əsarət deyil.
Başçını saymamaq – cəsarət deyil.
Qanun çevrəsində dolanırıq biz,
Qanuna baş əymək – xəcalət deyil.

İSTEHZALI

Yaxşılığı unutsa
Saman çöpü gözən kəs,
İstehzalı bir nəzər,
Adam adamsa əgər,
Yeddi qatına da bəs.

SƏN YOX

Bir xəstə
Həkimə gətirdi zara:
– Həkim, öldürməz ki,
Məni bu yara?
Həkim gülüb dedi
Xəstəyə bu dəm:
– Sən yox...
O yaradan mən öləcəyəm.

KAĞIZ GÜL

Kağız gül – həqiqətdir,
Ətri-iddiası yox.
Saxtalıq – fəlakətdir.
İbtidası yox,
İntəhası yox...

BƏLLİDİR

Pulun zəfər çaldığı da
Bəllidir.
Pulun aciz qaldığı da
Bəllidir.

SÖZ

Söz qan salır araya,
Söz məlhəmdir yaraya.
Qısa söz – kəsər,
Uzun söz – hədər.
Söz şərbət, şəkər,
Söz zəqqum, zənər.

İYNƏ-SANCAQ

İynə-sancaq –
Sancaq üçün
Deyil ancaq.
İcadının məqsədi var –
Bənd eləyər, tikər, yamar.

KİN

Kin qəlbin xərçəngidir,
Sifətin boz rəngidir.
Yoxuş heç ey... enişdə
Kin nəfəsi təngidir.

LÜT ÇIXINCA

Xanım, xalqın qabağına
Lüt çıxınca ekranda,
Get kiminçün istəyirsən
Soyun xəlvət məkanda...

QAR YAĞIR

Qar yağır, pak eləyir
Dağı-aranı.
Gücü çatmır pak etsin
Murdar vicdanı.

QAR YAĞIR

Qar yağır,
Uşaqlar atılır-düşür.
Qar yağır,
Ağaclar gəlin duvaqlı.
Yumağa çevrilib
Tində büzüşür
Bir gəlin dilənir,
Əli uşaqı.

ƏRKYANA YALTAQLIQ...

Sənə deməmişəm soyuğa çıxma,
Özün heç... millətin evini yıxma!

BƏLA

Həm lüt olasan,
Həm küt olasan,
Həm də ki, lovğa.
Olur –
Qatıqsız, ayransız
Dovğa.

ELƏMƏ

Harama şirnikib
Halalı qovma!
Çəki daşının
İçini ovma!
Ovma, ay biar!
Gözün ovular.

ALİŞIB-YANMA

Qədir bilməyənlərin
Qulluğunda dayanma.
Sonra da peşman-peşman
Alışib-yanma!

EYBİ ÇOX

Yüz nəfərdən birini
Bəyənirsən – eybi yox.
Yüzdən bircəsini də
Bəyənmirsən – eybi çox...

DEMƏLİ

Bilsə dəlidir dəli,
Dəli deyil deməli.

NƏ... NƏ...

Nə boğazda rahəthülqum,
Nə də sümük ol!
Nə bir kimse sənə yük,
Nə bir kimə sən yük ol!

VALLAHİ

Vallahi, doğruya oxşayan yalan
Yaxşıdır yalana oxşar doğrudan.

OLSA DA

Zöhlə tökər çox danışan,
Olar cırcırma səsi.
Biliyi olsa da ümman,
Cəzb eləməz heç bir kəsi.

SIFIR, SIFIR...

Xəsisliklə xəbislik
Nəzərimdədi bir.
Sıfır üstəgəl sıfır
Neçə eləyir?..

SINIQÇI

Sınıqçı, işin yox
Sınıq ürəklə!
Ürəyi aparmaq
Olmaz xəbəklə.

HƏYATIN MƏNASI

Hər şey öz yoluyla
Getməydi əgər,
Dünyada insanın
Nə dərdi vardı.

Hasilə yetməydi
Bütün diləklər.
Həyatın mənası
Bəs nə olardı?!

RƏNG

Sarı, qırmızı, qara, ağ da
rəngdir,
Altı təzək, üstü bəzək
fırılacaq da rəngdir.

USTAD XANƏNDƏ DEYİR

Bir səs var – adı ağ səs,
Cana-ürəyə yatmır.
Hər şeyi qaydasında,
Ancaq nəyisə çatmır...

SƏNƏ QURBAN

Kamil qaboy, Habil kaman,
Ay Yaradan, sənə qurban!
Neçin başa salmayırsan
Əli-Vəli, Pırvelini.
Neçin başa düşməyənin
Kəsməyirsən nəfəsini,
Şil etməyirsən əlini?!

İDMAN

İdman çox qədim bir oyun.
Bunu anlamayan – qoyun.
Ancaq... ancaq, ancaq, ancaq –
İşğal altındasa torpaq,
İdman hay-həşiri nahaq...

PAROVOZ

Açıq idi hər yanı,
Yox idi də pünhanı.
Örtülü bazara
Sıgırmırdı parovoz.
Qaranı-quranı,
Xıltı-filanı
Püskürdü, içinə
Yıgırmırdı parovoz.
Dedilər, zamanəyə
Yaraşmayır parovoz,
Kar aşmayır parovoz.
Yığışdırıb qoydular
Bir kənara,
Dedilər, lazım olar
Bir para kinolara...

BƏZİ ADAM

Bəzi adam sanır ki,
Sanır ki, inanır ki,
Həsən getsə... yerinə
Mirhəsən gəlsə əgər...
Bülbül dilinnən ona
Lüləkabab yedirdər...

PLANETLƏR – KASETLƏR

Doğrudur – elm demək
Peyklər, planetlər.
Onlar nəyimə gərək.
Ürəyimə od salır,
İnsan xəyala dahır
Səsləndikcə,
Göründükcə
Şövkət,
Nəzakət,
Rübabə yadigarı
Kasetlər, kasetlər.

DEYİNMƏK

Gəlin deyinnməyində
Bir az naz-qəmzə də var.
Vay o gündən başlasın
Deyinnməyə qarılar.
Lap vay o gündən – kişi
Tapsın belə vərdişi.

DAYI-ƏMİ

Dayı bacı balasını
Ayırmır cinsə,
Xalisə-nacinsə...
Ancaq əmi marğa
Yatan ovçuya bənzər.
Qahmar çıxar,
Yaxınlaşar, qardaşoğlu
Fərlisə əgər.
Filankəsin dayısı
Deyilir bu səbəbdən.
Dəb doğulur səbəbdən,
Səbəb doğulur dəbdən.

İNSAN

İnsan hər dövrdə
Elə insandı.
Aqildi, nadandı,
Dostdu-düşmandı.

DƏYİŞMİR

Quruluş, siyasət
Dəyişən səhnə,
Dəyişmir -- nə verib
Allahın sənə.

DÖZÜM

Dözüm... dözümlük... dözümlük.
İstəyir nəçə cür yozum.
Qorxaqlıq dözümlük,
Yalqatlıq dözümlük,
Ləyaqət dözümlük,
Cəsarət dözümlük,
Fərasət dözümlük,
Səbr-qərar dözümlük,
İxtiyar dözümlük.
Dözüm... dözümlük... dözümlük.
İstəyir nəçə cür yozum.

ÖLÜM HÖKMÜ

Ölüm hökmü ləğv edilibdir nəhaq,
Ata-ana qatiline olmaz yaşamaq.
Əllərindən uşaq qanı damanlar niyə,
Axı niyə yaşamaq lap bir saniyə?!

ƏNƏNƏVİ ŞEİR

Təmiz dil, rəvan axar,
Aydın, dərin mənalər.
Qəlbə yatan,
Xalqa çatan
Füzuli, Ələsgər, Sabir əmanəti,
Əzəli, əbədi söz sənəti.
Belədir:
Bəndəyi-həqirin qənaəti.

TƏMİZLİK

Təmizlik əsl ilhamdır,
Nə şəkildə gəlsə, bayramdır.
İlah da ki qar...
Təmizliklə oynayır
Təmiz uşaqlar.

YENƏ TƏMİZLİK...

Kişilərin sözündədir təmizlik,
Gözəllərin gözündədir təmizlik,
Sübhün sərin meşindədir təmizlik,
Gülün sırğa şəhindədir təmizlik,
Abırdadır, ismətdədir təmizlik,
Cəvhərdədir, xislətdədir təmizlik.

İT

İt dəmirçi dükanından nə aparacaq,
İtin orda nə ölümü, deyilsə axmaq.

SƏXAVƏT

Səxavət sərvətdən doğar,
Yoxsul fağırın nəyi var?
Nəyi var, sənə nə versin,
Havadan, göydən nə dərsin?..

EHTİYAC

Ehtiyac insanın bükər belini,
Ehtiyac insanın kəsər dilini.

YARADARDIM

Cəhənnəmi yaradardım
Südə su qatan üçün.
Əhd-peyman kəsdiyi
Dostunu satan üçün.

XƏTA-BƏLA

Buzda sürüşmək xətdir, bala!
Sözdə sürüşmək bəladır, bəla!

ZIRRAMA

Dammayan damı qırrama,
Məni həriyib fırrama.
Minnətin də bir təhri var,
Get öyrən də, ay zırrama!

PUL

Pul əl çirki deyil, əl qabarıdır,
Əzablı zəhmətin bəhrə-barıdır.
Dil uzunluğudur, üz ağılığıdır,
Vallah, dovşanın da qoçaqlığıdır...

İŞİN YAŞ OLMASIN...

– Əlim yaşdır, bağışla,
Əl verə bilməyirəm.
– İşin yaş olmasın qoy,
Əlin yaş isə, nə qəm.

ARTİST

Artist səhnədə – qiyamət,
Artist həyatda – həqarət.

İNAM

İnam müqəddəsdir, toxunma ona,
İnam sahibləri girməz min dona.

PAXIL

Yara qaysaqlanar, közü tökülər,
Paxılın hiddətdən gözü tökülər.

MUSA YAOUB

Musa Yaşub şerimizin
Səttar Bəhlulzadəsi.
Sərraf Bəhlulzadəsi,
Əttar Bəhlulzadəsi.

EHTİRAM

Səndən gerisə də bu gün bu adam,
Müəllimin olub, göstər ehtiram.

YAŞIN FƏRQİ

Gəl sənə göstərim
Yaşın fərqi.
Baharın fərqi,
Qışın fərqi.

ŞÜŞƏ MUNCUQ

Şair verdi ulduzları
Sənin ixtiyarına...
Əşşi, get bir şüşə muncuq
Al, bağışla yarına...

İNANMA

Zalimin rəhminə inanma,
Cahilin fəhminə inanma.
Ağıllı səhv etsə, bu başqa,
Səfehlin səhvinə inanma!

ÖLÜM

Ölüm və qaş-göz arası –
Bunun yaxındır harası.
Yaxın-uzaq seçim nədir?
Ölüm mənim içimdədir...

HEÇ...

Qar sulu qara döndü – heç,
Busə yanaqda söndü – heç.

XƏLVƏTİ

Təhqiri-kütləvi
Üzür xəlvəti.
Baxanda ürpəşir
Adamın əti.

CƏZA

Dəliyə verilmir cəza.
Umsunma bu “imtiyaza”.

DEYİL...

Deyirlər ki, Qasım
Kazım deyil.
Açması lazım deyil.
Əkizlər də
Deyil eyni,
Yeni Qasımla Kazımın

Başqadır istedadı,
Başqadır beyni.
Yoldaş olsalar da,
Qardaş olsalar da.
Qasım Kazım deyil,
Açması lazım deyil.

ZƏHƏR-ŞƏKƏR

Acı dilin acısı
İstiot, zəhər deyil.
Şəkər xəstəliyinin
Səbəbi şəkər deyil.

AD

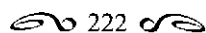
Adam tanıyıram, adı Daşdəmir,
Özü horra sıyıq, qıqcırmış xəmir.

QOY OLSUN

Yara naqqal dodağında,
Milçək sözbaz qulağında,
Qəbr evinin lal sükutu
Hay-küyçünün otağında
Qoy olsun!

KƏSƏ YOL

Tanınmaq istəyirsən,
İliş tanınmışlara.
Sürtüş tanınmışlara,
Giriş tanınmışlara.

Baş apara-apara
Daş at tanınmışlara.
Gülləsiz tufəngini
Boşalt tanınmışlara.

SINA

Qızıtlı məhək daşında,
Şəxsi vəzifə başında,
Ləyaqəti yığıncaqda,
İllah da ki, yad torpaqda.

YUXUDA

Yamyaşıl baharda gözlərim səni,
Qırmızı paltarda gözlərim səni.
Sarala-sarala gözümün kökü,
Dayanacaqlarda gözlərim səni.

NALBƏND

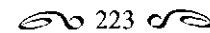
Nala-mıxa vurur nalbənd,
Bəs necə nallasın atı?!
Nala-mıxa vurur həpənd,
Belə qanır ehtiyatı...

LAL

Lalın dilini anası bilər,
Bəs lal anadan yetimsə ögər?

BƏRƏƏTSİZ

Hər adam öldürən qatil deyildir,
Çox da bərəətə nail deyildir.

BƏRQ

Dərya dərinliyində qərqsən,
Məna dərinliyində bərqsən.

TƏRSLİK

Sürüşən səmtə bur buzda sükanı,
Hər işdə tərsliyin bəlli ziyanı.

İSTİ ÇÖRƏK

Ac adamın gözündə hər şey yeməkdir.
Günəş qıpqırmızı, isti çörəkdir.

TƏK

Tək gözü, tək övladı Allah
Hifz edəcəkdir. Axı, axı
Allah özü də təkdir.
Allah rəhmətə, insafə və
Ədalətə zəmin.
Allaha qurban olum,
Amin!

YAŞAMAQ ÜÇÜN

Yanacaq da,
Alacaq da,
Qanacaq da –
Yaşamaq üçündür...

DUZ

Qoluma-qıçıma duz dolub,
Duzsuz kimə lazımam, düz dolub.

KAR

Eşitməsən yaxşıdır:
Mızıltıları,
Vızıltıları,
Sızıltıları.
Quru böhtanı –
Hərzə-hədyanı –
Kar eşitməsə yaxşıdır.
Heç kar olmayanlar da
Eşitməsə yaxşıdır...

AYIL

Ey bəd əməllərə qurşanan, ayıl!
Ayıl, canın üçün gəlir Əzrayıl.

XOF-VAHİMƏ

Mücorrəd vahimədən
Üşənmək – dəhşət.
Xofdan dili tutulmaq
Qorxaqlıq deyil əlbət...

SAMAN ÇÖPÜ

Allahdan aman çöpü,
Allaha güman çöpü.

ONDA, İNDİ

Ələsgor xalaoğlumu
Söykədilər divara...
Bir dənə türk jurnalı
Tapılmışdı evindən...
İndi su yolu olub
İstanbulla Ankara.
Abbas Abdulla ilə
Boğaz içindəyəm mən...

ZARAFAT

Zarafatın məqamı var...
Zarafatın adamı var,
Zarafatın ölçüsü var,
Zarafatın qayçısı var.
Coşa-coşa, daşa-daşa
Qoşuluban Alabaşa –
Fillə zarafat eləmə,
Fillə zarafat eləmə.
Söz ağızdan çıxan güllə –
Dillə zarafat eləmə,
Dillə zarafat eləmə!

BÖHTANÇI

Böhtançı demir ki, qatıq qaradır.
Böhtançı demir ki, bütöv paradır.

ƏLAMƏT...

Ya bir evdə bayquş qona eyvana,
Ya bir evdə bir küp qızıl saxlana.
Deyirlər ki, deyil yaxşı əlamət,
Demirlər ki, hökmən, mütləq fəlakət.

İŞIQ

Qarlı, buzlu bir gecə...
Yolumuz nəhayətsiz...
Ancaq uzaq, uzaqda
Bir işıq görürük biz.
Ümitsizlik əlindən
İşıq bizi qoparır,
Ümidlərə aparır,
Ümidlərə aparır.

FİLLƏR

Son mənzilə ayağıyla gedir fillər,
Bəs onlara çiyin dözər, tabut dözər?

HƏŞƏRAT

Həşəratdır pərvanə, həm kəpənək,
Gəl onlara sən həşərat de görək.

TƏLQİN

Bu yaşa yetişmişəm –
Hələ ki tək səbirdən
Ziyan görməsəm belə,
Xeyir görməmişəm mən.

ELƏ YOX

Şair gərək huşsuz olsun,
Düymələri sallansın.
Bir piyalə al şərabdan
Gözü axıb hallansın.

BELƏ

Şair gərək müdrik olsun,
Sərrast olsun, ayıq olsun.
Mənəviyyat cəbhəsində
Snaypertək sayıq olsun.

ƏSLİNDƏ

Əslində şair uşaqdır,
Yağışdan sonrakı yarpaqdır...

İNANMIRAM

Tükü–tükdən seçən bir kəs
Niyə adam tanımır bəs?
Belə gözə inanmıram,
Belə sözə inanmıram.

GECƏNİN GÖZLƏRİNDƏN

Gecənin yapıncısı
Qətran kimi qaradır,
Qurğuşun kimi ağır.
Gecənin gözlərindən
Etibarsızlıq yağır.

GECƏNİN XEYİRİNDƏN

Gecənin xeyirindən
Gündüzün şəri yaxşı.
Dünyanın müdrikləri,
Başbilənləri yaxşı...

TEYMURLƏNG

Belə deyib Teymurləng:
– Keç hücumla, başla cəng.
Ölkələri qılıncla al!
Fatehlikdə ağılla qal!
Xalqa vurmaq olmaz zəncir,
Mümkün deyil – çatmaz dəmir.

XƏYYAM

Yox, piyalə dibi öpmədi Xəyyam,
Sərxoşluq toxumu səpmədi Xəyyam.
Tapdı dühasını rübailərdə –
Şərab kuzəsində tapmadı Xəyyam.

ACİZLİK

Aciz qəflətdədir, ayıla bilməz,
Acizlik təvazö sayıla bilməz.

NİZAMİ

Nizamidir söz Allahı,
Kəlamında göz Allahı.
Öz dilində yazmayıbsa –
Zaman olsun öz Allahı!..

NAMƏLUM ƏSGƏR

Ey naməlum əsgər, məchul vətəndaş,
Bütün tanınmışlar, bütün məlumlar
Sənintək naməlum olaydılar kaş,
Sənintək əbədi qalaydılar kaş.

ƏSƏR

Əsər gərək qəlpə-qəlpə
Çıxa daşdan.
Əsər gərək sətir-sətir
Oxuna rəvan.

AŞPAZ

Gen olsa da məsləhətli
Don əgər
Məsləhətdir – aşpaz
Olsun bir nəfər...
Dadı olmaz, tamı olmaz
Xörəyin.
Qoy qazana uzanmasın
Çox əllər.

OLMAZ

Daz adamda daraq olmaz,
Süst adamda maraq olmaz.

GƏRƏK...

Kara gəlməz hündür papaq,
Dikdaban.
Boy-buxunu gərək versin
Yaradan.

ƏHMƏD CAVAD

Əhməd Cavad “Göygöl” şeri yazdı, getdi,
Zöz tacına mavi inci düzdü, getdi.
“Göygöl” yazan şairlərin hamısını
Bir şahanə əda ilə süzdü, getdi.

DİNSİZ VƏ DİNDAR

Tam ateist idi Mirzə Fətəli,
Ələkbər Sabirsə dindardı, bəli!
Elə dinsiz ilə belə dindarın
Milli fəxrimizdir eşqi-oməli.

ANAR OL

Validcynə oğulsansa – Anar ol!
Sən əbədi məşəl kimi yanar ol!
Ata-ana məzarının üstündə
Bir gül olma, gülüstan ol, gülzar ol!

ADMİRAL KOLÇAK

Kolçak əslinə qalsa -
Türk idi... tatar idi.
Ordu bəhriyyəlisi,
Küllü-ixtiyar idi.
Çarı xilas etməyə
Bir gün gecikdi heyhat.
Çarın nahaq qanını
Qan ilə aldı qat-qat.
Həkim Botkin,
On yeddi yaşlı Anastasiya.
Yer üzü görməmişdi
Bu şəkil qanlı riya.

SOVQAT

Sənə qar gətirmişəm
Baba dağından.
Sənə nar gətirmişəm
Bıdır bağından.
Dan yerindən dərmişəm
Qızıl qərənfil.
Kövrəlib ağ buludum...
Çıx otağından!

TORPAQDA

Torpaqda açılmamış
Cinayətlər də yatır.
Torpaqda ağlasığmaz
Xəyanətlər də yatır.
Xəsis qızıllarının
Vəsiyyətsiz ünvanı...
Sələmçi tabutunda
Əmanətlər də yatır...

SƏRT

Sərt var, qoz qabığı,
Sərt var, qol-qanad.
Sərt var, əlacsızlıq,
Sərt var, etiqad.
Sərt var, nakişilik,
Sərt var, kişilik.
Sərt var, təslimçilik,
Sərt var, haqq-inad.

ANCAQ

Nə bığ kişilikdir, nə papaq,
Bığ da, papaq da
Əsl kişiyə
Yaraşır ancaq.

BƏNDƏR-ABBAS¹

Bəndər-Abbasa gəlmişəm,
Nə toy, nə yasa gəlmişəm.
Ürəyim susuzdan yanır,
Bir qab kvasa gəlmişəm.

XOMEYİNİ

Təsbəh çevirə-çevirə
Şahı devirdi Xomeyni.
Şahənşahlar İranında
Təzə dövrü Xomeyni.

SÖHRAB TAHİR

Söhrab Tahir –
Gözəl şair,
Pərsəng təxəllüsü
Hədə, r
Nəcə yəni Azər-Azər?!

¹ Bəndər-Abbas – İranda, Fars körəzi sahilində liman şəhəri.

FİRDÖVSI

Firdovsi çobanla düşdü məhbəsə,
Qanmazı göstərmə, Allah, heç kəsə.
Padşah cəzasından qorxmadı dahi,
Qanmaz işgəncəsi müdhiş, İlahi!

ATILMIŞLAR

Atılmış qocayla
Atılmış uşaq.
Gözlərdə qara su,
Sinələrdə dağ.

SİNİQ

Qolun sınsa, kiroc var,
Ayağın sınsa, əlac.
Ürəyin sınsa, heç nə.
Əlaca yox ehtiyac...

AZƏROĞLU

Balaş Azəroğludur,
Millətin zər oğludur.
Qabillə yüz-yüz atsa,
Nəinki millətin zər,
Lap elə gövhər oğludur.

TANI

Adamı – birinci gözündən tanı!
İkinci – qulaq as, sözündən tanı!
Üçüncü – özündən hap-gor eləsə,
Özgədən soruşma, özündən tanı!

AXMAQ İŞ

Tufanlı bir gecədə
Qəbiristanda dolaşmaq
Axmaq işdir necə də.
Gülüncdür, gülməlidir
Cəsarətdən danışmaq.
Məqsədsiz heç bir addım
Hünər, cəsarət deyil,
Zəfər, rəşadət deyil.

QABİL

Biri dedi ki: – Qabil
Tanınmayıb əsərlə.
Tanınır el içində
Duzlu lətifələrlə.
Deyir desin də, neynək,
Təxsin gözüne əynək.
Əsəri olmayanın,
Kəsəri olmayanın,
Dəyəri olmayanın
Yox lətifə söhbəti.
Rədd elə bu töhməti!

RÜŞVƏT

Nəsimiyə
– Hələbin valisi ol – dedilər.
Təki “ənəlhəq” demə!
Onda Şamaxıya dön,
Dön, yaxşı yol – dedilər,
Təki “ənəlhəq” demə.

Xurcunlara dolduraq
Ləl-cəvahir, zibə-zər,
Üstəlik bağışlayaq
Sənə sütün kənizlər,
Təki "ənəlhəq" demə.
Nəsimi:
– Həq mənəm, həq məndədir,
Həq söyləyəm.
Bulmuşam həqqi,
"Ənəlhəq" söyləyəm.

VİCDAN

Nə şəkli, nə çəkisi,
Nə rəngi var vıcdanın.
Ömrümüzün nəbzində
Ahəngi var vıcdanın.

YOX

Dənizlə üfüq qovuşur? Yox!
Əzrail gələndə soruşur? Yox!
Tarixi düşmən yovuşur? Yox!
Təhlükə tədbirsiz sovuşur? Yox!

QUMARDA

Qumarda yol verilməz
Təsadüfi udana.
Əvvəl cibini göstər,
Sonra buyur meydana.
Yoxsa ki, lütün biri
Lüt etsin fəndgiri.

ƏFSUS...

Nə təmiz mühit var,
Nə təmiz hava,
Adamların çoxu nanəcib, yava.
Namərd eləyiblər tək-tük
Mərdi də,
Fərdi də.

SƏMİMİYYƏT

Dayaqları laxlamayan
Körpüdür səmimiyyət.
Qışda-qarda
Xorasan kürküdür səmimiyyət.
Süd qoxulu,
Gül qoxulu,
Gül ətirli
Körpədir səmimiyyət.

ETMƏ

Mərhumu məzarda etmə narahat,
Ruhu boğazından gəlib yapışar...
Əgər qurtarıbsa, bitib-sə həyat,
Günah söz-söhbətin nə mənası var?!

BELƏ OLSAYDI...

Hər şey öz yoluyla getsəydi əgər,
Dünyada insanın nə dərdi vardı.
Həsələ yetmədi bütün diləklər,
Həyatın mənası bəs nə olardı?!

ŞAHZADƏ

Dubay tilsimə salır
Bakirə gözəlləri.
Əli qoynunda qalır
Vahidin qəzəlləri.
Hamı bəyaz yelkənli
Qırmızı gəmi, hanı?
Heçə-puçə satılır
Azərbaycan ceyranı.
Gəlsin nağıl şahzadə,
Nağıl xilaskar gəlsin.
Sahildə yol gözləyir
Qızlar intizar, gəlsin.
Qızlar pəriyə dönsün,
Uçsunlar Güne, Aya,
Üçsunlar cəhənnəmə –
Uçmasınlar Dubaya.

AY İŞİĞİ DA... ZÜLMƏT DƏ

Ay işığı da vahimədir,
Zülmət də.
Dərədə-təpədə, xəlvətdə.
Zülmətdə
Görməyir göz-gözü
Ay işığında kol-kos
Həyula, küpəgirən üzü,
Hal arvadın sallaq,
Lüt döşləri,
Qulyabanının kələ-kötür,
Küt dişləri.
Səhərin aydınlığı təhrifsiz.
Səhərin aydınlığına inan!
Günəşin şəfəqləri təhrifsiz,
Günəşin şəfəqlərinə boyan!

ŞİRVANŞAH İBRAHİM

Şirvanşah İbrahim qorxaq deyildi,
Uzaqgörən idi... uşaq deyildi.
Xalqının xətrinə Teymurləngə o,
– Qulunam! – söylədi, yaltaq deyildi.

QIZIL BALIQ

Qızıl balıq tora düşdü,
Sular qan olur...
Bəxtəvərin dustaqlığı
Bircə an olur...

BAĞLIDIR

Şam çırağın nuru yağa bağlıdır,
Bağbanın qüruru bağa bağlıdır.
Yağ yoxsa, sönər çıraq,
Bağban yoxsa, quruyar bağ.

QARA GÜNÇÜN

Qara günçün parıltılı zinət al,
Azalmasın üstündəki qiymət, al!
Dal gününçün öndə edən mətah al,
Durub peşman olmayasan sabah, al!

XƏYANƏT

Min cür olur, yüz cür olur cinayət,
Biri də ki, əmanətə xəyanət.
Etibardan böyük itki olarmı,
Xəyanətin bəraəti de, varmı?!

QURBAN

Qoynun cənnət bağı – bağına qurban,
Qaşın mehrab tağı – tağına qurban.
Gözlərin də ağı-qaralı aləm,
Qarasına qurban, ağına qurban!

QIZIL

Vəzifədən gedən yaxşı adamı
Hər yerdə barmaqla göstərir hamı.
Eynən – sinsə bir gün qızıl saatlar,
Üzünə açıqdır hər dükan-bazar.

ÖMRÜN SARİ SİMLƏRİ

Qocaldıqca çoxdanişan
Olur adam.
Çoxdanişan olmamışam –
Hələ. Şadam!
Qısa düzüm deyir bunu,
Qısa sözüm deyir bunu.
Ömrün sarı simlərinin
Son sədası –
İdrakımın, iqrarımın
Son nidası.

12.12.2002-01.01.2003

MÜNDƏRİCAT

Ön söz	4
Qoru özünü	9

ƏSLİNDƏ

Şəhid anası	13
Gün o gün olmayacaq, nə qədər ki... ..	14
Şəhid sayılmayır	18
Dənizlər mavidir, meşələr yaşıl	22
Ulduzlar	25
Köhnə	28
Dua	31
Tək-tük	34
Aydınlıq	37
Serimizin ana bülbülü	40
Hayıf səndən... ..	41
“Qaytar ana borcunu...”	42
Üzr istə	45
Üç nöqtə	47
Bu dünya	49
Nökər	49
Qamış ayrı... qəmiş ayrı... ..	50
Yaza bilmirəm	51
Gözəllər öpür məni	53
Sona	55
Qorxuram	57
Həm adi, həm ali	60
Ümid sənədir ancaq... ..	62
Gətirmə	65
Məhəbbət deyil	65
Küləkli havalarda, yağışlı havalarda	66
Yarpaqlar tökülür	67
Gedən yerim olaydı	68
Suqovuşanda	70
Dünya	71
Ustadına kəc baxanın	74
Gedək... gedək... ..	76
Əslində	78

Türkün qəbri	81
Səhv düşəndə yerimiz	88
Mən göz yaşlarına dözə bilmirəm... ..	89
Bal gətir	92
Sənə qurban	94
Çalma, qaboy	96
Fərman əlindədir	98
Çadırlara alışmayım	99
Nəsimi bazarında	101
Hava necə olacaq	104
Hörmətimiz	106
Cümə axşamı	108
Mərsiyə	110
Dənizdə adam batıb	111
İşin düşəndə	115
Avtoportret	117
İki şar	119
Tale	120
Ağla qara arasında	122
İnsaf	124
Parovoz	125
Qarışdırma	127
Qarışqalar... İnsanlar... ..	128
Pərdə	129
Çalar	133
Yolda daşlar	134
Qoy danışsın təbiət	136
Deyil	140
Anamın qanı	141
Borc	143
Oğlum Mahirlə söhbət	146
Xal	150
Bahar	152
Vəsiyyət yüngüllük olsa da	153
Qərək	155
Nə ürəyə yatdılar... nə ağla batdılar	156
Şahi-şəhidan deyilir adına	158
Olsa da... olmasa da... ..	159
Göl gedək	160
Bilmirəm	162

Şər	164
Mənim bəstəkarlarım	165
Ad	167
Əqidə	169
Gözüm sulanır	171
Çal, qaboy	172
Köhnə qala	174
Təzə	175
İki qırx	176
İki dağ	178
Düşüncə	179
Açığını deyim ki	180
Hicran-vüsal	181
Şərim	182
Göylərin ürəyi	186
Otuz yeddiddə	187
Hind okeanı	188
Çaxmağı çox	192
Lazım gəlsə	195
Sağalmadı yaran, balam!	197
Rəntgen	198
Qız qalası	199
İclasdan-icləsa	201
Dözməyəm	203
Paxıl	203
Müstəqillik	204

SÖZÜN QISASI

Axirət	207
İşin yoxdu	207
Dənin yoxsa... ..	207
İstəyirsən	207
Deyil	207
İstəhzah	208
Sən yox... ..	208
Kağız gül	208
Bəllidir	208
Söz	209
İynə-sancaq	209
Kin	209

Lüt çıxınca	209
Qar yağır	210
Qar yağır	210
Ərkyana yaltaqlıq...	210
Bəla	210
Eləmə	211
Alışb-yanma!	211
Eybi çox	211
Deməli	211
Nə... Nə...	211
Vallahi	212
Olsa da	212
Sıfır, sıfır...	212
Sınıqçı	212
Həyatın mənası	212
Rəng	213
Ustad xanəndə deyir	213
Sənə qurban	213
İdman	214
Parovoz	214
Bəzi adam	214
Planetlər – kasetlər	215
Deyinmək	215
Dayı-əmi	215
İnsan	216
Dəyişmir	216
Dözüm	216
Ölüm hökmü	216
Ənənəvi şeir	217
Təmizlik	217
Yenə təmizlik...	217
İt	217
Səxavət	218
Ehtiyac	218
Yaradardım	218
Xəta-bəla	218
Zırrama	218
Pul	219
İşin yaş olmasın...	219
Artist	219

İnam	219
Paxıl	219
Musa Yaqub	220
Ehtiram	220
Yaşın fərqi	220
Şüşə muncuq	220
İnanma	220
Ölüm	221
Heç...	221
Xəlvəti	221
Cəza	221
Deyil	221
Zəhər-şəkər	222
Ad	222
Qoy olsun	222
Kəsə yol	222
Sına	223
Yuxuda	223
Nalbənd	223
Lal	223
Bəraətsiz	223
Bərq	224
Tərslik	224
İsti çörəkdir.	224
Tək	224
Yaşamaq üçün	224
Duz	225
Kar	225
Ayıl	225
Xof-vahimə	225
Saman çöpü	225
Onda, indi	226
Zarafat	226
Böhtançı	226
Əlamət...	226
İşıq	227
Fillər	227
Həşərat	227
Təlqin	227
Elə yox	227

Belə	228
Əslində	228
İnanmıram	228
Gecənin gözlərindən	228
Gecənin xeyirindən	228
Teymurləng	229
Xəyyam	229
Acizlik	229
Nizami	229
Naməlum əsgər	229
Əsər	230
Aşpaz	230
Olmaz	230
Gərək...	230
Əhməd Cavad	231
Dinsiz və dindar	231
Anar ol	231
Admiral kolçak	231
Sovqat	232
Torpaqda	232
Sərt	232
Ancaq	233
Bəndər-Abbas	233
Xomeyni	233
Söhrab Tahir	233
Firdovsi	234
Atılmışlar	234
Sınıq	234
Azəroğlu	234
Tanı	234
Axmaq iş	235
Qabil	235
Rüşvət	235
Vicdan	236
Yox	236
Qumarda	236
Əfsus...	237
Səmimiyyət	237
Etmə	237
Belə olsaydı...	237

Şahzadə	238
Ay işığı da... zülmət də	238
Şirvanşah İbrahim	239
Qızıl balıq	239
Bağlıdır	239
Qara günçün	239
Xəyanət	239
Qurban	240
Qızıl	240
Ömrün sarı simlərinin	240

Buraxılısa məsul:	<i>Əziz Gülləliyev</i>
Texniki redaktor:	<i>Rövşən Ağayev</i>
Tərtibatçı-rəssam:	<i>Nərgiz Əliyeva</i>
Kompyuter səhifələyicisi:	<i>Rəşad Həmidov</i>
Korrektor:	<i>Aysel Qarayeva</i>

Yığılmağa verilmişdir 04.06.2004. Çapa imzalanmışdır 22.12.2004.
 Formatı 60x90 $\frac{1}{16}$. Fiziki çap vərəqi 15,5. Ofset çap üsulu.
 Tirajı 25000. Sifariş 220.

Kitab “Şərq-Qərb” mətbəəsində çap olunmuşdur.
 Bakı, Aşıq Ələsgər küç., 17.